

แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ
อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม
ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐
(ฉบับทบทวน ปี ๒๕๖๘)

สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราณ
จังหวัดนครปฐม

คำนำ

การจัดทำแผนพัฒนาตำบล เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมายให้เกษตรกร ชาวบ้านหรือชุมชน มีสภาพความเป็นอยู่และมาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น แนวทางในการพัฒนาชุมชนมีพัฒนาการ มาจากแนวคิดที่ว่า มนุษย์เป็นปัจจัยที่สุดของธรรมชาติและเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดในการพัฒนา ถ้ามนุษย์ได้รับการ พัฒนาก็จะเกิดการพัฒนาชุมชนตามไปด้วย การปรับเปลี่ยนแนวคิดของเกษตรกร ชาวบ้าน ให้ความรู้จักคิดเองทำ เอง บนพื้นฐานของการรักถิ่นกำเนิด เป็นการพัฒนาศักยภาพของชาวบ้านจากกระบวนการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ในการวางแผนด้วยตนเอง ฉะนั้นในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ชุมชนต้องมีบทบาท ในการพัฒนาทุกขั้นตอน คือ การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน ร่วมทุนและร่วมรับผลประโยชน์ โดยการบริการ และจัดการโดยชุมชนเพื่อผลประโยชน์ของชุมชน ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ถ้าชุมชนมีส่วนร่วมใน การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ก็จะได้รับบริการแก้ไขในทางที่ถูกต้องเกิดประโยชน์ต่อชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป

สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

สารบัญ

หน้า

คำนำ	๒
สารบัญ	๓
สารบัญตาราง	๕
สารบัญภาพ	๗
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	
๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๘
๑.๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๘
๑.๑.๒ อาณาเขต	๘
๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๙
๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	๑๑
๑.๒.๑ สภาพพื้นที่	๑๑
๑.๒.๒ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน	๑๒
๑.๓ สภาพภูมิอากาศ	๑๖
๑.๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ	๑๖
๑.๓.๒ ฤดูกาล	๑๖
๑.๓.๓ สถิติปริมาณน้ำฝน	๑๗
๑.๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์	๑๘
๑.๔ เส้นทางคมนาคม	๑๘
๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๒๐
๑.๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ	๒๐
๑.๕.๒ โครงการชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เขื่อน ฝายทดน้ำ	๒๑
๑.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม	๒๒
๑.๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	๒๒
๑.๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของอำเภอสามพราน/ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว	๒๖
๑.๖.๓ จำนวนครัวเรือน	๒๖
๑.๖.๔ การศึกษา	๒๗
๑.๖.๕ การสาธารณสุข	๒๗
๑.๖.๖ ศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม	๒๘
๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)	๒๙
๑.๘ ข้อมูลการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	๓๐
๑.๙ องค์กร/สถาบันต่าง ๆ	๓๑

บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	๔๒
๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๔๒
๒.๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	๔๒
๒.๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร	๕๒
๒.๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	๕๔
๒.๑.๓ สินค้าเกษตรที่สำคัญ	๕๗
๒.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๘๐
๒.๓ การจัดทำ TOWS Matrix	๘๑
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ	๘๓
๓.๑ แนวทางการพัฒนา	๘๓
๓.๑.๑ พัฒนาการผลิตสินค้า (พืช ปศุสัตว์ ประมง)	๘๓
๓.๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	๘๔
๓.๑.๓ การแปรรูปผลผลิตแลพัฒนาผลิตภัณฑ์	๘๖
๓.๒ สรุปรูปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตร	๘๘
บรรณานุกรม	๙๑
ภาคผนวก	๙๒
- โครงการส่งเสริมการป้องกันกำจัดแมลงวันผลไม้ด้วยวิธีผสมผสาน	
- โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	
- โครงการส่งเสริมการทำดินผสม สำหรับปลูกพืชในโรงเรือนพลาสติก	
- โครงการส่งเสริมการผลิตเกษตรในชุมชนเมืองตำบลอ้อมใหญ่	
- โครงการส่งเสริมการแปรรูปน้ำฝรั่งสด เพื่อสร้างรายได้ในชุมชน	

สารบัญตาราง

ตารางที่ ๑	แสดงการแบ่งเขตการปกครอง จำแนกรายตำบล อำเภอสามพราน	๙
ตารางที่ ๒	แสดงตารางแสดงการแบ่งเขตการปกครอง จำแนกรายตำบล อำเภอสามพราน	๑๑
ตารางที่ ๓	แสดงพื้นที่กลุ่มชุดดินอำเภอสามพราน	๑๕
ตารางที่ ๔	แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๘ ปี ตั้งแต่ ปี ๒๕๖๐ -๒๕๖๗	๑๗
ตารางที่ ๕	แสดงข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ย ๘ ปี ตั้งแต่ ปี ๒๕๖๐ -๒๕๖๗	๑๘
ตารางที่ ๖	แสดงพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ อำเภอสามพราน	๒๒
ตารางที่ ๗	ข้อมูลด้านปศุสัตว์	๒๓
ตารางที่ ๘	ข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๒๓
ตารางที่ ๙	แสดงรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๘ อำเภอสามพราน	๒๔
ตารางที่ ๑๐	แสดงช่วงรายได้ในภาคการเกษตร	๒๕
ตารางที่ ๑๑	แสดงช่วงหนี้สินในภาคการเกษตร	๒๕
ตารางที่ ๑๒	แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดนครปฐม ราคาคงที่ ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕	๒๖
ตารางที่ ๑๓	แสดงจำนวนประชากร และจำนวนครัวเรือน อำเภอสามพราน	๒๖
ตารางที่ ๑๔	แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอสามพราน	๒๙
ตารางที่ ๑๕	แสดงพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของ อำเภอสามพราน	๓๐
ตารางที่ ๑๖	รายชื่อกลุ่มผู้ผลิตและผู้ประกอบการ OTOP ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน	๓๑
ตารางที่ ๑๗	จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๓๙
ตารางที่ ๑๘	แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ อำเภอสามพราน	๓๙
ตารางที่ ๑๙	แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอสามพราน	๔๐
ตารางที่ ๒๐	แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๔๑
ตารางที่ ๒๑	แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอสามพราน	๔๒
ตารางที่ ๒๒	แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอสามพราน	๔๓
ตารางที่ ๒๓	แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอสามพราน	๔๓
ตารางที่ ๒๔	แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอสามพราน	๔๔
ตารางที่ ๒๕	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอสามพราน	๔๕
ตารางที่ ๒๖	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอสามพราน	๔๖
ตารางที่ ๒๗	แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรกรอำเภอสามพราน	๔๗
ตารางที่ ๒๘	แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้านอำเภอสามพราน	๔๘
ตารางที่ ๒๙	ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอสามพราน	๔๙
ตารางที่ ๓๐	แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอมตำบลคลองจินดา จังหวัดนครปฐม	๕๐
ตารางที่ ๓๑	แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ข้าวตำบลไร่เชิง จังหวัดนครปฐม	๕๑
ตารางที่ ๓๒	แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ฝรั่งตำบลบางช้าง จังหวัดนครปฐม	๕๑
ตารางที่ ๓๓	แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม	๕๒
ตารางที่ ๓๔	แสดงทรัพยากรดิน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม	๕๒

ตารางที่ ๓๕	แสดงพื้นที่ความเหมาะสมสำหรับการปลูกฝรั่งรายตำบล	๕๗
ตารางที่ ๓๖	แสดงการปลูกฝรั่งในพื้นที่อำเภอสามพราน	๕๘
ตารางที่ ๓๗	แสดงการเพาะปลูกฝรั่งในอำเภอสามพราน	๖๐
ตารางที่ ๓๘	แสดงต้นทุนการผลิตฝรั่ง อำเภอสามพราน	๖๑
ตารางที่ ๓๙	แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตฝรั่ง ตำบลหอมเกร็ด อำเภอสามพราน	๖๑
ตารางที่ ๔๐	แสดงพื้นที่ความเหมาะสมสำหรับการปลูกส้มโอรายตำบล	๖๒
ตารางที่ ๔๑	แสดงการปลูกส้มโอในพื้นที่อำเภอสามพราน	๖๓
ตารางที่ ๔๒	แสดงผลผลิตของส้มโอ	๖๔
ตารางที่ ๔๓	แสดงปฏิทินการปฏิบัติดูแลรักษาส้มโอ	๖๕
ตารางที่ ๔๔	แสดงปฏิทินการปฏิบัติดูแลรักษาส้มโออำเภอสามพราน	๖๕
ตารางที่ ๔๕	แสดงต้นทุนการผลิตส้มโอ	๖๕
ตารางที่ ๔๖	แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตส้มโอ อำเภอสามพราน	๖๖
ตารางที่ ๔๗	แสดงพื้นที่ความเหมาะสมสำหรับการปลูกมะพร้าวรายตำบล	๖๗
ตารางที่ ๔๘	การปลูกมะพร้าวน้ำหอมในพื้นที่อำเภอสามพราน	๖๘
ตารางที่ ๔๙	แสดงปฏิทินการปฏิบัติดูแลรักษามะพร้าว	๗๒
ตารางที่ ๕๐	แสดงต้นทุนการผลิตมะพร้าว	๗๒
ตารางที่ ๕๑	แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตมะพร้าว อำเภอสามพราน	๗๓
ตารางที่ ๕๒	แสดงพื้นที่ความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวรายตำบล	๗๕
ตารางที่ ๕๓	การผลิตข้าวในพื้นที่อำเภอสามพราน	๗๖
ตารางที่ ๕๔	แสดงปฏิทินการปฏิบัติดูแลรักษาข้าว อำเภอสามพราน	๗๘
ตารางที่ ๕๕	แสดงต้นทุนการผลิตข้าว	๗๘
ตารางที่ ๕๖	แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว ตำบลหอมเกร็ด อำเภอสามพราน	๗๙
ตารางที่ ๕๗	แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๘๐
ตารางที่ ๕๘	การจัดทำ TOWS Matrix	๘๑

สารบัญภาพ

ภาพที่ ๑	แสดงที่ตั้งและอาณาเขตของอำเภอสามพราน	๙
ภาพที่ ๒	แสดงลักษณะภูมิประเทศ อำเภอสามพราน	๑๒
ภาพที่ ๓	แสดงกลุ่มชุดดินของอำเภอสามพราน	๑๔
ภาพที่ ๔	แสดงพื้นที่กลุ่มชุดดินของอำเภอสามพราน	๑๕
ภาพที่ ๕	แสดงกลุ่มชุดดินของอำเภอสามพราน	๑๖
ภาพที่ ๖	แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปีของอำเภอสามพราน ในรอบ ๘ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๗	๑๗
ภาพที่ ๗	แสดงอุณหภูมิเฉลี่ยรายปีของอำเภอสามพราน ในรอบ ๘ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๗	๑๘
ภาพที่ ๘	เส้นทางการคมนาคมระหว่างตำบล อำเภอสามพราน	๑๙
ภาพที่ ๙	แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม อำเภอสามพราน	๒๐
ภาพที่ ๑๐	แผนที่แสดงแหล่งน้ำธรรมชาติ อำเภอสามพราน	๒๑
ภาพที่ ๑๑	แผนที่แสดงระบบชลประทาน อำเภอสามพราน	๒๒
ภาพที่ ๑๒	แผนที่แสดงช่วงรายได้ในภาคการเกษตร อำเภอสามพราน	๒๔
ภาพที่ ๑๓	แผนที่แสดงภาวะหนี้ของเกษตรกร อำเภอสามพราน	๒๕
ภาพที่ ๑๔	แผนที่แสดงจำนวนประชากร ครุฑเรือน และครุฑเรือนเกษตรกร อำเภอสามพราน	๒๗
ภาพที่ ๑๕	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอสามพราน	๒๙
ภาพที่ ๑๖	กราฟแสดงประเภทการใช้ที่ดิน อำเภอสามพราน	๓๐
ภาพที่ ๑๗	แผนที่แสดงข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ อำเภอสามพราน	๓๑
ภาพที่ ๑๘	แสดงหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอสามพราน	๔๒
ภาพที่ ๑๙	แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอสามพราน	๔๓
ภาพที่ ๒๐	แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอสามพราน	๔๔
ภาพที่ ๒๑	แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอสามพราน	๔๔
ภาพที่ ๒๒	แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรและเครือข่าย อำเภอสามพราน	๕๐
ภาพที่ ๒๓	แสดงแผนภูมิพื้นที่ทรัพยากรดิน อำเภอสามพราน	๕๒
ภาพที่ ๒๔	แสดงพื้นที่ทรัพยากรดิน อำเภอสามพราน	๕๒
ภาพที่ ๒๕	แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอสามพราน	๕๓
ภาพที่ ๒๖	แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอสามพราน	๕๔
ภาพที่ ๒๗	แสดงแผนที่แสดงพื้นที่เขตเหมาะสมปลูกมะพร้าว	๖๗
ภาพที่ ๒๘	แสดงแผนที่แสดงพื้นที่ปลูกจริง ตามชั้นความเหมาะสมปลูกมะพร้าว	๖๙
ภาพที่ ๒๙	แสดงเขตความเหมาะสมในการปลูกข้าว	๗๔
ภาพที่ ๓๐	แสดงแผนที่แสดงพื้นที่ปลูกจริง ตามชั้นความเหมาะสมปลูกข้าว	๗๖
ภาพที่ ๓๑	แสดงแผนที่โรงสีข้าวในอำเภอสามพราน	๗๙

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

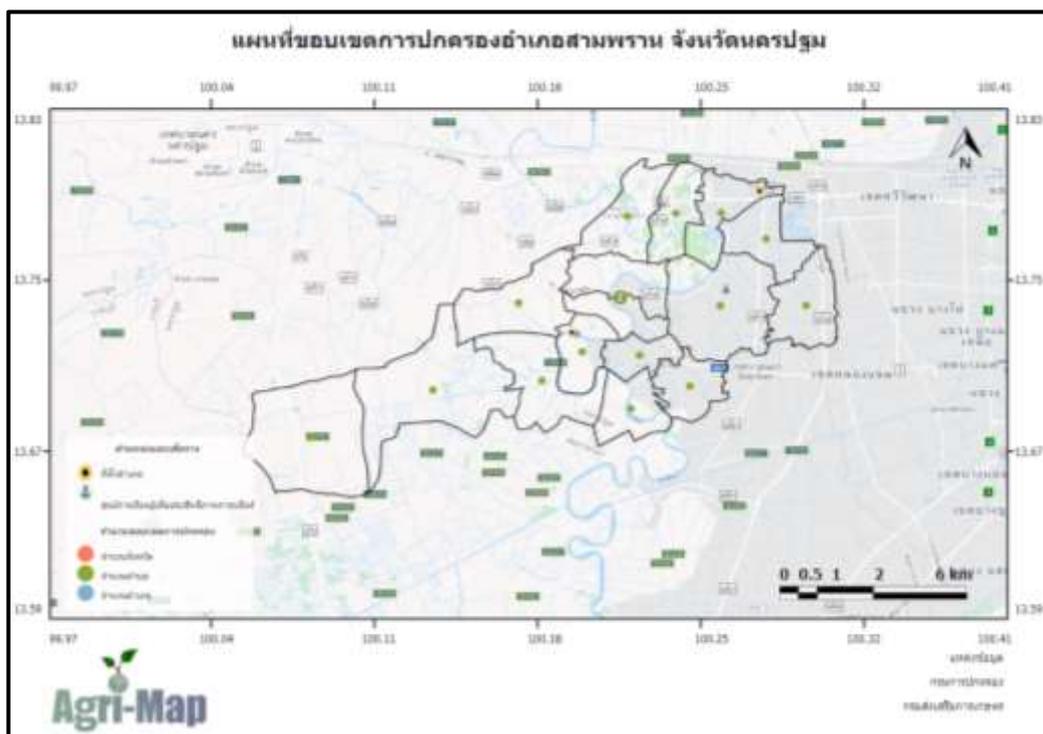
อำเภอสามพราน ตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๙ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นจังหวัดในภาคกลางของประเทศไทย อยู่ในพื้นที่ปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๓๕ กิโลเมตร ตามเส้นทางถนนเพชรเกษม หรือประมาณ ๕๐ กิโลเมตร ตามเส้นทางถนนบรมราชชนนี (เป็นเกล้า-นครชัยศรี) อำเภอที่ตั้งอยู่ในที่ราบลุ่มของลุ่มแม่น้ำท่าจีน (หรือแม่น้ำนครชัยศรี) ซึ่งเป็นสาขาของแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้มีสภาพภูมิประเทศที่อุดมสมบูรณ์เหมาะสมสำหรับการเกษตร โดยเฉพาะการปลูกพืชผลและไม้ผล เช่น มะพร้าว น้ำหอม ฝรั่ง มะม่วง

พื้นที่ของอำเภอสามพรานมีขนาดประมาณ ๒๔๙.๓๔๗ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑๕๕,๘๔๒ ไร่ ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนประมาณ ๑๑.๕% ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดนครปฐมที่มีพื้นที่รวม ๒,๑๖๘.๓๒๗ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑,๓๕๕,๒๐๔ ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีลำคลองธรรมชาติที่สำคัญ เช่น คลองจินดา คลองบางช้าง คลองตาเพ็ญ และคลองยายเหรียญ ซึ่งรับน้ำจากแม่น้ำท่าจีน สนับสนุนการเกษตรในพื้นที่อย่างมาก ดินในพื้นที่เป็นดินตะกอนน้ำพา (alluvial soil) ซึ่งอุดมไปด้วยแร่ธาตุ เหมาะสำหรับการเพาะปลูกพืชผลที่มีมูลค่าสูง เช่น มะพร้าว น้ำหอมสามพราน ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)

๑.๑.๒ อาณาเขต

อำเภอสามพรานเป็นอำเภอที่ตั้งอยู่ทางทิศใต้สุดของจังหวัดนครปฐม มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอนครชัยศรี และ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอบ้านแพ้ว และอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม และอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับเขตทวีวัฒนา เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

ภาพที่ ๑ ภาพแสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอสามพราน

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘)

๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑ อำเภอ ๑๖ ตำบล ๑๓๗

หมู่บ้าน

- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น เทศบาลเมือง ๓ แห่ง

เทศบาลตำบล ๒ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล ๑๒ แห่ง ดังนี้

ตารางที่ ๑ ตารางแสดงเขตการปกครอง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ตำบล	สามพราน	กระทุ่มล้ม	บางกระทิก	อ้อมใหญ่	คลองใหม่	บางเตย
๑	สวนหลวง	หนองงูเหลือม	คลองเจริญพร	อ้อมใหญ่	บางพระ	คลองสามบาท
๒	หงส์	แคลาย	คลองบางกระทิก	อ้อมใหญ่	คลองใหม่	คอราง
๓	ศรีษะย่าน	เพลินพัฒนา	คลองรางหนอง	อ้อมใหญ่	คลองใหม่	คลองหลวง
๔	ดงเกตุ	หนองตาน้อย	ไทย	อ้อมใหญ่	ดอนทอง	บางเตย
๕	โรงหีบ	บางพระ	โคกหวาย	อ้อมใหญ่	คลองใหม่	คลองโพธิ์
๖	คลองหิน	หนองตาช้าง	คลองวัฒนา	อ้อมใหญ่	สะแกเล็ก	บางเตย
๗	คลองนายหมก	หนองตามล	คลองสวนฝ้าย	อ้อมใหญ่	บางพระ	คลองผีเสื้อ
๘	สามพราน	คลองตามล	นอก	สามพราน		
๙	คลองแค	หนองแสง				

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม, พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๑ ตารางแสดงเขตการปกครอง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม (ต่อ)

หมู่ที่ \ ตำบล	คลองจินดา	ไร่ขิง	ตลาดจินดา	บางช้าง	ท่าตลาด
๑	ลาดบัว	ไร่ขิง	ตลาดจินดา	บางช้าง	คลองสรรเพชร
๒	สี่แยก	ไร่ขิง	ตลาดจินดา	บางช้าง	คลองบางช้าง
๓	คลองจินดา	คลองใหม่	ลำเจียก	ดอนทอง	ท่าตลาด
๔	คลองจินดา	ไร่ขิง	ตากแดด	คลองบางช้าง	ท่าตลาด
๕	วังน้ำขาว	คลองบางพร้าว	หนองนางแบน	หัวอ่าว	คลองหนองจอก
๖	พาดหมอน	ไร่ขิง	หนองอีดำ	คลองท่านา	โรงเหล็ก
๗	สี่แยก	ถ่าน	คลองเขื่อนขันธุ์	บางม่วง	ท่าตลาด
๘	คลองจินดา	ไร่ขิง	ตลาดจินดา	บางม่วง	คลองลัดนางแท่น
๙	พาดหมอน	คลองท่าพูด	เขื่อนพันธ์พัฒนา	บางม่วง	ท่าตลาด
๑๐	คลองผู้ใหญ่โต๊ะ	คลองบางซื่อ	ตลาดจินดาพัฒนา	บางม่วง	ศาลเจ้าคู่
๑๑	รางสังกระสี	ท่าเกวียน	คลองเขื่อนขันธุ์ใต้	คลองบางช้าง	
๑๒	แหลมอาจารย์เผือก	ท่าเกวียน			
๑๓	ผู้ใหญ่อ้อยเก่า	บางยาง			
๑๔	คลองจินดาพัฒนา	คลองรางเตย			

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม,พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๑ ตารางแสดงเขตการปกครอง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม (ต่อ)

หมู่ที่ \ ตำบล	ยายชา	ทรงคนอง	ท่าข้าม	หอมเกร็ด	บ้านใหม่
๑	บางสีจาก	ทรงคนอง	คลองลัด	หอมเกร็ด	วัดเทียนดัด
๒	ยายชา	ทรงคนอง	คลองลัดท่านา	รางพิบูล	วัดเชิงเทียน
๓	สวนส้ม	คลองยาว	ท่าข้าม	ปลา	บางประแดง
๔	ยายชา	เหนือ	โรงหีบ	หัวไทร	สวนผัก
๕	คลองสรรเพชร	คลองประดู่	คลองตัน	บ่อทราย	สวนส้ม
๖	ใต้วัด	คลองคาม	โรงหีบพัฒนา	ปลา	

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม,พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๒ ตารางแสดงการแบ่งเขตการปกครอง จำแนกรายตำบล อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ตำบล	พื้นที่ ตร.กม.	อบต.	ทม./ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนบ้าน
ไร่ขิง	๒๕.๔๐	-	เทศบาลเมือง	๑๔	๒๗,๒๙๔
สามพราน	๑๓.๗๖	อบต.	เทศบาลเมือง	๙	๖,๑๘๑
กระทุ่มล้ม	๑๐.๙๐	-	เทศบาลเมือง	๙	๑๙,๐๙๒
อ้อมใหญ่	๑๒.๐๐	-	เทศบาลตำบล	๘	๑๘,๕๓๖
บางกระทีก	๑๒.๘๕	-	เทศบาลตำบล	๘	๙,๕๑๗
บางเตย	๑๐.๗๒	อบต.	-	๗	๔,๘๐๗
ทรงคนอง	๑๐.๐๑	อบต.	-	๖	๔,๘๗๔
หอมเกร็ด	๑๓.๘๕	อบต.	-	๖	๕,๐๙๙
คลองใหม่	๑๒.๕๑	อบต.	-	๗	๕,๗๘๙
ท่าข้าม	๕.๖๕	อบต.	-	๖	๕,๐๖๙
บ้านใหม่	๕.๑๕	อบต.	-	๕	๔,๙๒๖
บางช้าง	๑๗.๑๘	อบต.	-	๑๑	๓,๔๖๙
ตลาดจินดา	๒๙.๐๐	อบต.	-	๑๑	๒,๙๗๖
คลองจินดา	๒๖.๒๐	อบต.	-	๑๔	๓,๘๓๕
ยายชา	๗.๔๘	อบต.	-	๖	๖,๒๓๕
ท่าตลาด	๑๐.๕๔	อบต.	-	๑๐	๑๑,๑๓๑

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน,พ.ศ.๒๕๖๘

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ(Topographic)

๑.๒.๑ สภาพพื้นที่

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบไม่มีภูเขาและป่าไม้ ระดับความสูงของพื้นที่แตกต่างกัน ๒-๑๐ เมตรเหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง สภาพพื้นที่โดยทั่วไปสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ๖ เมตร ลาดเอียงจากทิศเหนือสู่ทิศใต้ และทิศตะวันตกสู่ทิศตะวันออก มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านจากทิศเหนือสู่ทิศใต้พื้นที่ทางตอนเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่เป็นที่ดอนมีระดับความสูง ๖-๑๐ เมตร ส่วนพื้นที่ตอนกลางของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่มมีที่ดอนกระจ่ายเป็นแห่งๆ มีแหล่งน้ำกระจ่ายอยู่ทั่วไป พื้นที่ด้านตะวันออกและทิศใต้เป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำท่าจีนมีคลองธรรมชาติและคลองข่อยที่ขุดขึ้นเพื่อการเกษตรและคมนาคมมากมาย ฆณะน้ำทะเลขึ้นสูงสุดสามารถหนุนขึ้นมาตามแม่น้ำท่าจีนทำให้เกิดน้ำท่วมถึงบริเวณอำเภอสามพราน และอำเภอนครชัยศรี ภูมิประเทศของจังหวัดนครปฐมแบ่งออกได้ ๓ ลักษณะ ดังนี้

๑. บริเวณที่ราบน้ำท่วมถึง พื้นที่สองฝั่งแม่น้ำเป็นที่ราบน้ำท่วมถึง มีคันดินธรรมชาติ (natural levees) ปรางูเป็นแนวสูงเพียง ๑ - ๒ เมตร ลักษณะที่ราบนี้ปรากฏชัดในเขตอำเภอ บางเลน อำเภอนครชัยศรี อำเภอสามพราน และบริเวณตอนใต้ของอำเภอเมืองนครปฐม

๒. ลานตะพักน้ำชั้นต่ำ (lower terrace) ถัดจากที่ลุ่มต่ำไปเป็นลานตะพักน้ำชั้นต่ำ มีระดับความสูงจากระดับน้ำทะเล ๒ - ๕ เมตร พื้นที่แถบตะวันตกของแม่น้ำท่าจีน ในเขตอำเภอเมืองนครปฐม อำเภอนครชัยศรี และอำเภอสามพราน มีความกว้างประมาณ ๕-๒๘ กิโลเมตร แล้วค่อยแคบลงในเขตอำเภอกำแพงแสน อำเภอดอนตูม และทางตะวันตกของอำเภอบางเลน

๓. ลานตะพักน้ำชั้นกลาง (middle terrace) อยู่ถัดไปจากลานตะพักน้ำชั้นต่ำไปทางตะวันตก จนถึงเขตจังหวัดกาญจนบุรีและราชบุรี สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ระหว่าง ๕ - ๙ เมตร และมีจุดสูงสุดอยู่ที่ความสูง ๑๕ เมตร ณ บ้านหนองโพธิ์ เขตอำเภอกำแพงแสน ลานตะพัก

ภาพที่ ๒ แสดงลักษณะสภาพพื้นที่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, พ.ศ.๒๕๖๘)

๑.๒.๒ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

ดินในอำเภอสามพราน มีกลุ่มชุดดินเหมาะสมกับการปลูกพืช เป็นกลุ่มดินตะกอนแม่น้ำ มีปริมาณธาตุอาหารสูง ตามลักษณะกลุ่มชุดดิน ของกรมพัฒนาที่ดิน มีกลุ่มชุดดิน ๓ กลุ่ม โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) กลุ่มชุดดินที่ ๒

ชุดดิน : อยุธยา (Ay) ชุดดินบางเขน (Bn) ชุดดินบางน้ำเปรี้ยว (Bp) ชุดดินมหาโพธิ์ (Ma) ชุดดินท่าขวาง (Tq) หรือดินคล้ายอื่นๆ ที่มีลักษณะและสมบัติจัดอยู่ในกลุ่มชุดดินนี้

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินเหนียวลึกมาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก อาจพบจุดประสีเหลืองฟางข้าวของสารประกอบกำมะถันลึกกว่า ๑๐๐ ซม. จากผิวดิน การระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

ปัญหา : ดินเป็นกรดจัดมาก และมีศักยภาพก่อให้เกิดความเป็นกรดของดินเพิ่มขึ้นในดินล่าง ทำให้เกิดการตรึงธาตุอาหารและปลดปล่อยสารที่เป็นพิษต่อพืช โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็งและแตกกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก คุณภาพน้ำเป็นกรดจัดมาก ขาดแคลนแหล่งน้ำจืด และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการปลูกพืช :

ปลูกข้าว ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ลดและควบคุมความเป็นกรดจัดมากของดินด้วยวัสดุปูน ๕๐๐ กิโลกรัม/ไร่ หว่านให้ทั่วแปลงปลูก ไถกลบตอซัง ปล่อยให้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หว่าน ไส้ฝักหรืออินทรีย์ ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยให้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๐ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในเวลาที่ข้าวขาดน้ำ หรือทำนาครั้งที่ ๒ หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว ไถกลบตอซังและทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คุ้มน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร มีคันดินอัดแน่นล้อมรอบ ก่อนยกร่อง ควรแยกหน้าดินมาทับบนดินที่ขุดมาจากร่องคุ้มน้ำ หว่านวัสดุปุ๋ย ๕๐๐ กิโลกรัม/ไร่ บนสันร่องและร่องคุ้มน้ำ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม ร่วมกับวัสดุปุ๋ย ๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก ไว้ใช้ในช่วงที่พืชขาดน้ำ ล้างและควบคุมไม่ให้ดินเกิดการตื้นเขิน เมื่อดินเป็นกรดเพิ่มขึ้น หว่านด้วยวัสดุปุ๋ย ๕๐๐ กิโลกรัม/ไร่

๒) กลุ่มชุดดินที่ ๓

ชุดดิน : ชุดดินบางกอก (Bk) ชุดดินบางเลน (Bl) ชุดดินบางแพ (Bph) ชุดดินชะเชิงเทรา (Cc) ชุดดินสมุทรปราการ (Sm) หรือดินคล้ายอื่นๆ ที่มีลักษณะและสมบัติจัดอยู่ในกลุ่มชุดดินนี้

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนน้ำกร่อย อาจพบชั้นดินเลนของตะกอนน้ำทะเลที่ไม่มีศักยภาพก่อให้เกิดเป็นดินกรดกำมะถันภายในความลึก ๑๕๐ ซม. จากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง

ปัญหา : โครงสร้างแน่นทึบ ดินแข็งและแตกกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก บริเวณที่มีอิทธิพลของน้ำทะเลขึ้นลงอยู่ในรอบปี อาจพบชั้นดินเลนที่มีเกลือสะสมอยู่ในดินล่าง แต่ถ้าเป็นที่ลุ่มมากๆ จะมีปัญหาเรื่องน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการปลูกพืช :

ปลูกข้าว ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ไถกลบตอซัง ปล่อยให้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หว่านใส่อัฟริกันหรือใส่อินเดีย ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยให้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๐ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในช่วงที่ข้าวขาดน้ำหรือทำนาครั้งที่ ๒ หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คุ้มน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตรหรือถึงชั้นดินเลน ร่องแปลงปลูกอยู่สูงจากระดับน้ำที่เคยท่วมหรือมีคันดินอัดแน่นล้อมรอบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑๕-๒๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๓) กลุ่มชุดดินที่ ๔

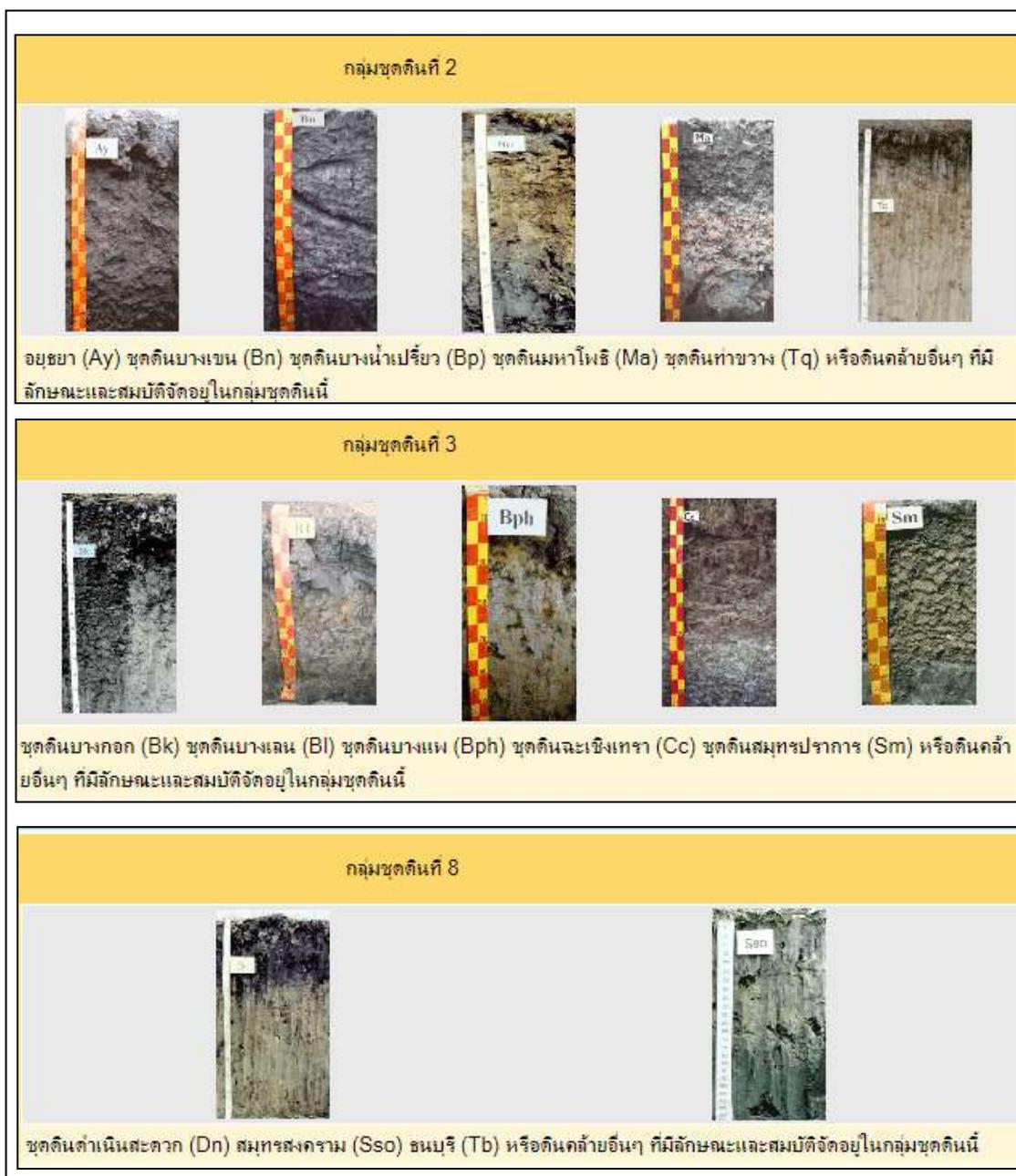
ชุดดิน : ชุดดินดำเนินสะดวก (Dn) สมุทรสงคราม (Sso) ธนบุรี (Tb) หรือดินคล้ายอื่นๆ ที่มีลักษณะและสมบัติจัดอยู่ในกลุ่มชุดดินนี้

ลักษณะเด่น : กลุ่มชุดดินที่มีการยกร่อง เพื่อเปลี่ยนสภาพการใช้ที่ดินจากนาข้าวเป็นพืชผักหรือไม้ผล ทำให้ลักษณะและสมบัติดินในแต่ละพื้นที่ไม่สม่ำเสมอ ขึ้นอยู่กับลักษณะและสมบัติดินเดิมก่อนมีการยกร่องและวิธีการเตรียมแปลงปลูก

ปัญหา : ดินในกลุ่มนี้ได้รับการปรับปรุงบำรุงดินเป็นอย่างดี และได้ทำมานานแล้ว จึงถือว่าไม่มีปัญหา แต่ประการใดในเรื่องคุณภาพของดิน แต่สำหรับดินตามชายทะเลบางแห่ง ซึ่งยกร่องใหม่ อาจมีปัญหาเรื่องความเค็มหรือถ้าเป็นดินที่ยกร่องในพื้นที่ที่เป็นดินกรดจัดจะพบปัญหาเรื่องความเป็นกรดของดิน ซึ่งต้องมีการปรับปรุงดินหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าว

แนวทางการจัดการปลูกพืช :

การยกทรงเพื่อเปลี่ยนสภาพการใช้ที่ดินจากนาข้าวเป็นพืชผักหรือไม้ผล ทำให้ลักษณะและสมบัติดินในแต่ละพื้นที่ไม่สม่ำเสมอ ขึ้นอยู่กับลักษณะและสมบัติดินเดิมก่อนมีการยกทรงและวิธีการเตรียมแปลงปลูก โดยทั่วไปจะนำดินล่างที่มีโครงสร้างแน่นทึบ มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ชั้นดินที่เป็นกรดรุนแรงมาก หรือเป็นดินเค็มมาไว้ที่ผิวดิน ทำให้ไม่เหมาะสมต่อการปลูกพืช จำเป็นต้องมีการปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ แก้ไขความเป็นกรดรุนแรงมากหรือความเค็มของดินก่อนที่จะมีการปลูกพืช มีระบบป้องกันน้ำท่วมและควบคุมระดับน้ำในร่องระหว่างแปลงปลูก พัฒนาระบบน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ภาพที่ ๓ แสดงกลุ่มชุดดินของอำเภอสามพราน
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๘)

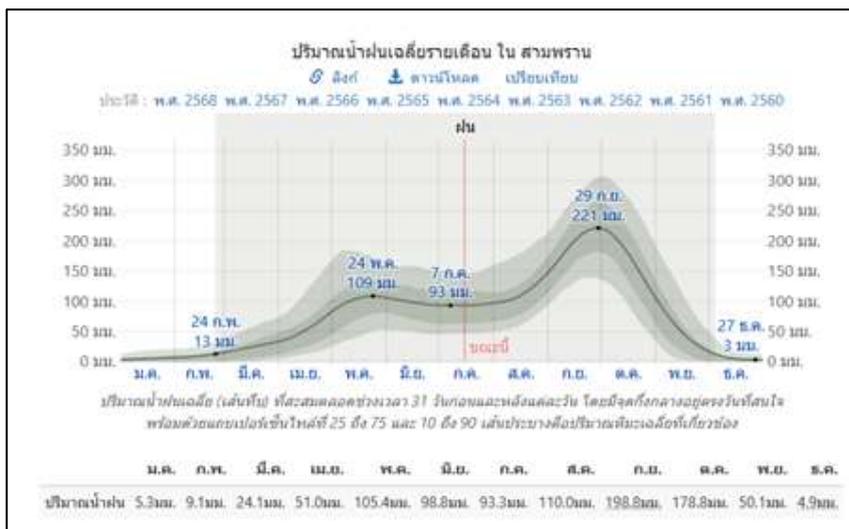
ภาพที่ ๔ - ข้อมูลกลุ่มชุดดินของอำเภอสามพราน
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘)

ตารางที่ ๓ แสดงพื้นที่กลุ่มชุดดินอำเภอสามพราน

กลุ่มชุดดิน ตำบล	พื้นที่ (ไร่)				ผลรวม ทั้งหมด
	กลุ่มชุด ดินที่ ๒	กลุ่มชุด ดินที่ ๓	กลุ่มชุด ดินที่ ๘	กลุ่มชุดดิน ที่ ๓-๘	
ท่าข้าม	-	-	๕๑	๒๓๒	๒๘๓.
ทรงคนอง	๑,๕๐๐	-	๑,๔๖๒	๒,๒๓๐	๕,๑๙๒
หอมเกร็ด	๑,๕๑๘	๓๑	๕,๒๑๔	๘๘๐	๗,๖๔๓
บางกระทึก	๑,๒๗๐	๒,๘๐๗	๒๑๒	๑,๙๑๔	๖,๒๐๓
บางเตย	๓,๐๔๙	-	๑,๓๑๔	๑,๖๖๗	๖,๐๓๐
สามพราน	-	-	๒,๕๔๐	๖๙๔	๓,๒๓๔
บางช้าง	-	-	๘,๐๙๑	๓,๗๑๒	๑๑,๘๐๓
ไร่จิง	๑,๐๕๐	๔๙๕	๑,๑๙๔	๗,๙๑๘	๑๐,๖๕๗
ท่าตลาด	๑,๑๔๒	-	๒,๒๓๖	๓๖๕	๓,๗๔๓
กระทู้มลิ้ม	-	๒,๓๘๖	-	๓,๔๒๔	๕,๘๑๐
คลองใหม่	-	๑๙	๘,๐๒๐	-	๘,๐๓๙
ตลาดจินดา	-	๑,๖๖๔	๑๑,๑๘๙	๒,๘๕๙	๑๕,๗๑๒
คลองจินดา	-	-	๑๗,๗๗๘	๑๖๓	๑๗,๙๔๑
ยายชา	-	-	๙๒๓	๓๐๓	๑,๒๒๖
บ้านใหม่	-	-	๑,๖๕๕	๒,๗๗๕	๔,๔๓๐
อ้อมใหญ่	-	-	๓๖๔	๒,๖๗๗	๓,๐๔๑
ผลรวมทั้งหมด	๑๑,๐๒๙	๗,๔๐๒	๖๓,๗๕๖	๓๔,๒๗๕	๑๑๖,๔๖๒

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๖ แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปีของอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ในรอบ ๘ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๗ (ที่มา : <https://th.weatherspark.com/>, ๒๕๖๘)

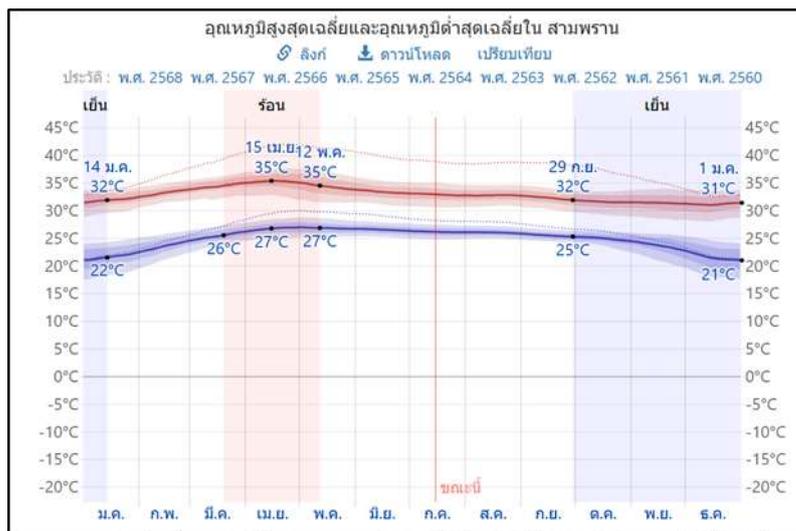
ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๘ ปี ตั้งแต่ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๗

ที่	เดือน	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย(มม.)
๑	มกราคม	๕.๓
๒	กุมภาพันธ์	๙.๑
๓	มีนาคม	๒๔.๑
๔	เมษายน	๕๑.๐
๕	พฤษภาคม	๑๐๕.๔
๖	มิถุนายน	๙๘.๘
๗	กรกฎาคม	๙๓.๓
๘	สิงหาคม	๑๑๐.๐
๙	กันยายน	๑๙๘.๘
๑๐	ตุลาคม	๑๗๘.๘
๑๑	พฤศจิกายน	๕๐.๑
๑๒	ธันวาคม	๔.๙
	รวม	๙๒๙.๖
	เฉลี่ย/ปี	๙๒๙.๖

ที่มา : <https://th.weatherspark.com/>, ๒๕๖๘

๑.๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

อำเภอสามพราน มีปริมาณอุณหภูมิเฉลี่ยปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๗ โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด ๒๒ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๓๕ องศาเซลเซียส

ภาพที่ ๗ แสดงค่าอุณหภูมิเฉลี่ยในรอบ ๘ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๗

(ที่มา : <https://th.weatherspark.com/>, ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ยอำเภอสามพราน ๘ ปี ตั้งแต่ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๗

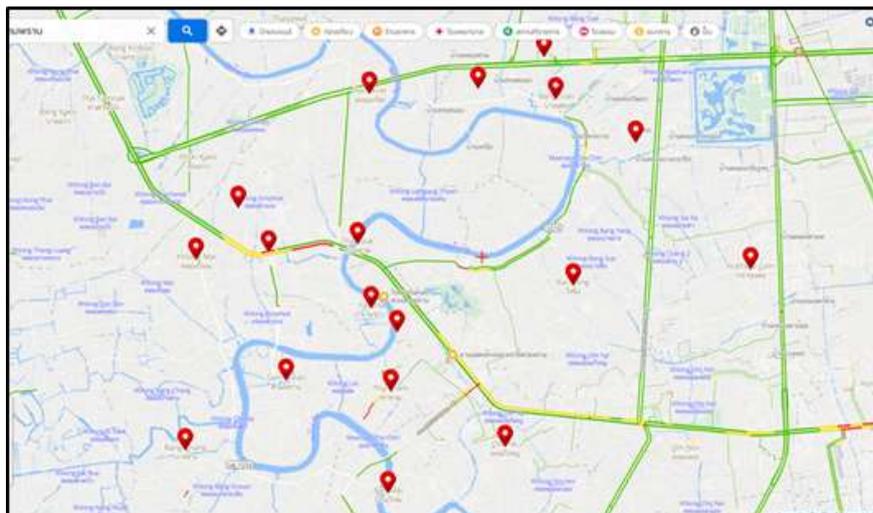
เดือน	อุณหภูมิต่ำสุด	อุณหภูมิสูงสุด	อุณหภูมิเฉลี่ย
มกราคม	๒๒	๓๒	๒๗
กุมภาพันธ์	๒๔	๓๓	๒๘
มีนาคม	๒๕	๓๔	๓๐
เมษายน	๒๗	๓๕	๓๑
พฤษภาคม	๒๗	๓๔	๓๐
มิถุนายน	๒๗	๓๓	๒๙
กรกฎาคม	๒๖	๓๓	๒๙
สิงหาคม	๒๖	๓๓	๒๙
กันยายน	๒๖	๓๒	๒๘
ตุลาคม	๒๕	๓๒	๒๘
พฤศจิกายน	๒๔	๓๑	๒๗
ธันวาคม	๒๒	๓๑	๒๖

ที่มา : <https://th.weatherspark.com/>, ๒๕๖๘

๑.๔ เส้นทางคมนาคม

๑.๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

อำเภอสามพราน มีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทาง หมายเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม), หมายเลข ๓๘ (ถนนปิ่นเกล้า-นครชัยศรี), หมายเลข ๓๓๑๐ (ถนนพุทธมณฑล สาย ๔), หมายเลข ๓๔๑๔ (ถนนพุทธมณฑล สาย ๕), หมายเลข ๓๔๑๕ (ถนนพุทธมณฑล สาย ๗), หมายเลข ๓๓๑๖ (ถนนเลียบบแม่น้ำท่าจีน), หมายเลข ๓๐๙๗, หมายเลข ๓๐๙๘ เป็นเส้นทางในเชื่อมต่อขนส่งผลผลิตทางการเกษตร

ภาพที่ ๘ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล อำเภอสามพราน

(ที่มา : <https://map.longdo.com/>, พ.ศ.๒๕๖๘)

๑.๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างภาค/จังหวัด/อำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง (เดินทางทางรถยนต์) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- สถานีขนส่งผู้โดยสาร จำนวน ๖ สถานี มีสายเดินรถประจำทางระหว่างอำเภอ/จังหวัด ได้แก่

- ๑) สาย ๘๔ (๔-๔๖) วัดไร่ขิง - คลองสาน (ไทยสมายล์บัส)
- ๒) สาย ๑๒๓ (๔-๕๐) อ้อมใหญ่ - ท่าราชวรดิฐ (ไทยสมายล์บัส)
- ๓) สาย ๕๑๕ (๔-๖๑) เข็นทรล์ ศาลายา - อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ (ไทยสมายล์บัส)
- ๔) สาย ๕๑๕E (๔-๗๑E) เข็นทรล์ ศาลายา - ทางด่วน - อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ (ขสมก.)
- ๕) สาย ปอ.๕๕๖ (๔-๖๔) วัดไร่ขิง - อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย (ขสมก.)
- ๖) สาย ๔-๗๐E เข็นทรล์ศาลายา - BTS หมอชิต (ขสมก.)

- ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม) เป็นถนนแกนหลักที่เชื่อมระหว่างกรุงเทพมหานครผ่านอำเภอสามพราน ติดต่อไปยังจังหวัดนครปฐม และจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคใต้ ๑๔ จังหวัด

- ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๘ (ถนนปิ่นเกล้า-นครชัยศรี) เชื่อมติดต่อกับเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ผ่านตำบลบางเตย ตำบลทรงคนอง ตำบลหอมเกร็ด และบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ ที่ตำบลท่าตำหนัก อำเภอนครชัยศรี

- ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๓๑๐ (ถนนพุทธมณฑล สาย ๔) เชื่อมระหว่างถนนปิ่นเกล้า-นครชัยศรี กับถนนเพชรเกษม ผ่านตำบลบางกระทีกและตำบลกระทุ่มล้ม

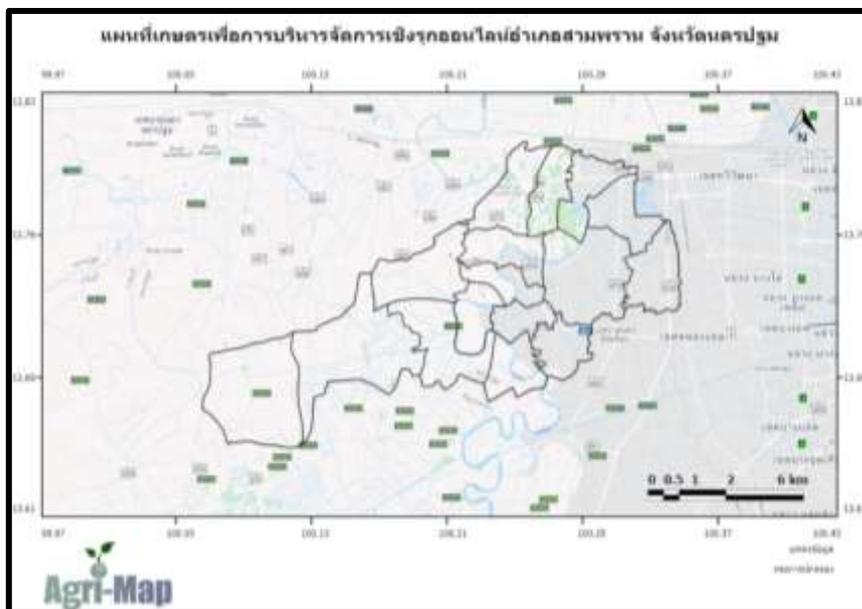
- ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๔๑๔ (ถนนพุทธมณฑล สาย ๕) เชื่อมระหว่างถนนปิ่นเกล้า-นครชัยศรี กับถนนเพชรเกษม ผ่านตำบลบางกระทีก

- ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๔๑๕ (ถนนพุทธมณฑล สาย ๗) เชื่อมระหว่างถนนปิ่นเกล้า-นครชัยศรี กับถนนเพชรเกษม ผ่านตำบลหอมเกร็ด และตำบลท่าตลาด

- ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๓๑๖ (ถนนเลียบแม่น้ำท่าจีน) เชื่อมระหว่างถนนปิ่นเกล้า-นครชัยศรี กับถนนเพชรเกษม เลียบแม่น้ำท่าจีน ผ่านตำบลหอมเกร็ด ตำบลบางเตย ตำบลบางกระทีก ตำบลไร่ขิง และตำบลท่าตลาด

- ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๐๙๗ ที่แยกจากถนนเพชรเกษม ผ่านอำเภอเมือง และตำบลตลาดจินดา อำเภอสามพราน ติดต่อไปยังอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

- ถนนสายหลักมีแยกจากถนนเพชรเกษม หรือถนนเข้าเมือง คือ ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๐๙๘ (ถนนเข้าอำเภอ) ปัจจุบันได้มีการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำท่าจีนเชื่อมระหว่างอำเภอสสามพรานและตำบลสามพราน ด้านการคมนาคมทางน้ำ อาศัยแม่น้ำท่าจีนหรือแม่น้ำนครชัยศรี และลำคลองต่าง ๆ ที่มีทั่วถึงทั้งอำเภอสสามพราน

ภาพที่ ๙ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม อำเภอสามพราน

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘)

๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๑.๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ

แม่น้ำท่าจีน หรือแม่น้ำนครชัยศรี ถือเป็นเส้นเลือดใหญ่ของอำเภอสสามพรานมีทิศทางการไหลจากทิศเหนือ ลงสู่ทิศใต้ ปริมาณน้ำมีมากตลอดปี ในฤดูน้ำหลาก น้ำจะท่วมสองฝั่งแม่น้ำ นอกจากประโยชน์ในการอุปโภค บริโภค การเพาะปลูก และการคมนาคมขนส่งแล้ว แม่น้ำท่าจีนยังช่วยดันน้ำเค็มไม่ให้เข้ามาในช่วงน้ำน้อยอีกด้วย แม่น้ำนครชัยศรีอยู่ระหว่างแม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำทั้งสองนี้มีอิทธิพลต่อระดับน้ำของแม่น้ำ ท่าจีน เนื่องจากมีคลองธรรมชาติ และคลองขุดจำนวนมากที่เชื่อมระหว่างแม่น้ำทั้งสามสาย อาทิเช่น คลองพระพิมล คลองมหาสวัสดิ์ คลองภาษีเจริญ และคลองมหาชัย เชื่อมระหว่างแม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำท่าจีน (แม่น้ำนครชัยศรี) คลองดำเนินสะดวก เชื่อมระหว่างแม่น้ำแม่กลอง และแม่น้ำท่าจีน เป็นต้น

อำเภอสสามพรานมีคลองที่ไหลลงสู่แม่น้ำท่าจีน และคลองช่องที่กระจายทั่วถึงทั้งพื้นที่ คลองที่สำคัญ ได้แก่ คลองจินดา คลองสามพราน คลองหอมเกร็ด และคลองอ้อมใหญ่ เป็นต้น นอกจากนี้ในเขตอำเภอสสามพรานยังมีคลองลัดอีก ๒ แห่ง คือ

๑. คลองลัดอีแตน เนื่องจากแม่น้ำท่าจีน ซึ่งไหลจากทิศเหนือลงสู่ทิศใต้ที่อ่าวไทยนั้น มิได้เป็นเส้นตรงเสมอไปมีความคดเคี้ยวไปตามลักษณะภูมิประเทศที่เป็นที่ราบลุ่มและมีความลาดชันของดินประมาณ ๑% แม่น้ำท่าจีนส่วนที่ผ่านอำเภอสสามพราน จึงมีความคดเคี้ยวมาก ระยะทางจากตำบล หอมเกร็ดไปถึงตำบลลาดใหม่ ประมาณ ๖ กิโลเมตร ลำน้ำช่วงนี้ไหลเป็นรูปตัวยู หรือรูปแอกวตามภาษาทางภูมิศาสตร์ทำให้ลำน้ำทั้งสองนี้ห่างกันเพียง ๒ กิโลเมตรเท่านั้น เพื่อเป็นการย่นระยะทางการเดินเรือทางน้ำ ชาวบ้านจึงขุดคลองลัดระยะทางขึ้น เรียกว่าคลองลัดอีแตน คลองลัดนี้ขุดตรงระหว่างวัดหอมเกร็ดกับวัดทรงคะนองผ่านท้องนาไปออกที่หมู่บ้านท่าตลาดใกล้ๆ กับตลาด

ใหม่ ย่นระยะทางของชาวนครชัยศรีที่จะพายเรือไปยังวัดไร่ขิงได้เร็วขึ้น คลองนี้มีขนาดใหญ่ประมาณ ๑๕ เมตร มีความลึก และมีน้ำตลอดปี

๒. คลองลัดท่าคา แม่น้ำนครชัยศรีตรงวัดท่าข้ามไปจนถึงวัดเชิงเลน มีความโค้งเป็นรูปแอกว้าง จึงมีคลองลัดชุดเชื่อมระหว่างวัดท่าข้าม ไปทะเลที่ตรงหน้าวัดเชิงเลน ชาวบ้านเรียกกันว่า “คลองลัดท่าคา” แหล่งน้ำใต้ดิน อำเภอสามพรานมีแหล่งน้ำใต้ดินที่พบในหินอุ้มน้ำเจ้าพระยา ซึ่งสามารถพัฒนาน้ำมาใช้ได้ในปริมาณเฉลี่ย ๔๐ - ๕๐ ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง หินอุ้มน้ำเจ้าพระยามีความหนา ๑๐ - ๔๐ เมตร ตะกอนของหินชุดนี้ส่วนใหญ่ประกอบด้วยทรายและกรวดที่มีการคัดขนาดที่ดีถึงดีมากแทรกสลับด้วยดินเหนียว และชั้นทรายละเอียด

๓. คลองจินดา ต.บางช้าง อ.สามพราน จ.นครปฐม เป็นคลองชุดสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ปากคลองเป็นแม่น้ำท่าจีน อยู่ด้านเหนือและขนานกับคลองดำเนินสะดวกในแนวตะวันตก-ตะวันออก แต่สั้นกว่าเพียง ๑๔ กิโลเมตรกั้นด้วยถนนสายพระประโทน-บ้านแพ้ว แต่มีคลองเชื่อมคลองดำเนินสะดวกในแนวเหนือ-ใต้ ได้แก่ คลองเจ็ดริ้ว คลองเขื่อนขันธุ์ และคลองตาปลั่งคลองจินดาจึงมีความสำคัญ เพราะเมื่อถูกน้ำเค็มกระทบ ก็พลอยกระเทือนถึงคลองดำเนินสะดวก หรือน้ำหลากก็หลากลงคลองดำเนินสะดวก ซึ่งเปิดใช้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ ประตุระบายน้ำคลองจินดาจะเป็นเครื่องมือบริหารจัดการน้ำให้เกษตรกรมีความมั่นคงด้านน้ำยิ่งขึ้น ไม่ว่าน้ำเค็ม น้ำท่วม และการขาดแคลนน้ำ ในฤดูแล้งที่น้ำเค็มหนุนเข้ามา ก็จะปิดบาน และจะเปิดบานเมื่อน้ำหลากจากด้านเหนือลงมา พร้อมทั้งกักเก็บน้ำไว้ใช้เพื่อการเกษตรประกอบด้วยประตุระบายน้ำขนาด ๖x๖ เมตร จำนวน ๒ ช่อง และประตุเรือสัญจรขนาด ๖x๖ เมตร จำนวน ๑ ช่อง และกำแพงป้องกันน้ำท่วมยาว ๔๐ เมตร พร้อมสถานีสูบน้ำอัตราสูด ๓ ลูกบาศก์เมตร/วินาที จำนวน ๖ เครื่อง บริเวณปากคลองจินดา ซึ่งจะใช้สูบน้ำออกในกรณีน้ำเหนือหลากลงคลองจินดา

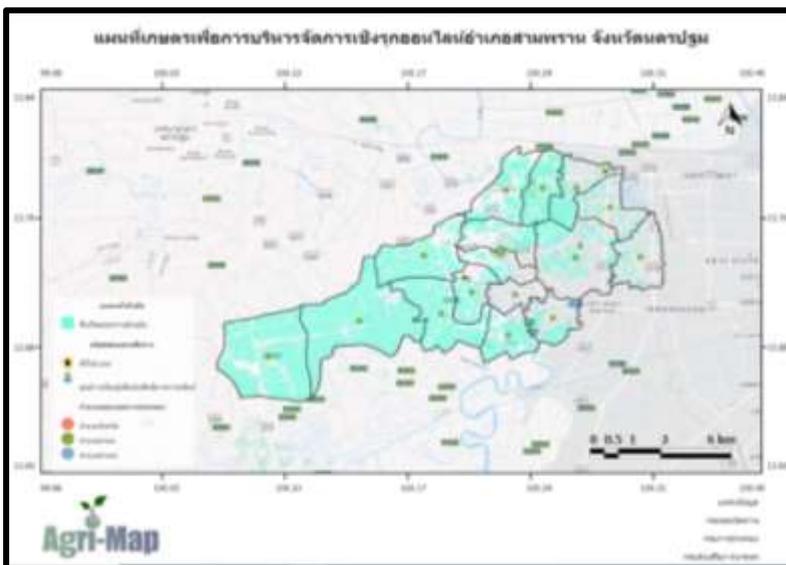

ภาพที่ ๑๐ แผนที่แสดงแหล่งน้ำธรรมชาติ อำเภอสามพราน

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘)

๑.๕.๒ โครงการชลประทาน

๑. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครปฐม
๒. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาภาษีเจริญ
๓. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครปฐม

ภาพที่ ๑๑ แผนที่แสดงระบบชลประทาน อำเภอสามพราน
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘)

๑.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๑.๖.๑ โครงสร้างเศรษฐกิจที่สำคัญ

ประชากรอำเภอสามพราน ประชากรมีอาชีพหลัก คือ รับจ้างทั่วไป มีพื้นที่การเกษตร ๔๔,๖๕๒.๖๐ ไร่ (ร้อยละ ๒๘.๖๕ ของพื้นที่อำเภอ) โดยพื้นที่เป็นเขตชลประทานทั้งหมด (ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน พ.ศ. ๒๕๖๘) โดยที่รายละเอียด ดังนี้

๑) กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมด้านการเกษตร

อำเภอสามพราน มีพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก จำนวนทั้งสิ้นประมาณ ๔๒,๕๙๙.๘๙ คิดเป็นร้อยละ ๒๘ ของพื้นที่อำเภอสามพราน เกษตรกรปลูกพืชที่สำคัญ ได้แก่ทำสวนผลไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ อาทิ กล้วยไม้ พืชไม้ยืนต้น และไม้ล้มลุก เช่น ส้มโอ ขนุน ฝรั่ง ชมพู่ มะละกอ มะม่วง และผักต่างๆ การทำนา

ตารางที่ ๖ แสดงพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของ อำเภอสามพราน จังหวัดนครพนม

ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร อำเภอสามพราน จังหวัดนครพนม										
ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	ส้มโอ (ไร่)	มะพร้าว (ไร่)	ข้าว (ไร่)	ฝรั่ง (ไร่)	มะม่วง (ไร่)	ชมพู่ (ไร่)	มะนาว (ไร่)	พืชอื่นๆ (ไร่)	รวมพื้นที่การเกษตร
ท่าขาม	๓๓.๙๙	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๑๐.๒๕	๐.๐๐	๐.๕๐	๑๐.๗๕	๙๙.๕๕
ทรงคนอง	๓,๕๒๔.๑๙	๒,๔๒๓.๕๕	๑๓๔.๐๐	๔๔๑.๕๐	๙.๗๕	๔๗.๔๙	๐.๐๐	๒๐๒.๘๔	๓,๒๕๙.๑๓	๓,๕๖๙.๒๙
หอมเกร็ด	๓,๑๖๖.๐๔	๗๑๙.๗๐	๔๐๗.๓๓	๘๑๔.๕๐	๑๓๒.๕๒	๒๑๓.๑๖	๑๖.๒๕	๒๑๕.๕๗	๑,๗๙๙.๓๓	๓,๒๘๒.๕๔
บางกระทีก	๑,๕๔๑.๑๑	๔.๐๐	๘๓.๓๗	๙๕๑.๖๗	๑๔.๕๐	๑๐๙.๐๖	๓.๐๐	๓๗.๙๕	๑,๑๙๙.๕๕	๑,๕๔๑.๑๑
บางเตย	๒,๘๔๔.๓๔	๑,๔๒๓.๐๔	๙๓.๑๒	๔๐๘.๗๕	๓๑.๕๐	๗๙.๘๐	๒.๐๐	๑๑๐.๗๔	๗๒๕.๙๑	๒,๘๔๔.๓๔
สามพราน	๑,๒๔๔.๒๕	๕๖.๐๙	๒๒๕.๙๑	๐.๐๐	๑๓๘.๐๐	๙๒.๒๗	๒๗.๗๕	๒๗.๒๕	๕๑๑.๑๘	๑,๒๔๔.๒๕
บางช้าง	๔,๔๘๗.๗๖	๑๕	๗๕๓.๔๔	๙๙.๐๐	๑,๑๔๐.๘๘	๕๒๖.๖๓	๓๙๕.๗๘	๔๓๓.๑๙	๓,๓๔๘.๕๒	๔,๔๘๗.๗๖
ไร่ขิง	๓,๕๕๕.๗๕	๕๐๓.๗๔	๑๙๙.๔๗	๑,๖๖๐.๐๐	๑๐๑.๐๐	๑๕๖.๕๒	๖.๒๕	๙๐.๑๘	๒,๒๑๓.๔๒	๓,๕๕๕.๗๕
ท่าตลาด	๑,๑๑๔.๓๙	๓๔๘.๑๒	๒๑๔.๖๖	๙๕.๐๐	๑๒๕.๓๑	๙๑.๙๙	๓๗.๓๕	๔๕.๐๔	๖๐๙.๓๕	๑,๑๑๔.๓๙
กระทุ่มล้ม	๘๙๑.๕๙	๐.๐๐	๕๐.๔๑	๕๒๖.๕๐	๑๒.๒๕	๔๗.๓๘	๑๕.๐๐	๕.๐๐	๖๕๖.๕๔	๘๙๑.๕๙
คลองใหม่	๓,๒๓๓.๑๖	๘.๒๕	๔๑๒.๔๕	๑๙๓.๒๙	๑,๐๕๕.๓๙	๑๑๓.๖๒	๒๗๖.๘๘	๒๓๕.๗๑	๒,๒๘๗.๓๔	๓,๒๓๓.๑๖
ตลาดจินดา	๕,๓๕๖.๕๙	๐.๐๐	๑,๒๘๑.๖๒	๑๒๘.๐๐	๗๘๘.๐๙	๕๔๔.๗๕	๓๑๖.๒๕	๒๔๗.๗๕	๓,๓๐๖.๔๖	๕,๓๕๖.๕๙
คลองจินดา	๘,๒๐๑.๒๐	๑๑.๐๐	๘๑๒.๘๘	๑๖๙.๐๐	๒,๐๘๒.๘๙	๕๕๓.๗๐	๑,๙๘๕.๓๕	๑,๐๒๐.๓๘	๖,๖๒๔.๒๐	๘,๒๐๑.๒๐
ยายชา	๔๒๐.๒๙	๑๓.๕๕	๑๑๑.๔๗	๐.๐๐	๕๘.๙๗	๕๕.๒๑	๒๓.๒๕	๑๕.๙๐	๒๖๔.๒๐	๔๒๐.๒๙
บ้านใหม่	๑,๗๑๑.๖๒	๔.๐๐	๒๔๖.๙๕	๓๓.๐๐	๑๙๘.๒๕	๕๘๒.๕๐	๙.๕๐	๕๕.๕๐	๑,๑๒๒.๗๐	๑,๗๑๑.๖๒
อ้อมใหญ่	๙๓๙.๔๙	๐.๐๐	๒๕๕.๘๘	๐.๐๐	๕๓.๘๗	๓๓๐.๖๙	๘.๕๐	๖๖.๗๙	๖๙๕.๓๐	๙๓๙.๔๙
รวม	๔๒,๕๙๙.๘๙	๕,๕๓๐.๐๔	๕,๒๘๒.๖๓	๕,๕๒๐.๒๑	๕,๙๕๒.๗๖	๓๕๕๔.๙๙	๓,๑๒๓.๑๐	๒,๗๘๗.๒๙	๒๖,๒๑๐.๙๘	๔๒,๕๙๙.๘๙

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๘

ตารางที่ ๗ ข้อมูลด้านปศุสัตว์

ตำบล	รวมเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม(ตัว)	กระบือ(ตัว)	สุกร(ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด(ตัว)	แพะ(ตัว)	แกะ(ตัว)
ท่าข้าม	๑๗๘	๑๐		๕	๑๓๓	๕,๕๑๕	๑๑	๔	
ทรงคนอง	๗๑					๑,๑๖๑	๑๖๓		
หอมเกร็ด	๓๙	๓๒			๓๙	๑,๖๒๔	๑๑๒		
บางกระทึก	๑๑๙	๑				๒,๗๕๕	๒๙๔		
บางเตย	๗๑					๑,๔๑๑	๔๐	๙	๑๐
สามพราน	๑๑๙	๑			๑๐๑	๓,๐๗๖	๓๒๕		
บางช้าง	๔๐	๖				๘๕๘	๑๓	๔	
ไร่ชิง	๑๓๔					๒,๗๐๘	๒๗๗		
ท่าตลาด	๕๐	๒๐				๒,๒๔๙	๘๒	๑๙	๑๙
กระทู้มลิ้ม	๖๑					๑,๙๐๒	๗๓๐	๓๔	
คลองใหม่	๗๑	๗๕	๑๘	๑๕		๓,๓๙๗	๖๗	๙	
ตลาดจินดา	๓๓๔	๗๙		๕		๗,๐๓๒	๓๑๙		
คลองจินดา	๕๒					๑,๙๑๓	๑๒๑		
ยายชา	๔๓	๔				๓,๐๓๘	๔๓๘	๖	
บ้านใหม่	๔๗	๘			๒๓	๑,๗๘๕	๘๓		
อ้อมใหญ่	๗๗					๒,๕๓๗	๔๐		
ยอดรวม	๑,๕๐๖	๒๓๖	๑๘	๒๕	๒๙๖	๔๓,๔๖๑	๓,๑๑๕	๘๕	๒๙

ที่มา : ปศุสัตว์อำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

- โรงงานฆ่าสัตว์ปีกมาตรฐาน ๑ แห่ง คือ บริษัทแหลมทองผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด
ที่ตั้ง ๘๗ หมู่ที่ ๙ ถนนพุทธมณฑลสาย ๕ ตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ ๘ ข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ตำบล/ชนิด	รวมเกษตรกร (ราย)	กุ้งทะเล	กุ้งน้ำจืด	ปลาทะเล	ปลาน้ำจืด	ปลาสวยงาม	สัตว์น้ำอื่นๆ
กระทู้มลิ้ม	๑๒		๑		๙	๑	๑
คลองจินดา	๑๑๗	๗๗	๒๕	๒	๑๑	๒	
คลองใหม่	๑๑๑	๒๒	๑	๒	๘๑	๔	๑
ตลาดจินดา	๒๓๐	๑๑๒	๔๒		๗๓	๓	
ทรงคนอง	๑๐๒				๑๐๐	๑	๑
ท่าข้าม	๕				๒		๓
ท่าตลาด	๑๗	๑			๑๑	๔	๑
บางกระทึก	๑๔				๑๒	๒	
บางช้าง	๘๕	๑๓	๒	๑	๖๔	๓	๒
บางเตย	๗๙	๑	๑		๗๕	๒	
บ้านใหม่	๘	๒		๑	๔	๑	
ยายชา	๙				๗	๒	
ไร่ชิง	๘๑		๒		๗๘	๑	
สามพราน	๒๔				๒๒	๑	๑
หอมเกร็ด	๙๘				๙๕	๒	๑
อ้อมใหญ่	๖				๕	๑	
รวมทั้งหมด	๙๙๘	๒๒๘	๗๔	๖	๖๔๙	๓๐	๑๑

ที่มา : ประมงอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

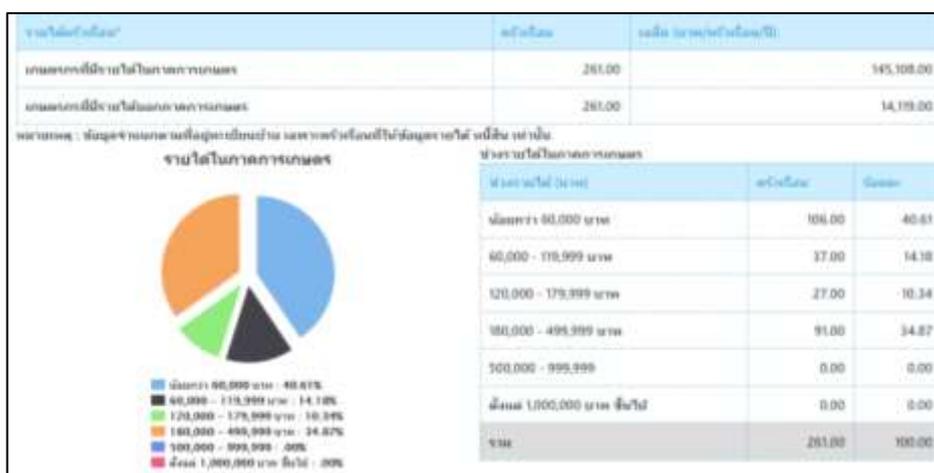
๒) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

(๑) รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๘ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม รายได้เฉลี่ยทั้งอำเภอ จำนวน ๙๒,๘๙๔.๔๙ บาท

ตารางที่ ๙ แสดงรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๘ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ที่	พื้นที่	รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี
๑	ท่าข้าม	๑๐๘๙๕๐.๖๙
๒	ทรงคนอง	๑๔๐,๔๒๐.๕๐
๓	หอมเกร็ด	๑๒๗,๐๗๕.๔๖
๔	บางเตย	๓๗๖,๔๒๒.๖๖
๕	สามพราน	๑๓๔,๗๓๕.๔๔
๖	บางช้าง	๑๖๙,๕๕๓.๗๐
๗	ท่าตลาด	๑๕๗,๘๖๐.๒๕
๘	คลองใหม่	๑๔๖,๑๕๔.๒๗
๙	ตลาดจินดา	๑๑๗,๙๘๘.๗๖
๑๐	คลองจินดา	๑๐๙,๕๓๘.๒๑
๑๑	ยายชา	๑๖๑,๙๖๑.๙๑
๑๒	บ้านใหม่	๑๙๒,๓๗๙.๔๑
๑๓	ไร่ขิง	๑๒๒,๙๓๕.๗๑
๑๔	กระทู้มลิ้ม	๑๒๕,๖๙๕.๙๖
๑๕	อ้อมใหญ่	๑๒๗,๑๘๖.๑๕
๑๖	บางกระทึก	๑๖๐,๙๖๓.๑๖
เฉลี่ยทั้งสิ้น		๑๔๗,๙๕๕.๔๒

ที่มา: จปฐ ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

ภาพที่ ๑๒ แผนที่แสดงช่วงรายได้ในภาคการเกษตร อำเภอสามพราน

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๗)

ตารางที่ ๑๐ แสดงช่วงรายได้ในภาคการเกษตร

ช่วงรายได้ (บาท)	ครัวเรือน	ร้อยละ
น้อยกว่า ๖๐,๐๐๐ บาท	๑๐๖	๔๐.๖๑
๖๐,๐๐๐ - ๑๑๙,๙๙๙ บาท	๓๗	๑๔.๑๘
๑๒๐,๐๐๐ - ๑๗๙,๙๙๙ บาท	๒๗	๑๐.๓๔
๑๘๐,๐๐๐ - ๔๙๙,๙๙๙ บาท	๙๑	๓๔.๘๗
๕๐๐,๐๐๐ - ๙๙๙,๙๙๙	๐	๐
ตั้งแต่ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	๐	๐.๖๒
รวม	๑๖๒	๑๐๐

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๗

๓) สินเชื่อและภาวะหนี้ของเกษตรกร

ภาพที่ ๓๑ แผนที่แสดงภาวะหนี้ของเกษตรกร อำเภอสามพราน

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๗)

ตารางที่ ๑๑ แสดงช่วงหนี้สินในภาคการเกษตร

ช่วงหนี้สิน (บาท)	ครัวเรือน	ร้อยละ
น้อยกว่า ๖๐,๐๐๐ บาท	๒๔	๖๑.๓๔
๖๐,๐๐๐ - ๑๑๙,๙๙๙ บาท	๖	๑๕.๓๘
๑๒๐,๐๐๐ - ๑๗๙,๙๙๙ บาท	๑	๒.๕๖
๑๘๐,๐๐๐ - ๔๙๙,๙๙๙ บาท	๖	๑๕.๓๘
๕๐๐,๐๐๐ - ๙๙๙,๙๙๙	๒	๕.๑๓
ตั้งแต่ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	๐	๐
รวม	๓	๑๐๐

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๗

๑.๖.๒ ผลิตรัฐการณ์มวลรวมจังหวัดนครปฐม/ผลิตรัฐการณ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว

ผลิตรัฐการณ์มวลรวมจังหวัดนครปฐม (Gross Provincial Product : GPP) ณ ราคาประจำปี ในปีพ.ศ. ๒๕๖๖ เท่ากับ ๓๘๒,๕๑๕ ล้านบาท เทียบกับปีที่แล้ว (ปี ๒๕๖๕) มีมูลค่า เท่ากับ ๓๖๗,๒๔๗ ล้านบาท เพิ่มขึ้น ๑๕,๒๖๘ ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ ๔.๑๔

ผลิตรัฐการณ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว (Per Capita GPP) ณ ราคาประจำปี ใน พ.ศ. ๒๕๖๖ มีรายได้ต่อคนต่อปี เท่ากับ ๓๐๓,๕๒๗ บาท เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว (ปี ๒๕๖๕) ที่มีรายได้ต่อคนต่อปี ๒๙๕,๔๐๔ เพิ่มขึ้นจำนวน ๘,๑๒๓ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒.๗๔

ตารางที่ ๑๒ แสดงผลิตรัฐการณ์มวลรวมจังหวัดนครปฐม ราคาคงที่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕

(ล้านบาท) รายการ	ปี พ.ศ.				
	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕
ภาคการเกษตร	๒๐,๖๗๒	๒๐,๓๘๖	๒๐,๒๙๑	๒๑,๔๓๖	๑๘,๗๖๐
ภาคบริการ	๑๓๒,๖๕๘	๑๔๒,๗๗๗	๑๔๑,๙๔๙	๑๔๓,๐๐๔	๑๔๕,๖๙๖
ภาคอุตสาหกรรม	๑๙๖,๙๐๗	๑๙๓,๓๘๕	๑๘๓,๑๑๕	๑๙๗,๖๘๗	๒๐๒,๗๙๑
ผลิตรัฐการณ์มวลรวมจังหวัด	๓๕๐,๒๓๗	๓๕๖,๕๔๘	๓๔๕,๓๕๕	๓๖๒,๑๒๘	๓๖๗,๒๔๗
ผลิตรัฐการณ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (บาท)	๒๙๕,๓๔๙	๒๙๗,๑๘๑	๒๘๔,๔๖๗	๒๙๔,๗๕๙	๒๙๕,๔๐๔
จำนวนประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๑,๑๘๖	๑,๒๐๐	๑,๒๑๔	๑,๒๒๙	๑,๒๔๓

ที่มา : สำนักงานสถิติการเกษตรจังหวัดนครปฐม, ๒๕๖๗

๑.๖.๓ จำนวนครัวเรือน

อำเภอสามพราน มีประชากรรวมทั้งสิ้น ๒๒๒,๕๕๙ คน จำแนกเป็นชาย ๑๐๕,๔๘๓ คน หญิง ๑๑๗,๐๗๖ คน ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอจะนับถือศาสนาพุทธ มีรายละเอียดแยกเป็นตำบล ดังนี้

ตารางที่ ๑๓ แสดงจำนวนประชากร และจำนวนครัวเรือน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ที่	ครัวเรือนทั้งหมด	ครัวเรือน เกษตรกร	เพศชาย (คน)	เพศหญิง (คน)	รวม (คน)
๑ ท่าข้าม	๕,๐๖๙	๓๓	๔,๙๗๗	๕,๕๐๖	๑๐,๔๘๓
๒ ทรงคนอง	๔,๘๗๔	๔๒๘	๓,๐๙๗	๓,๔๗๑	๖,๕๖๘
๓ หอมเกร็ด	๕,๐๙๙	๓๖๕	๓,๙๘๑	๔,๔๗๒	๘,๔๕๓
๔ บางเตย	๔,๘๐๗	๓๐๑	๓,๓๔๓	๓,๙๑๘	๗,๒๖๑
๕ สามพราน	๖,๑๘๑	๒๕๗	๗,๔๖๘	๖,๓๒๐	๑๓,๗๘๘
๖ บางช้าง	๓,๔๖๙	๗๑๖	๔,๑๒๗	๔,๔๖๕	๘,๕๙๒
๗ ท่าตลาด	๑๑,๑๓๑	๑๙๕	๗,๖๓๕	๘,๗๑๘	๑๖,๓๕๓
๘ คลองใหม่	๕,๗๘๙	๔๙๖	๖,๑๓๓	๖,๕๕๙	๑๒,๖๙๒
๙ ตลาดจินดา	๒,๙๗๖	๖๗๒	๓,๘๖๗	๔,๑๒๗	๗,๙๙๔
๑๐ คลองจินดา	๓,๘๓๕	๑,๓๓๘	๕,๒๕๔	๕,๘๓๓	๑๑,๐๘๗
๑๑ ยายชา	๖,๒๓๕	๑๐๑	๔,๐๕๖	๔,๗๔๔	๘,๘๐๐
๑๒ บ้านใหม่	๔,๙๒๖	๕,๔๗๔	๑๐,๔๐๐	๕,๙๓๔	๒๙๐
๑๓ ไร่ชิง	๒๗,๒๙๔	๓๕๑	๑๗,๐๔๕	๑๙,๔๔๑	๓๖,๔๘๖
๑๔ กระทุ่มล้ม	๑๙,๐๙๒	๑๑๖	๑๓,๕๗๘	๑๕,๙๓๑	๒๙,๕๐๙
๑๕ อ้อมใหญ่	๑๘,๕๓๖	๑๐๕	๘,๗๗๘	๙,๗๗๓	๑๘,๕๕๑
๑๖ บางกระทีก	๙,๕๑๗	๑๖๑	๗,๒๑๘	๘,๓๘๔	๑๕,๖๐๒
รวม	๑๓๙,๘๓๘	๕,๙๒๕	๑๐๕,๔๘๓	๑๑๗,๐๗๖	๒๒๒,๕๕๙

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสามพราน , ๒๕๖๘

ภาพที่ ๑๒ แสดงจำนวนประชากร คริวเรือน และคริวเรือนเกษตรกร อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
(ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสามพราน , ๒๕๖๘)

๑.๖.๔ การศึกษา

โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา	จำนวน ๓ แห่ง
โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ	จำนวน ๓๖ แห่ง
โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน	จำนวน ๑๔ แห่ง
โรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา	จำนวน ๑ แห่ง
โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน	จำนวน ๑ แห่ง
สถาบันผู้บริหารการศึกษา	จำนวน ๑ แห่ง
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอสามพราน	จำนวน ๕ แห่ง

๑.๖.๕ การสาธารณสุข

๑. สถานพยาบาลของรัฐ ประกอบด้วย
  - ๑) โรงพยาบาลในอำเภอสามพราน
    ๑. โรงพยาบาลสามพราน
    ๒. โรงพยาบาลสามพราน (ไร่เชิง)
    ๓. โรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์
  - ๒) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในอำเภอสามพราน
    ๑. โรงพยาบาลชุมชนสามพราน (ท่าตลาด)
    ๒. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลอ้อมใหญ่
    ๓. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลไร่เชิง
    ๔. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลกระทู้ล้ม
    ๕. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลคลองใหม่
    ๖. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลท่าข้าม
    ๗. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบางกระทึก
    ๘. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบ้านเทียนตัด
    ๙. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบ้านคลองจินดา
    ๑๐. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบ้านสวนผัก

๑๑. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบ้านสามพราน
๑๒. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบ้านเพลินพัฒนา
๑๓. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบางเตย
๑๔. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลคลองจินดา
๑๕. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลทรงคนอง
๑๖. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลดอนทอง
๑๗. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลยายชา
๑๘. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบ้านดงเกตุ
๑๙. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบ้านตากแดด
๒๐. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลตลาดจินดา
๒๑. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบ้านบางม่วง
๒๒. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลหอมเกร็ด
๒๓. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลหอมเกร็ด ๒

๒. สถานพยาบาลของเอกชน ประกอบด้วย

- ๑) สถานพยาบาลของเอกชน จำนวน ๒ แห่ง
- ๒) ร้านขายยาแผนปัจจุบัน จำนวน ๑๑๕ แห่ง
- ๓) ร้านขายยาแผนโบราณ ๓๗ แห่ง
- ๔) คลินิกทันตกรรม ๑๙ แห่ง
- ๕) สถานผดุงครรภ์ ๒๕ แห่ง
๓. จำนวนบุคลากรทางการแพทย์
  - ๑) แพทย์ จำนวน ๑๑๘ คน
  - ๒) ทันตแพทย์ จำนวน ๑๙ คน
  - ๓) เภสัชกร จำนวน ๔๐ คน
  - ๔) พยาบาล จำนวน ๔๘๑ คน
  - ๕) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน ๙๖ คน
  - ๖) อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) จำนวน ๒,๑๐๙ คน

๑.๖.๖ ศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม

๑. การนับถือศาสนา

๑) ศาสนา ประชาชนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ ประมาณ ๗๘ % และ ศาสนาอื่น ๆ ประมาณ ๒๒ %

๒. วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

๑) งานประเพณีงานนมัสการปิดทองหลวงพ่อดำไร่ชิง

เป็นงานประเพณีที่จัดขึ้น ณ วัดไร่ชิง ตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราน ระหว่างวันขึ้น ๑๓ ค่ำ เดือน ๕ ถึงวันแรม ๔ ค่ำ เดือน ๕ ของทุกปี มีการออกร้านจำหน่ายสินค้าจากหน่วยงานต่าง ๆ และเกษตรกรผู้ผลิต มีการประกวดผลไม้และจัดแสดงมหรสพตลอดคืน ซึ่งทางวัดได้จัดให้มีงานนมัสการหลวงพ่อดำปีละ ๓ ครั้ง คือ

– ในเทศกาลวันออกพรรษา วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ทางวัดได้จัดงานตักบาตรเทโว และ ฟังเทศน์ จึงถือเป็นโอกาสให้มีการปิดทองนมัสการหลวงพ่อดำด้วย

– ในเทศกาลตรุษจีน เพื่อให้ชาวจีนที่เคารพบูชาหลวงพ่อบุญ ได้มีโอกาสกราบไหว้ปิดทองถวาย
เป็นพุทธบูชา

– ในงานเทศกาลนมัสการปิดทองรูปหลวงพ่อบุญ ประจำปี ซึ่งจัดขึ้นในวันขึ้น ๑๓ ค่ำ เดือน ๕
จนถึงแรม ๓ ค่ำเดือน ๕

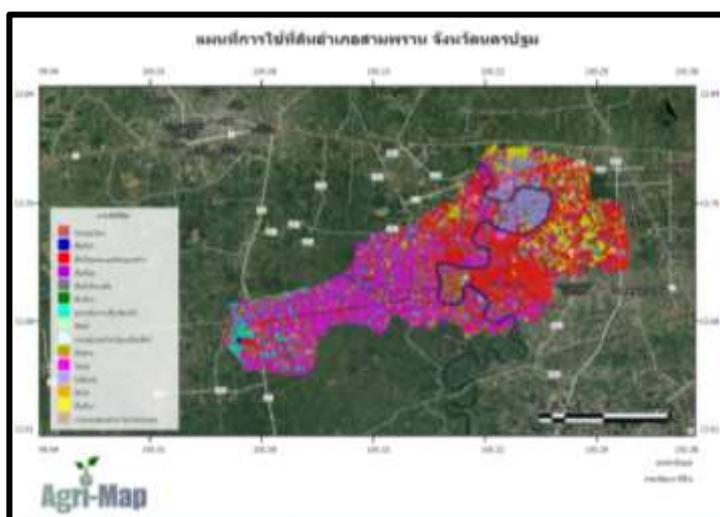
๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used) อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

อำเภอสามพราน มีการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เพาะปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พื้นที่การใช้
ประโยชน์ที่ดิน อำเภอสามพราน มีเนื้อที่รวม ๑๔๓,๓๙๔ ไร่ ประกอบด้วยพื้นที่ชุมชนเมืองและสิ่งปลูกสร้าง(โรงงาน
อุตสาหกรรม) เนื้อที่ ๕๑,๒๘๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๗๖ พื้นที่ไม้ผล เนื้อที่ ๔๑,๙๑๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๒๓ พื้นที่นา
เนื้อที่ ๑๓,๖๙๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙.๕๔ พื้นที่พืชสวน เนื้อที่ ๑๑,๙๔๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๔ และพื้นที่ทำ
การเกษตรอื่น ๆ(สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ, ฟาร์มและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์, ไม้ยืนต้น, พืชไร่, พืชน้ำ) เนื้อที่ ๑๕,๗๔๑ ไร่
คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๙๘ พื้นที่อื่น ๆ (พื้นที่เบ็ดเตล็ด, พื้นที่น้ำ, พื้นที่ลุ่ม) ๘,๘๒๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖.๑๕

ตารางที่ ๑๔ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พืชไร่	๑๒๑.๗๐	๐.๐๙
พื้นที่น้ำ	๔,๒๙๗.๑๒	๓.๐๐
ไม้ยืนต้น	๗,๙๓๖.๘๙	๕.๕๕
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๕๑,๔๑๕.๕๑	๓๕.๔๓
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๗,๕๕๘.๒๒	๕.๒๘
ไม้ผล	๔๑,๘๗๓.๓๔	๒๙.๒๓
ฟาร์มและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	๓๖๔.๔๕	๐.๒๕
พืชสวน	๑๑,๑๗๙.๙๔	๗.๘๑
พื้นที่นา	๑๓,๕๓๒.๓๘	๙.๔๖
พื้นที่ลุ่ม	๘,๘๒๒.๑๕	๖.๑๕
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๕,๙๗๕.๐๖	๔.๑๗
พืชน้ำ	๕๓๕.๗๖	๐.๓๗
เกษตรผสมผสาน	๓.๕	๐.๐๐

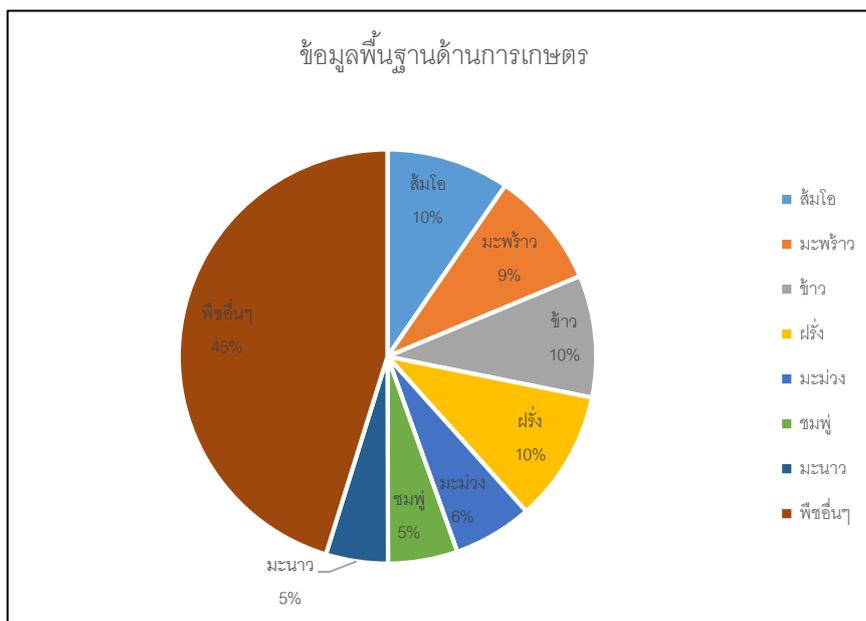
ที่มา : www.agri-map-online.moac.go.th (วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗)

ภาพที่ ๑๕ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอสามพราน

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๗)

ภาพที่ ๑๕ แผนี่แสดงข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘)

๑.๙ องค์กรและสถาบันต่าง ๆ

อำเภอสามพราน มีกลุ่มสถาบันเกษตรกร กลุ่มอาชีพการเกษตร ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากราชการ หลายกลุ่ม กลุ่มอาชีพที่เกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มีกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ ๑๖ รายชื่อกลุ่มผู้ผลิต และผู้ประกอบการ OTOP ที่ได้รับการลงทะเบียน

ที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อประธานกลุ่ม/ เจ้าของกิจการ	ชื่อผลิตภัณฑ์	สถานที่ตั้ง		
				เลขที่	หมู่ที่	ตำบล
๑	วิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพผลไม้สด และผลผลิต การเกษตรแปรรูป บ้านดอนทอง	นาง วันดี ไพรรักษ์บุญ	CEREAL BANANA (กล้วยซีเรียล), กล้วยกรอบ - รส ปลาหมึกวาซาบิ (TaKo wasabi), กล้วยกรอบ ๕ อย่าง , กล้วยตาก (ตราเพลิน), กล้วยสุก อบกรอบ ตราเพลิน , กล้วยหอมทองกรอบ รสเค็ม, กล้วยหอมทอดกรอบ - รสหวานดั้งเดิม, กล้วยหอมสุกอบกรอบ Flying Banana, กล้วยหอมอบกรอบ - รสคาราเมล (PLAYLIN BANANA CHIPS), กล้วยหอมอบกรอบ - รสช็อกโก แล็ต (PLAYLIN BANANA CHIPS), กล้วยหอมอบ กรอบ - รสบาบีคิว (PLAYLIN BANANA CHIPS), กล้วยหอมอบกรอบ - รสสหาร่าย (PLAYLIN BANANA CHIPS), กล้วยหอมอบเนย - รสหวานดั้งเดิม, กล้วย หอมอบเนย - รสเค็ม, กล้วยอบกรอบ - รสปาปริก้า, กล้วยอบกรอบ - รสวาซาบิ, กล้วยแท่ง STICK, ขนุน กรอบ (Jack Fruit Chips), ข้าวโพดคั่ว รสหวาน (ตรา เพลิน), ทองมันกรอบ by Plearn, พักทองอบกรอบ (Pumpuin chips), มันฝรั่งทอดกรอบ รสมันฝรั่งแท้ (ตราเพลิน), มันอบกรอบ (TALLOW CHIPS), เผือก อบกรอบ (TARO CHIPS), แครกเกอร์แผ่นกล้วย	๘๘/๑	๔	คลองใหม่

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๖ รายชื่อกลุ่มผู้ผลิต และผู้ประกอบการ OTOP ที่ได้รับการลงทะเบียน (ต่อ)

ที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อประธานกลุ่ม/ เจ้าของกิจการ	ชื่อผลิตภัณฑ์	สถานที่ตั้ง		
				เลขที่	หมู่ที่	ตำบล
๒	กลุ่มโครเชต์ สัมผัส สามพราน	น.ส. กาญจนา คำบุบผา	ผ้าคลุมไหล่ (โครเชต์ สัมผัส) หมวก (โครเชต์ สัมผัส)	๔๒/๑๒๖	๕	ไร่ชิง
๓	กลุ่มนิตติ้ง สัมผัส สามพราน	น.ส.สมสรวง กองเงิน	ผ้าคลุมไหล่ (นิตติ้ง สัมผัส)	๔๒/๑๒๖	๕	ไร่ชิง
๔	กลุ่มพัฒนาสตรี ตำบล บางกระทีก	นาง สรรญา ปิ่นเวหา	กระเป๋าพลาสติกสาน	๔/๒		บางกระทีก
๕	กลุ่มสตรีแม่บ้าน หมู่ ๘ ท่าตลาด (ข้าวแต่น แม่ผ่อง ศรี)	นาง ผ่องศรี มีประเสริฐ	กล้วยหอมอบเนยทอดกรอบ แม่ผ่องศรี, ข้าวเกรียบ ปลา แม่ผ่องศรี, ข้าวแต่น แม่ผ่องศรี, มันฉาบอบเนย ทอดกรอบ แม่ผ่องศรี, เผือกฉาบอบเนยทอดกรอบ แม่ ผ่องศรี	๔๙/๑๒๙	๘	ท่าตลาด
๖	กลุ่มผ้าปักมอญ รามัญ ตำบลตลาด จินดา	น.ส. เตือนเพ็ญ แจ้วเวหา	ผ้าปักมอญรามัญ	๑		ตลาดจินดา
๗	กลุ่มสตรีและ เยาวชนตำบล กระทุ่มล้ม	นาง วรณพร ศรีกร	ผลิตภัณฑ์จากผ้าใยบัว	๒๑๕		กระทุ่มล้ม
๘	กลุ่มสตรีอาสาพัฒ- นาตำบลบางเตย	นาง ลัดดา พงษ์ไพโร	กล้วยหอมอบกรอบใส่เนย	๔/๔		บางเตย
๙	กลุ่มอาชีพแปรรูป ส้ม ตำบลอ้อมใหญ่	นาง ปารดา แม้วสอาด	กิงก้าน น้ำส้มสายน้ำผึ้ง ผสมเนื้อส้ม, กิงก้าน ยาผลไม้ สด, น้ำว่านหางจระเข้ กิงก้าน, น้ำสตรอเบอร์รี่ กิงก้าน ,น้ำส้ม กิงก้าน, วนมะพร้าว น้ำหอม กิงก้าน	๖๔/๑๘๓	๘	อ้อมใหญ่
๑๐	กลุ่มหัตถกรรมปั้น ดินขวนครปฐม	น.ส. กรองทอง แต้มไชยสงค์	กุหลาบกระปุกหอม	๑๘		ท่าตลาด
๑๑	วิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพตำบล ทรงคนอง	นาง ธรรมรัตน์ ประเสริฐมรรค	กล้วยหอมทอดกรอบ, น้ำพริกถนอมเรือ ครีวคนอง, น้ำพริกเผา ครีวคนอง, น้ำพริกแกงเผ็ด ครีวคนอง, พริกแกงส้ม ครีวคนอง, พริกแกงเขียวหวาน ครีวคนอง	๒๔/๒๔	๒	ทรงคนอง
๑๒	กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนเกษตร อินทรีย์ตำบลบาง ช้าง (OTOP นวัต วิถี ปี ๖๑)	นาง ประหยัด ปานเจริญ	กล้วยตากพลังแสงอาทิตย์ (บ้านหัวอ่าว), ไข่ใบฝรั่ง อินทรีย์, น้ำฝรั่งอินทรีย์คั้นสด (พันธุ์อุ้มฉุย), น้ำฝรั่งอินทรีย์คั้นสด (พันธุ์ไล่แดง), ปุยข้าวภาพ (ตรา ช้างหัวเสือ), ฝรั่งสดอินทรีย์, มะพร้าว น้ำหอมอินทรีย์, สมุนไพรไล่แมลง (OTOP นวัตวิถี ปี ๖๑), ไวน์ฝรั่ง	๓๗/๑	๕	บางช้าง
๑๓	กลุ่มอาชีพแม่บ้าน แปรรูปอาหารและ ผลไม้ ตำบลหอม เกร็ด	นาง สุนันทา จั่นเพียรภาค	กระเทียมคองน้ำผึ้ง, กล้วยกรอบ, ขนดอกจอก, ชิงตอง, มะนาวคองน้ำปลา, เมี่ยงคำ, ไข่เค็มดินสอพอง	๓๑/๓		หอมเกร็ด
๑๔	กลุ่มแม่บ้าน เทศบาลเมืองสาม พราน (นางอุบล คล้ายแก้ว)	นาง อุบล คล้ายแก้ว	น้ำพริกกุ้ง (กลุ่มแม่บ้านเทศบาลเมืองสามพราน) น้ำพริกตาแดง (กลุ่มแม่บ้านเทศบาลเมืองสามพราน) น้ำพริกแมงดา (กลุ่มแม่บ้านเทศบาลเมืองสามพราน)	๑๕		คลองใหม่
๑๕	วิสาหกิจชุมชนส้ม โอมณฑลนครชัย ศรี ตำบลท่าตลาด	นาย ประวิทย์ บุญมี	น้ำส้มโอบรรณศิลป์ ส้มโอมณฑลนครชัยศรี	๒๖/๑	๘	ท่าตลาด
๑๖	วิสาหกิจชุมชน กลุ่มพัฒนายั่งยืน (สัมมาชีพ ๖๐)	นาย สุชิน มาลัยทอง	กล้วยฉาบรสบาร์บีคิว, กล้วยฉาบรสสาหร่าย, กล้วย ฉาบรสหวาน, กล้วยฉาบรสเค็ม, น้ำฝรั่ง, น้ำมะขาม แปรรูป, น้ำว่านหางจระเข้, น้ำอัญชัญมะนาว, ฝรั่งหยี, มะม่วงกวน, ส้มโอ ขาวน้ำผึ้ง (ตรา สุชิน ฟาร์ม)	๒๐/๒		คลองจินดา

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๖ รายชื่อกลุ่มผู้ผลิต และผู้ประกอบการ OTOP ที่ได้รับการลงทะเบียน (ต่อ)

ที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อประธานกลุ่ม/ เจ้าของกิจการ	ชื่อผลิตภัณฑ์	สถานที่ตั้ง		
				เลขที่	หมู่ที่	ตำบล
๑๗	กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนข้าวพระคุณ แม่เกษตรเข้มแข็ง	นาง สมคิด เม็งเกร็ด	กะปิกุ้ง พระคุณแม่, ขนมหินเบรคแตก - น้ำพริก (พระคุณแม่), ขนมหินเบรคแตก - น้ำยากะทิ (พระคุณแม่), ขนมหินเบรคแตก - น้ำยาป่า (พระคุณแม่), ขนมหินเบรคแตก - น้ำเงี้ยว (พระคุณแม่), ขนมหินเบรคแตก - แกงเขียวหวาน (พระคุณแม่), ขนมหินเบรคแตก - แกงไตปลา (พระคุณแม่), ข้าวกล้องหอมมะลิ Doctor's rice by หมอพล (ตรา พระคุณแม่), ข้าวกล้องหอมมะลินมสด (ข้าวสาร ตรา พระคุณแม่), ข้าวกล้องหอมมะลินมสด Doctor's rice by หมอพล (ตรา พระคุณแม่), ข้าวซ้อมมือ (ข้าวสารตราพระคุณแม่), ข้าวสามสหาย (ข้าวสาร ตรา พระคุณแม่), ข้าวสามสหาย Doctor's rice by หมอพล (ตรา พระคุณแม่), ข้าวหอมปทุม (ข้าวสารตรา พระคุณแม่), ข้าวไรซ์เบอร์รี่ (ข้าวสารตราพระคุณแม่), ชุบน้ำพริกปลาทุ พร้อมหั้วเพื่อสุขภาพ (พระคุณแม่), น้ำชมพู สกัดเย็น (พระคุณแม่), น้ำฝรั่ง สกัดเย็น (พระคุณแม่), น้ำมะละกอ สกัดเย็น (พระคุณแม่), ผลไม้ขนานชนิดจากสวน ตามฤดูกาล (พระคุณแม่), ผักกวางม้ง ปลอดสาร (พระคุณแม่), ผักสวนครัว พระคุณแม่, พระคุณแม่ ปลาแดดเดียว, มะม่วงจาก สวน พระคุณแม่, มะม่วงน้ำปลาหวาน จากสวน ตาม ฤดูกาล (พระคุณแม่), ยาขมจีน (พระคุณแม่), ยาถั่วพลูจากสวน (พระคุณแม่), ยามะม่วงจากสวน (พระคุณแม่), หมูทอดตะไคร้ ข้าวเหนียวดำ (พระคุณแม่), ไก่ทอดตะไคร้ ข้าวเหนียวดำ (พระคุณแม่)	๓๕	๖	หอมเกร็ด
๑๘	วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกรทรง คนอง	น.ส.อนุสรรา ชาวสำอางค์	กล้วยหอมทอดกรอบ แม่เฉลียว, ทองม้วนกรอบ แม่เฉลียว, ทองม้วนสดมะพร้าว น้ำหอม แม่เฉลียว, มะนาวดองน้ำปลา แม่เฉลียว, มะม่วงแช่อิ่ม แม่เฉลียว, มันทอดกรอบ แม่เฉลียว, เปลือกส้มโอเชื่อม แม่เฉลียว, เผือกทอดกรอบ แม่เฉลียว	๙	๕	ทรงคนอง
๑๙	วิสาหกิจชุมชนแปรรูป มัดเบอร์รี่และ ผลไม้ตำบลคลอง ใหม่	นายเกียรติกุล ดิษฐ์ประชา	ผักปลอดสารพิษ By สวนอิมสุข	๘๗	๖	คลองใหม่
๒๐	กลุ่มแม่บ้าน สร้างสรรค์ตำบล หอมเกร็ด	นาง รัตติกร บุญอิมยิ่ง	สบู่สมุนไพร Herbal Soap	๔๙/๒	๖	หอมเกร็ด
๒๑	กลุ่มอาชีพ ผลิตภัณฑ์บำรุงเส้น ผมและหนังศีรษะ บ้านหัวอ่าว (สัมมาชีพ ๖๐) OTOP นวัตกรรม ปี ๖๑	น.ส. ขวัญเรือน เพชรสินวล	แชมพูสมุนไพรมะกรูด (OTOP นวัตกรรม ปี ๖๑) แชมพูสมุนไพรอัญชัญ (OTOP นวัตกรรม ปี ๖๑)	๒๐/๑	๕	บางช้าง
๒๒	กลุ่มชุมชนคนบาง เตย (สัมมาชีพ ๖๐)	นาง เฉลียว การะเกตุ	น้ำยาเอนกประสงค์ (กลุ่มชุมชนคนบางเตย)	๖๗/๕	๒	บางเตย

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๖ รายชื่อกลุ่มผู้ผลิต และผู้ประกอบการ OTOP ที่ได้รับการลงทะเบียน (ต่อ)

ที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อประธานกลุ่ม/ เจ้าของกิจการ	ชื่อผลิตภัณฑ์	สถานที่ตั้ง		
				เลขที่	หมู่ที่	ตำบล
๒๓	วิสาหกิจชุมชนถั่ว เทพ	นาย วิวัฒน์ ชำประชา	จมูกข้าวไรซ์เบอร์รี่อบกรอบธัญพืช HiRice รสคารา เมล, จมูกข้าวไรซ์เบอร์รี่อบกรอบธัญพืช HiRice รส ซีฟู้ดส์, จมูกข้าวไรซ์เบอร์รี่อบกรอบธัญพืช HiRice รส ทุเรียน, ถั่วเทพ เมล็ดทานตะวันเคลือบงาม่อน, ถั่ว เทพ - ถั่วยหอมทองอบกรอบ, ถั่วเทพ - ข้าวโพด ดอยคั่ว, ถั่วเทพ - ถั่วกรอบแก้ว, ถั่วเทพ - ถั่วทองอบ กรอบปรุงรส รสดั้งเดิม (Original), ถั่วเทพ - ถั่วทอง อบกรอบปรุงรส รสต้มยำ (Tom Yum), ถั่วเทพ - ถั่ว ทองอบกรอบปรุงรสสับบาร์บีคิว (Barbecue), ถั่วเทพ - ถั่วทองอบกรอบปรุงรส รสปาปริก้า (Paprika), ถั่วเทพ - ถั่วทองอบกรอบปรุงรสโนริสาหร่าย (Nori Seaweed), ถั่วเทพ - ถั่วลายเสือคั่ว, ถั่วเทพ - ถั่ว เหลืองเปลือกดำคั่ว, ถั่วเทพ - ถั่วเหลืองเปลือกนวลคั่ว, ถั่วเทพ - มะม่วงหิมพานต์ปรุงรส, ถั่วเทพ - มะม่วง หิมพานต์อบดอกเกลือ, ถั่วเทพ - มะม่วงหิมพานต์ เคลือบงา, ถั่วเทพ - รากบัวอบกรอบ, ถั่วเทพ - อัล มอนต์อบกรอบ, ถั่วเทพ - เม็ดบัวอบกรอบ, ถั่วเทพ - แมคคาเดเมียอบ, ถั่วเทพ กระเจี๊ยบอบกรอบ, ถั่วเทพ ขนุนอบกรอบ, ถั่วเทพ พิสตาชิโออบกรอบ(มี เปลือก), ถั่วเทพ พิสตาชิโออบกรอบ(แกะเปลือก), ถั่วเทพ มะม่วงหิมพานต์เคลือบงาม่อน, ถั่วเทพ มะม่วง หิมพานต์เผาโบราณ, ถั่วเทพ มะม่วงอบแห้ง, ถั่วเทพ ลูกหยีเคลือบน้ำตาล, ถั่วเทพ ลูกหยีแกะเมล็ด ถั่วเทพ ลูกเดือยอบกรอบ (รสดั้งเดิม), ถั่วเทพ ลูกเดือย อบกรอบ (รสทรีเฟล), ถั่วเทพ ลูกเดือยอบกรอบ (รส โนริสาหร่าย), ถั่วเทพ อัลมอนต์อบกรอบ, ถั่วเทพ เมล็ดฟักทองเคลือบงาม่อน, ถั่วเทพ เมล็ด แดงโมเคลือบงาม่อน	๔๕/๒๐	๑	บางเตย
๒๔	กลุ่มสัมมาชีพชุมชน ขนทำน้ำสมุนไพร บ้านคลองใหม่ หมู่ ๓ ตำบลคลองใหม่ (สัมมาชีพ ๖๐)	นาง พิศมัย ศรีนาค	น้ำมะนาวผสมน้ำผึ้ง อัญชัญ	๙๔/๓	๓	คลองใหม่
๒๕	กลุ่มอาชีพทำ พวงมโหตรบ้าน พริก (สัมมาชีพ ๖๐)	นาย อธิพงษ์ หัสชู	พวงมโหตร	๑๕/๓	๑	หอมเกร็ด
๒๖	กลุ่มอาชีพศิลปะ ประดิษฐ์ผ้าปัก มอญบ้านคลอง เขื่อนชั้นใต้ (สัมมาชีพ ๖๐)	นาย ทนินชัย ทองใบอ่อน	ขนมหรั่ง (ขายผลสัมมาชีพ ปี ๖๑)	๙๓	๑๑	ตลาดจินดา
๒๗	ร้านค้าชุมชนชาว ยายชา	นาง ลัดดา โสมะภีร์	ถั่ว ตายูรี เฉาก๊วย ป้าลัดดา ยายชา	๔๓/๔	๔	ยายชา
๒๘	กลุ่มหัตถกรรมนคร ชื่นชุม	น.ส. นันทิพร วงศ์ภูมิตร์	กระเป๋าดัดมือ, กระเป๋าดัดปากปักแป๊ก, กระเป๋าสบายผ้าดัดมือ ๒ ซิป, พวงกุญแจผ้า	๑๐๑/๔๐	๙	กระทุ่มล้ม

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๖ รายชื่อกลุ่มผู้ผลิต และผู้ประกอบการ OTOP ที่ได้รับการลงทะเบียน (ต่อ)

ที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อประธานกลุ่ม/ เจ้าของกิจการ	ชื่อผลิตภัณฑ์	สถานที่ตั้ง		
				เลขที่	หมู่ที่	ตำบล
๒๙	กลุ่มอาชีพการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านพาดหมอน (สัมมาชีพ ๖๐)	น.ส. สุทิดา จินดาสอน	กล้วยฉาบ (กลุ่มฯ ม.๖ คลองจินดา)		๖	คลองจินดา
๓๐	กลุ่มแปรรูปปลาต้ม / ปลานิลแคดเดียว บ้านคลองเขื่อนชั้นร์ (สัมมาชีพ ๖๐ ยั่งยืน)	น.ส. นิตยา แสนคาน	กล้วยกรอบอบสมุนไพร, ขนมห่อ, ปลานิลแคดเดียว, ปลาต้ม (กลุ่มสัมมาชีพ ปี ๖๐ ม.๗ ตลาดจินดา)	๒๑/๑	๗	ตลาดจินดา
๓๑	กลุ่มโมเดิร์น ฟรุต - Modern Fruits (ตามรอยเท้าพ่อ ปี ๖๐)	นาย ชัยพฤกษ์ ปรางทอง	มะพร้าว น้ำหอม (พร้อมดื่ม) Modern Fruits ลูกซุบ Modern Fruits แป้งบดจากกล้วยน้ำว้า (ผงกล้วย) Modern Fruits	๗๖	๔	คลองใหม่
๓๒	กลุ่มมัดย้อม กระตุ่มลัมจังหวัดนครปฐม	นาง พิกุล บุญวรรณ	กระเป๋าปักปักงาน Eco Print สีธรรมชาติ, กระเป๋าผ้า มัดย้อม, ผ้าคลุมเตียง มัดย้อม ผ้าคลุมไหล่มัดย้อม (สีธรรมชาติ) ผ้าพันคอพิมพ์ใบไม้ งาน Eco Print สีธรรมชาติ ผ้าพิมพ์เทียน มัดย้อมสีธรรมชาติ ผ้าพิมพ์ใบไม้ งาน Eco Print สีธรรมชาติ หมวกผ้ามัดย้อม สีธรรมชาติ เชทกระเป๋าถือ หมวก แมส งาน Eco Print สีธรรมชาติ เสื้อผ้า มัดย้อม เสื้อยืดพิมพ์ใบไม้ งาน Eco Print สีธรรมชาติ	๘๘/๑๔๑		กระตุ่มลัม
๓๓	กลุ่มสัมมาชีพ ชุมชนนวดประคบ ครบวงจร บ้านคลองใหม่ หมู่ที่ ๕ (สร้างสัมมาชีพ ปี ๖๑)	นางสาว มยุรี ขุนทรง	ลูกประคบสมุนไพร	๘๙	๕	คลองใหม่
๓๔	ทุ่งธรรมนา - กลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านไต้วัด (สร้างสัมมาชีพ ปี ๖๑) OTOP นวัตกรรม ปี ๖๑	นาย ธนัทพัฒน์ ธรรมธนจิตต์	ข้าวอินทรีย์ ชุมชนยายชา (OTOP นวัตกรรม ปี ๖๑) ผักอินทรีย์ปลอดสาร ไข่เค็มอินทรีย์ บ้านไต้วัด	๒๖	๖	ยายชา
๓๕	วิสาหกิจชุมชนร้านธนากรรมรีไซเคิลศาลา ๑-๒ (บ้านเอื้ออาทร ๑-๒)	น.ส.กนิษฐา หลงสกุลณี	น้ำยาถูพื้นจุลินทรีย์จากเปลือกสับปะรด ผงมาลัยจากกระดาษทิชชู ภาพสุพรรณหงส์ - งานประดิษฐ์จากผ้าไทย โองผ้าไหม - งานประดิษฐ์จากผ้าไทย	๙๓	๑	ทรงคนอง
๓๖	กลุ่มสัมมาชีพ ชุมชนหมู่ ๔ ตำบลบางช้าง (สัมมาชีพ ปี ๖๒)	นางมานิดา พันธมวงศ์	ข้าวเกรียบฟักทอง - มันม่วง (กลุ่มสัมมาชีพ ม.๔ ต.บางช้าง) น้ำมะพร้าว น้ำหอมสามพราน บรรจขวด	๕/๕	๔	บางช้าง

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๖ รายชื่อกลุ่มผู้ผลิต และผู้ประกอบการ OTOP ที่ได้รับการลงทะเบียน (ต่อ)

ที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อประธานกลุ่ม/ เจ้าของกิจการ	ชื่อผลิตภัณฑ์	สถานที่ตั้ง		
				เลขที่	หมู่ที่	ตำบล
๓๗	กลุ่มสวนเกษตร ผสมผสาน ตำบล บางช้าง (OTOP นวัตกรรมปี ๖๑ และ กลุ่มผู้กองทุน พัฒนาบทบาท สตรี)	นางลำเจียก แสงพิทักษ์	ข้าวต้มมัด ป่าเปี้ยก บางช้าง น้ำฝรั่งสดสกัดเย็น อินทรี ๑๐๐% ปุ๋ยชีวภาพ (OTOP นวัตกรรมปี ๖๑) ผักอินทรีย์สด by มานิดา Channel ฝรั่งกิมจู อินทรี ๑๐๐% มะพร้าว น้ำหอมสามพราน อินทรี ๑๐๐% สาकुเส้หนู เจมินต์ ตลาดสามพราน	๗๐/๑	๕	บางช้าง
๓๘	กลุ่มสัมมาชีพ ชุมชนแปรรูปผัก และผลไม้บ้าน สะแกเล็ก ม.๖ ต. คลองใหม่ (สัมมาชีพ ปี ๖๒)	นาย สกล แซ่หวม	ขนมบ้าปิ่น บ้านสะแกเล็ก, ตะกร้าสานจากเปลือกมัล เบอร์รี่, น้ำจับเลี้ยง (สัมมาชีพ สะแกเล็ก), น้ำชาบัว (สัมมาชีพ สะแกเล็ก), น้ำมะนาวผสมน้ำผึ้ง (สัมมาชีพ สะแกเล็ก), น้ำมัลเบอร์รี่ (สัมมาชีพ สะแกเล็ก), น้ำมัลเบอร์รี่สกัดเข้มข้น (สัมมาชีพ), น้ำสตอเบอร์รี่ (สัมมาชีพ สะแกเล็ก), น้ำสมุนไพร ชิง ตะไคร้ ใบเตย ผักและผลไม้ ปลอดภัย - ปลอดภัย บ้านสะแกเล็ก, มัลเบอร์รี่กวน, เยลลี่มัลเบอร์รี่, แยมมัลเบอร์รี่	๘๗	๖	คลองใหม่
๓๙	กลุ่มรักประดิษฐ์ จิตอาสา	น.ส.พัชราภรณ์ วันเจริญ	หมวกจากกล่องนมและซองน้ำยาปรับผ้านุ่ม หลอดกาแฟประดิษฐ์ดอกไม้	๔๖/๖๓		อ้อมใหญ่
๔๐	กลุ่มสัมมาชีพ ชุมชนแปรรูป ผลิตภัณฑ์ทาง การเกษตรบ้าน ทรงคนอง หมู่ ๒ ตำบลทรงคนอง (สัมมาชีพ ๖๒)	นายมานพ เม่นนาเกร็ด	วุ้นมะพร้าว น้ำหอม (สัมมาชีพ ๖๒ ม.๒ ต.ทรงคนอง)	๓๑/๓	๒	ทรงคนอง
๔๑	กลุ่มสัมมาชีพ ชุมชนทำลูก ประคบสมุนไพร บ้านคลองประดู่ หมู่ที่ ๕ ตำบลทรง คนอง (สัมมาชีพ ๖๒)	นายนิรุจน์ โอียนสวน	ลูกประคบสมุนไพร (สัมมาชีพ ปี ๖๒ ม.๕ ต.ทรง คนอง)	๖๓/๓	๕	ทรงคนอง
๔๒	กลุ่มสัมมาชีพ ชุมชนผลิตของ ชำร่วยบ้านคลอง คราม หมู่ที่ ๖ ตำบลทรงคนอง (สัมมาชีพ ๖๒)	นางศุภพิชา เพ็ชรนิล	ยาสมุนไพร (สัมมาชีพ ปี ๖๒ ม.๖ ต.ทรงคนอง)	๑๑/๒	๖	ทรงคนอง
๔๓	กลุ่มสัมมาชีพ ชุมชนผลิตสบู่หอม บ้านคลองใหม่ หมู่ ที่ ๒ ตำบลคลอง ใหม่ (สัมมาชีพ ๖๒)	นายประสาน สุขขัง	สบู่หอมแฟนตาซี (สัมมาชีพ ปี ๖๒ ม.๒ ต.คลองใหม่)	๑๐	๒	คลองใหม่
๔๔	กลุ่มชบาทอง	นางสร้อยสุวรรณ เป้าทอง	ฝรั่งหี - กลุ่มชบาทอง, มะกอกแฉ้อม - กลุ่มชบา ทอง, มะขามแก้ว - กลุ่มชบาทอง	๓๓/๒		ไร่ชิง

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๖ รายชื่อกลุ่มผู้ผลิต และผู้ประกอบการ OTOP ที่ได้รับการลงทะเบียน (ต่อ)

ที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อประธานกลุ่ม/ เจ้าของกิจการ	ชื่อผลิตภัณฑ์	สถานที่ตั้ง		
				เลขที่	หมู่ที่	ตำบล
๔๕	กลุ่มสัมมาชีพ ชุมชนทำขนมไทย บ้านบางพระ ม. ๑ ต.คลองใหม่ (สัมมาชีพ ปี ๖๓)	นายผดุงศักดิ์ เลี้ยงรักษา	กุยช่าย (สัมมาชีพ บ้านบางพระ) ขนมไทยเครื่องไข บ้านบางพระ	๑๐๗	๑	คลองใหม่
๔๖	กลุ่มสัมมาชีพ ชุมชนแปรรูป อาหารบ้านคลอง ยาว ม.๓ ต.ทรง คอง (สัมมาชีพ ปี ๖๓)	นายบุญลือ อินทรชิต	ข้าวเหนียวหน้ากุ้ง บ้านคลองยาว ไข่เค็มพอกสมุนไพร บ้านคลองยาว	๓๓	๓	ทรงคอง
๔๗	กลุ่มสัมมาชีพ ชุมชนทำขนม หวานบ้านเหนือ ม.๔ ต.ทรงคอง (สัมมาชีพ ปี ๖๓)	นายสุพจน์ เกตุบุญลือ	ข้าวเหนียวสังขยา บ้านเหนือ ฝอยทอง บ้านเหนือ	๓๖/๑	๔	ทรงคอง
๔๘	กลุ่มสัมมาชีพ ชุมชนแปรรูป ผลิตภัณฑ์จากเห็ด บ้านศาลเจ้า ม.๑ ต.ทรงคอง (สัมมาชีพ ปี ๖๓)	นายสมพร แซ่บัว	เห็ดสามรส บ้านศาลเจ้า	๒๙/๕	๑	ทรงคอง
๔๙	กลุ่มสัมมาชีพ ชุมชนทำขนมไทย บ้านดอนทอง ม. ๔ ต.คลองใหม่ (สัมมาชีพ ปี ๖๓)	นายอาทร พยุง	ขนมชั้น บ้านดอนทอง ขนมตาล บ้านดอนทอง	๙๕	๔	คลองใหม่
๕๐	กลุ่มสัมมาชีพ ชุมชนบ้านปาน เจริญ ม.๑๓ ต. คลองจินดา (สัมมาชีพ ปี ๖๓)	นายสุรศักดิ์ ปานเจริญ	ขนมบัวลอย บ้านปานเจริญ ขนมเทียนแก้ว บ้านปานเจริญ	๓๘	๑๓	คลองจินดา
๕๑	กลุ่มสัมมาชีพ ชุมชนการทำ ฮอริโมนไข่และปุย ชีวภาพบ้านบาง ประแดง ม.๓ ต. บ้านใหม่ (สัมมาชีพ ปี ๖๓)	นายมนตรี วัณสมบุรณ์	ฮอริโมนไข่ บ้านบางประแดง	๔/๑	๓	บ้านใหม่
๕๒	หอมเกร็ด ฟู๊ด (Homkret Food)	นางศิริลักษณ์ พันธ์ทอง	ขนมตระกูลทอง (หอมเกร็ด ฟู๊ด) น้ำพริกเผา หอมเกร็ด	๖๗/๑๘	๔	หอมเกร็ด
๕๓	กลุ่มสัมมาชีพ ชุมชนบ้านสวนส้ม ม.๓ ต.ยายชา (สัมมาชีพ ปี ๖๒)	น.ส.พรชนัน แซ่คู	ตะไคร้หอมกันยุง บ้านสวนส้ม	๔๐/๗	๓	ยายชา

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๖ รายชื่อกลุ่มผู้ผลิต และผู้ประกอบการ OTOP ที่ได้รับการลงทะเบียน (ต่อ)

ที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อประธานกลุ่ม/ เจ้าของกิจการ	ชื่อผลิตภัณฑ์	สถานที่ตั้ง		
				เลขที่	หมู่ที่	ตำบล
๕๔	วิสาหกิจชุมชน ผู้ผลิต แปรรูป ผลผลิตเกษตร ตำบลกระทุ่มล้ม	นายสนอง เนื่องอาษา	ปลานิลแดดเดียว ปลอดภัย เห็ดปลอดภัยพิช (แบบสด) เห็ดหลินจือ อบแห้ง	๑๒๘		กระทุ่มล้ม
๕๕	กลุ่มสัมมาชีพ ชุมชนบ้านท่า ตลาด หมู่ ๓ ตำบล ท่าตลาด (สัมมาชีพ ปี ๖๓)	น.ส.สิริ อนุตโต	ขนมไทย บ้านท่าตลาด	๔๙/๘	๓	ท่าตลาด
๕๖	วิสาหกิจชุมชน กลุ่มพัฒนาและ แปรรูปสมุนไพร อ่อมใหญ่ (สัมมาชีพ ปี ๖๒)	นางพรรณศิริ ชุนถนอม	พืชมะนาว (สมุนไพร อ่อมใหญ่) รวมใจ ผักปลอดภัย ลูกประคบสมุนไพร อ่อมใหญ่	๑๔/๑๓๖		อ่อมใหญ่
๕๗	วิสาหกิจชุมชน สมุนไพรทาง การแพทย์ ไอสยาม	นายณัฐวุฒิ เอี่ยมอินทร์	ถุงเท้าลายใบกล้วย, ผ้าปิดจมูกปากปิดใบกล้วย, รากกล้วยแห้ง, รากแก้วกล้วยอบแห้ง, ลูกประคบกล้วย, สายรัดสมุนไพร ไอสยาม, หมวกปิดใบกล้วย, เทอร์ป็น อโรม่า, เสื่อใบกล้วย, ใบกล้วยอบแห้ง, ใบกล้วยแห้ง	๙๐/๑๘๐	๔	บางกระทีก
๕๘	กลุ่มรากแก้ว สัมมาชีพ	นางพรปวีณ์ ใจกระสันต์	กาบมะพร้าวสับหมักขมิ้นสด N.H.P, น้ำยาถูพื้น - ขัด ห้องน้ำ ออร์แกนิก, น้ำสมุนไพร เพิ่มโปรตีน จาก ธรรมชาติ (ภูพานเฮ), น้ำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ ผสม หวานทางจระเข้, ปุยใบก้ามปูหมักมะกรูดสด, สมุนไพรน้ำหมัก สูตร ไม้ดอก-ไม้ประดับ (มะกรูด/ อัญชัน/มะคำดีควาย), สมุนไพรไล่แมลง N.H.P, สารทำฟอง (สระผม) สูตร มะคำดีควาย, เอ็นไซม์มะเฟือง N.H.P (สำหรับล้าง ผัก ผลไม้ และ เนื้อสัตว์), แชมพูสมุนไพร ออแกนิกส์ มะคำดีควาย	๑๖๙/๒	๖	คลองใหม่
๕๙	กลุ่มน้ำพริกตำบล บ้านใหม่	น.ส.มณีวรรณ ชะงัด	น้ำพริกแกงเผ็ด (กลุ่มน้ำพริกตำบลบ้านใหม่)	๙/๔	๔	บ้านใหม่
๖๐	วิสาหกิจชุมชน เกษตรอินทรีย์บ้าน ใหม่	นางนารี ป้อมงาม	ข้าว กข. ๔๓, น้ำผึ้ง ชันโรง, น้ำฝรั่งอินทรีย์สกัดเย็น แท้ ๑๐๐ %, ฝรั่งกิมจู, มะม่วงอินทรีย์ ตามฤดูกาล, มะเฟืองหวานอินทรีย์	๔/๒	๓	บ้านใหม่
๖๑	กลุ่มผลไม้แปรรูป พุนทรัพย์	พชรวรรณ ไพรัชบุญญ	กล้วยหอมทอดกรอบ รสหวานธรรมชาติ พุนทรัพย์	๒๔/๑๗	๓	หอมเกร็ด
๖๒	มูลนิธิพระยูไล ไภษัชยสังเคราะห์ (วัดธรรมปัญญา รามบางม่วง)	พระ พิสิษฐ์ ศรีวิชา (มอช น.ส.พรทิพย์ เต่า บำรุง)	อโรคยามหายาน ลูกประคบสมุนไพร ชนิดแห้ง อโรคยามหายาน สมุนไพรแช่เท้า	๑๐๘/๘	๘	บางช้าง
๖๓	กลุ่มกองทุนแม่ของ แผ่นดินบ้านศาล เจ้าคู หมู่ ๑๐ ต. ท่าตลาด	นายธนรัช สวัสดิ์	น้ำพริกกากหมู ตรา บ้านศาลเจ้าคู โดย กองทุนแม่ ของแผ่นดิน ม.๑๐ ต.ท่าตลาด	๔๙/๗๕	๑๐	ท่าตลาด

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๗ จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	๗๑๕
เครื่องดื่ม	๑๒๕
ผ้า เครื่องแต่งกาย	๘๑
ของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก	๘๙
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	๒๐๖
รวม	๑,๒๑๖

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๘ ข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
สหกรณ์การเกษตรสามพราน จำกัด	๒๗/๒๑	๑	ท่าตลาด	๔๔๑	นายเทียนชัย บุตรน้ำเพชร
สหกรณ์เครดิตยูเนียนักบุญเปโตร จำกัด	๔๖/๓๑	๑	ท่าข้าม	๘,๑๕๙	นายสำเร็จ บุญอรุณรักษา
สหกรณ์เคหสถานคลองจินดา จำกัด	๑๒๙	๕	คลองจินดา	๔๖	นายขวัญชัย ตั้งสุขฤทัย
สหกรณ์เคหสถานชุมชนพระนครธนบุรี จำกัด	๗๘/๔๑-๔๔	๒	บ้านใหม่	๑๕๔	นางพันธ์ทิพย์ บุตรตาด
สหกรณ์เคหสถานนนทรีเจ้าพระยา จำกัด	๗๕/๗๑	๒	บ้านใหม่	๖๗	นายไพศาล อางบุรายณ์
สหกรณ์เคหสถานบ้านใหม่ร่วมใจพัฒนา จำกัด	๙/๔	๔	บ้านใหม่	๓๐	น.ส.ณชนก มณีรัตน์
สหกรณ์บ้านบางประแดงพัฒนา จำกัด	๘๔	๓	บ้านใหม่	๔๖	นายธนพล ไชศรี
สหกรณ์รถยนต์โดยสารพุทธมณฑล จำกัด	๕๖/๑๓	๑๓	ไร่ซิง	๑๑๙	นายบุญเชิด ชุ่มสมบูรณ์
สหกรณ์บางกอกไซเคิล อินดัสตรีล ออมทรัพย์ จำกัด	๗๖/๒	๘	อ้อมใหญ่	๖๙	นายวรวัฒน์ สุรพลชัย
สหกรณ์ออมทรัพย์ กลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมถุงพลาสติกไทย จำกัด	๔๒/๑๗๔	๕	ไร่ซิง	๙๗	นายวิทยา จึงมานะกิจ
สหกรณ์ออมทรัพย์ทานตะวันอุตสาหกรรม จำกัด	๑๔๓-๑๔๔	๘	สามพราน	๕๐๕	นายเดชบัณฑิต ทรัพย์ดี
สหกรณ์ออมทรัพย์เทพคงพระมะพร้าว จำกัด	๕๘-๕๙	๕	กระทุ่มล้ม	๑,๓๔๑	นายนิพนธ์ สุวรรณหาร
สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานบริษัทชูพันธุ์อินดัสตรีลเซอร์วิส จำกัด	๔๘/๑๑-๑๒	๑๓	ไร่ซิง	๓๘	นางวิลาสินี ชูพันธุ์
สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานยางไจดานี จำกัด	๕๕	๗	คลองใหม่	๑,๓๒๘	นายถาวร ย่อนแม่
สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานอำพลฟูลส์โพรเซสซิ่ง จำกัด	๕๗	๓	กระทุ่มล้ม	๑๖๙	น.ส.ชนัญชานต์ แกมเกตุ
สหกรณ์ออมทรัพย์มาลีสามพราน จำกัด	๒๖/๑	๕	ยายซา	๓๑๕	น.ส.จตุพร นาคราช
สหกรณ์ออมทรัพย์โรงเรียนนายร้อยตำรวจ จำกัด	๙๐	๗	สามพราน	๑,๑๐๙	พ.ต.อ.จักรกฤษณ์ คุ้มรอบ
สหกรณ์ออมทรัพย์สามพรานการทอ จำกัด	๑๘/๔	๒	อ้อมใหญ่	๒๗	น.ส.อรินทรา ชุ่มทรัพย์
สหกรณ์ออมทรัพย์แอล.เอ.ไปซิเคิล จำกัด	๕๘	๒	อ้อมใหญ่	๕๙	นายมนเทียร พลประสิทธิ์
กลุ่มเกษตรกรทำสวนคลองจินดา	๑๙๓	๓	คลองจินดา	๖๘	นายสมผล เจริญธรรม
กลุ่มเกษตรกรทำสวนบางช้าง	๑๖/๔	๔	บางช้าง	๖๑	นายวิเลิศ เลี้ยงรักษา

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครปฐม, พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๘ ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอสามพราน

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทรงคนอง	๑๘	๕	ทรงคนอง	๑๐	นางเฉลียว ชาวสำอางค์
วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตแปรรูปผลผลิตเกษตรตำบลกระทู้ล้ม	๑๒๘	๕	กระทู้ล้ม	๒๘	นายสนอง เนื่องอาษา
วิสาหกิจชุมชนพัฒนายั่งยืน	๒๐/๒	๑	คลองจินดา	๖๒	นายสุชิน มาลัยทอง
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มรักษาดินน้ำและการท่องเที่ยวคลองจินดา	๙๑	๑๐	คลองจินดา	๑๖	นายมงคล กวรกิจษา
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำสวนผลไม้คลองจินดา	๕๕	๑๐	คลองจินดา	๑๓	น.ส.สุกัญญา ตั้งสุฤทัย
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มลดต้นทุนบ้านคลองผู้ใหญ่โต๊ะ	๒๒	๑๐	คลองจินดา	๑๗	นายทองสุข พงษ์ไพร
วิสาหกิจชุมชนตำบลคลองใหม่	๑๕๙	๓	คลองใหม่	๑๒	นางสำเร็จ เอี่ยมสะอาด
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพผลไม้สดและผลผลิตการเกษตรแปรรูปบ้านดอนทอง	๘๘/๑	๔	คลองใหม่	๑๑	นางวันดี ไพโรรักษบุญ
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเมล็ดเบอร์รี่และผลไม้ตำบลคลองใหม่	๘๗	๖	คลองใหม่	๓๘	นายกอบชัย แซ่หวม
วิสาหกิจชุมชนโมเดิร์น ฟรุ๊ตส์	๙๕	๔	คลองใหม่	๑๗	นายชัยพฤกษ์ ปรากฏทอง
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปพริกแกงเผ็ดตลาดจินดา	๑๒	๗	ตลาดจินดา	๘	นางอุบลศรี โพธิสาร
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพตำบลทรงคนอง	๒๒/๒๒	๒	ทรงคนอง	๑๐	นางธรรมรัตน์ ประเสริฐมรรค
วิสาหกิจชุมชนร้านธนาคารไร่ไซเคิลศาลายา ๑,๒	๙๓	๑	ทรงคนอง	๑๔	นางกนิษฐา หลงสกุลณี
วิสาหกิจชุมชนคอนทราย อุตสาหกรรมอาหารและขนมไทย	๘๖	๕	บางกระทึก	๘	นายชาญศักดิ์ วุฒิสังคะ
วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ตำบลบางช้าง	๓๗/๑	๕	บางช้าง	๑๖	นางประหยัด ปานเจริญ
วิสาหกิจชุมชนถั่วเทพ	๔๕/๒๐	๑	บางเตย	๗	นายวิวัฒน์ ชำประชา
วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านใหม่	๔/๒	๓	บ้านใหม่	๑๐	นางนารี ป้อมงาม
วิสาหกิจชุมชนคนสามพรานรักเกษตรอินทรีย์	๓/๒๙	๓	บ้านใหม่	๙	ศบกต.บ้านใหม่
วิสาหกิจชุมชนประชารัฐ สุขกาย สุขใจ ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย อำเภอสามพราน	๓๓/๑๕	๓	ยายซา	๑๒	นายโกศล สิงห์ทอง
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรตำบลไร่ชิง	๙๙๙๙	๒	ไร่ชิง	๒๗	นางสร้อยสุวรรณ เป้าทอง
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ตำบลไร่ชิง	๕๘	๓	ไร่ชิง	๔๒	นายอนุพันธ์ สุดปฐม
วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะลัดอีแทน	๙๙	๒	ไร่ชิง	๖๕	นายจรัส ตั้งตระกูลธรรม
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตข้าวไร่ชิง	๙๙	๒	ไร่ชิง	๑๐๔	นายสมศักดิ์ คุ้มถนอม
วิสาหกิจชุมชนโรงสีข้าวไร่ชิง	๖๓	๓	ไร่ชิง	๒๗	นายสมศักดิ์ ทัดเข้ม
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพแม่บ้านตำบลหอมเกร็ด	๓๑/๓	๕	หอมเกร็ด	๗	นางสุนันทา จ้วนเพียรภาค
วิสาหกิจชุมชนข้าวพระคุณแม่ เกษตรเข้มแข็ง	๓๕	๖	หอมเกร็ด	๑๐	นางสมคิด เม็งเกร็ด
วิสาหกิจชุมชนบ้านหัวอ่าว ออร์แกนิก	๒๓	๕	บางช้าง	๙	น.ส.ธวิภา ปานเจริญ
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มก้าวหน้าจินดาสมุนไพร	๑	๑๑	ตลาดจินดา	๑๐	น.ส.เดือนเพ็ญ แจ้งเวหา
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มพัฒนาและแปรรูปสมุนไพร อ้อมใหญ่	๑๔/๑๓๖	๔	อ้อมใหญ่	๑๗	นางพรรณศิริ ชุนถนอม
วิสาหกิจชุมชนเกษตรปลอดภัยคลองใหม่	๘๘	๑	คลองใหม่	๑๙	นายเกรียงศักดิ์ พระเขียนทอง
วิสาหกิจชุมชนปุ๋ยหมัก อดล.ยายซา	-	๖	ยายซา	๑๕	น.ส.พรชนัน แซ่คู
วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรและท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ(นครปฐม)	๑๔๘	๙	กระทู้ล้ม	๑๓	นางหอมवल ศรีหาบุตร
เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนสุขใจออร์แกนิก	๒๑	๒	ยายซา	๗๘	นายอรุช นวราช

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน , พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๙ ข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ อำเภอสามพราน

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรตำบลคลองใหม่	๑๕๙	๓	คลองใหม่	๑๒	นางอ้วน พุง
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเขื่อนขันธุ์สามัคคี	๑๒	๑๑	ตลาดจินดา	๑๑	นางอุบลศรี โพธิสาร
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทรงคนอง	๑๘	๕	ทรงคนอง	๑๑	นางเฉลียว ชาวสำอางค์
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าตลาดรวมใจ	๑๗/๑๕	๑๐	ท่าตลาด	๑๙	นางสงข ชินข่งจู
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบางม่วง	๕๒/๑	๘	บางช้าง	๑๐	นางวาสนา พึ่งพาปลุก
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไร่ชิง	๙๙	๒	ไร่ชิง	๒๕	นางสุทิดา สุขถาวร
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอ้อมใหญ่พัฒนา	๑๔/๑๓๖	๔	อ้อมใหญ่	๑๔	นางพรรณศิริ ชุนถนอม
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรตำบลยายชา		๖	ยายชา	๑๐	นายอัมพัทธ์พัฒน์ ธรรมธนจิตต์
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกระทุ่มล้ม	๑๒๘	๔	กระทุ่มล้ม	๑๐	นางสุภาพร เนื่องอาษา
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปบ้านคลองใหญ่ไต่ตะ	๒๒	๑๐	คลองจินดา	๑๐	นายทองสุข พงษ์ไพโร
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนปรีดารามวิทยาคม	๒๖๑	๓	คลองจินดา	๔๕	-
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดจินดาราม	๘/๔	๒	ตลาดจินดา	๔๗	-
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดทรงคนอง	-	๕	ทรงคนอง	๔๗	-
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านท่าตลาด	-	๙	ท่าตลาด	๔๖	-
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดดอนทราย	-	๕	บางกระพิก	๕๖	-
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดท่าพูด	๗๘/๑	๙	ไร่ชิง	๕๔	-
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านหอมเกร็ด	-	๒	หอมเกร็ด	๕๔	-
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านหัวอ่าว	-	๕	บางช้าง	๒๒	-
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดบางช้างเหนือ	๙๗/๑	๓	คลองใหม่	๒๕	-
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดเดชาสุรณ	๖๔/๒	๖	ยายชา	๒๖	-
กลุ่มยุวเกษตรกรศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี	-	๖	สามพราน	๓๔	-
ผู้ปลูกกล้วยไม้ตำบลคลองจินดา	๑๙๓/๑	๓	คลองจินดา	-	นายสมผล เจริญธรรม
กลุ่มผู้ปลูกขมิ้นฝรั่งจันทรม	๑๕๓/๑	๓	คลองจินดา	-	นายสมศักดิ์ บุญยีน
สวนส้มโอทรงคนอง	-	๔	ทรงคนอง	๑๗๘	นายบุญสม ประเสริฐมรรค
ผู้ปลูกส้มโอตำบลท่าตลาด	-	-	ท่าตลาด	-	นายยงยุทธ ไหลยคำ
เกษตรกรผู้ปลูกส้มโอตำบลไร่ชิง	-	-	ไร่ชิง	๔๐	นายชัยยะ รัตนเกื้อกุลขุย
ผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ตำบลบ้านใหม่ ๑	๗๙	๕	บ้านใหม่	๑๕	นายอนุชา ชัยสมบุญพันธ์
ผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ตำบลบ้านใหม่ ๒	๔๐/๒	๕	บ้านใหม่	๒๑	นายสมบัติ ตันเสถียร
ผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ตำบลบางช้าง ๒	๔๐/๑	๘	บางช้าง	๑๐	นายอวิชชัย เฉยบำรุง
ผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้บางช้างออคิส GAP	๕/๔	๔	บางช้าง	๑๒	นายพงศ์ คงอุดมทรัพย์
ผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ตำบลบางช้าง ๑	๑/๑	๖	บางช้าง	๙	นายสวัสดิ์ เพ็งขุม
ผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ตำบลสามพราน ๑	๗๒	๕	สามพราน	๑๑	นายสมพงษ์ แดงเสริมบูรณ์
ผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ตำบลสามพราน ๒	๑๑/๑	๖	สามพราน	๒๒	นายไพฑูรย์ บุญมี
ศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลกระทุ่มล้ม	๑๘/๑	๒	กระทุ่มล้ม	๓๐	นายฉลอง เรืองประชา
กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ตำบลบ้านใหม่	๔/๒	๓	บ้านใหม่	๑๐	นางนารี ป้อมงาม
กลุ่มผู้ปลูกกล้วยไม้ตำบลบางกระพิก	๑๓๔	๕	บางกระพิก	๒๒	นายสมศักดิ์ บำรุงพิช
กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอตำบลบางเตย	-	-	บางเตย	๑๘๘	นายอุบล การะเวก
กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้ตำบลคลองใหม่	๕๖	๖	คลองใหม่	๔	นายปรีชา มรกฏจินดา
กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกพืชในโรงเรือนตำบลหอมเกร็ด	๙๙	๒	หอมเกร็ด	๓	นายสุชาติ รุ่งน่ม
กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกพืชในโรงเรือนคลองจินดา	๙๑	๑๐	คลองจินดา	๑๐	นายมงคล กวรกิจษา
กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกพืชในโรงเรือนตลาดจินดา	๑	๖	ตลาดจินดา	๓	นายอำนาจ ไหมเส็งงาม
กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกพืชในโรงเรือนหัวอ่าว	๑๐๒	๖	บางช้าง	๑๑	นายจเด็จ ยิ้มถนอม
กลุ่มผู้ปลูกผักในโรงเรือนลัดอี่แทน	๑๔	๓	ไร่ชิง	๑๒	นายบุญมา ปักวี
กลุ่มผู้ปลูกผักในโรงเรือนบางกระพิก-กระทุ่มล้ม	๑๓	๒	กระทุ่มล้ม	๗	นายมานพ ทองจุนเจือ
โมเดิร์นฟรุตส์	๒๙	๔	คลองใหม่	๑๘	นายชัยฤกษ์ ปรางทอง

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน , พ.ศ. ๒๕๖๘

บทที่ ๒
การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

๒.๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑) เกษตรกร

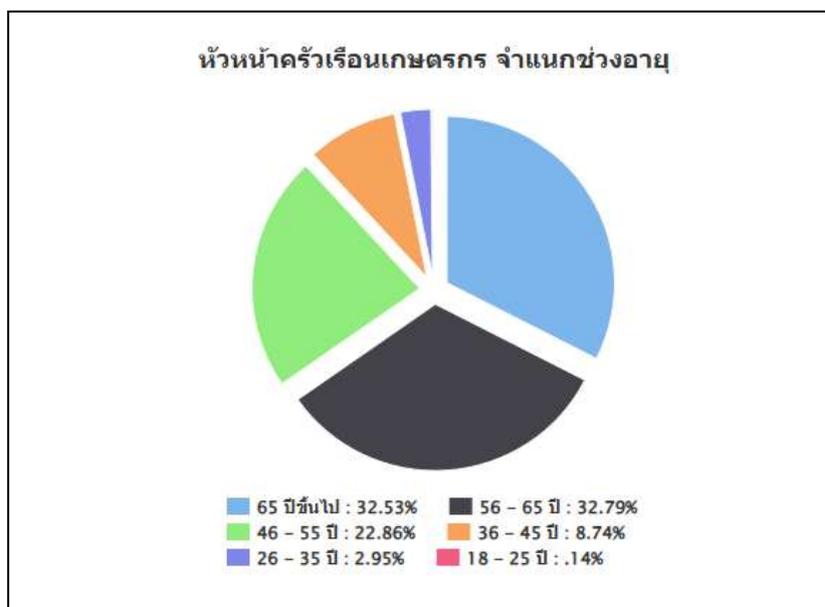
(๑) ครุว์เรือนเกษตรกร

อำเภอสามพราน มีครุว์เรือนเกษตรกร จำนวน ๗,๑๘๘ ครุว์เรือน (ตามที่ทะเบียนบ้าน) โดยมีหัวหน้าครุว์เรือนเกษตรกร อายุระหว่าง ๕๖ - ๖๕ ปี จำนวน ๒,๓๕๗ ครุว์เรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๗๙ รองลงมาอายุระหว่าง ๖๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๒,๓๓๘ ครุว์เรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๕๓ และอายุระหว่าง ๔๖ - ๕๕ ปี จำนวน ๑,๖๔๓ ครุว์เรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๘๖ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๑ แสดงหัวหน้าครุว์เรือนจำแนกตามอายุ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ช่วงอายุ (ปี)	ครุว์เรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๒,๓๓๘	๓๒.๕๓
๕๖ - ๖๕ ปี	๒,๓๕๗	๓๒.๗๙
๔๖ - ๕๕ ปี	๑,๖๔๓	๒๒.๘๖
๓๖ - ๔๕ ปี	๖๒๘	๘.๗๔
๒๖ - ๓๕ ปี	๒๑๒	๒.๙๕
๑๘ - ๒๕ ปี	๑๐	๐.๑๔
รวม	๗,๑๘๘	๑๐๐

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๑๘ แสดงหัวหน้าครุว์เรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘)

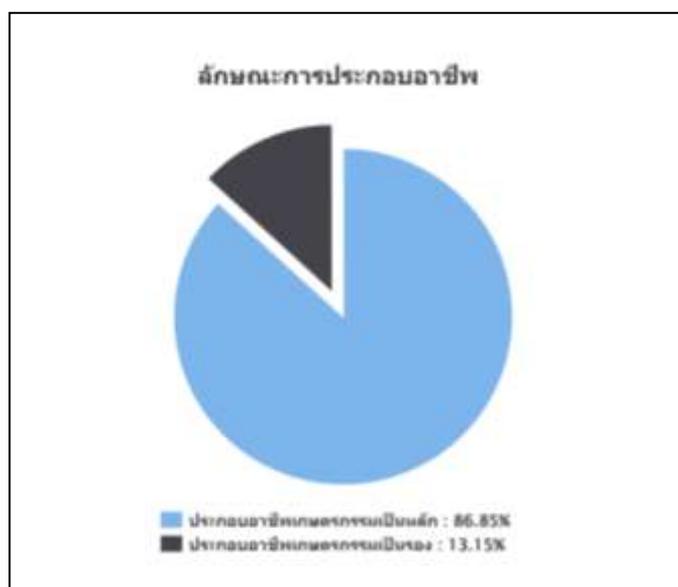
(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

อำเภอสามพรานมีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๖,๒๔๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๘๕ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๙๔๕ ครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ ๑๓.๑๕

ตารางที่ ๒๒ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๖,๒๔๓	๘๖.๘๕
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๙๔๕	๑๓.๑๕

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๑๙ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘)

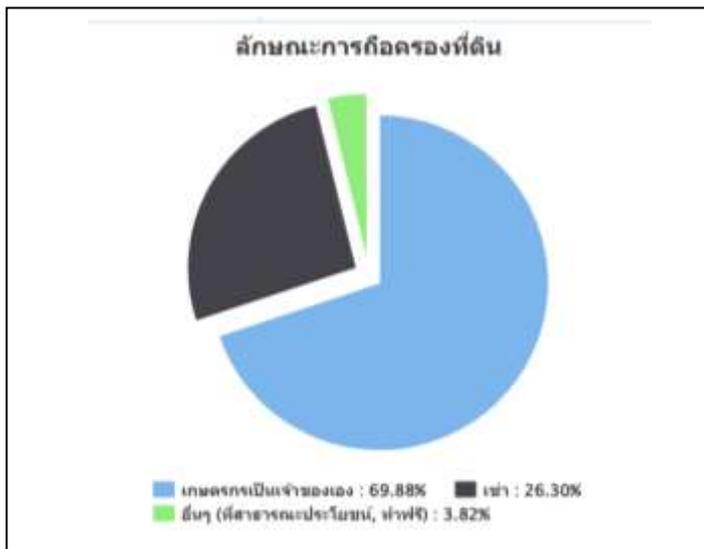
(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรอำเภอสามพราน (ตามที่ตั้งแปลง) ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของ จำนวน ๓,๙๓๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๘๘ รองลงมาคือเช่า จำนวน ๑,๔๘๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๓๐ และอื่น ๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๒๑๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓.๘๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๓ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	เนื้อที่(ไร่)
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๓,๙๓๕	๒๔,๕๙๔
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๒๑๕	๙๗๓
เช่า	๑,๔๘๑	๑๗,๐๓๙

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๒๐ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม (ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘)

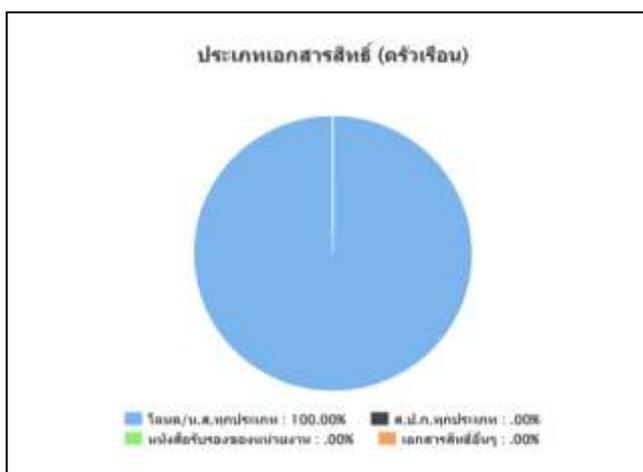
(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

เกษตรกรอำเภอสามพราน มีการถือครองที่ดินแบบเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด จำนวน ๓,๙๓๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ตารางที่ ๒๔ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๓,๙๓๕	๐	๐	๐	๓,๙๓๕

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๒๑ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม (ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

อำเภอสามพราน มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๑๙ กลุ่ม มีสมาชิก ๓๕๙ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๙ กลุ่ม สมาชิก ๑๒๓ ราย กลุ่มยุวเกษตรกร ๑๒ กลุ่ม สมาชิก ๒๗๔ ราย วิสาหกิจชุมชน ๕๓ แห่ง สมาชิก ๙๑๒ ราย และสหกรณ์ จำนวน ๓ แห่ง สมาชิก ๒๕๖ ราย

ตารางที่ ๒๕ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
ท่าข้าม	-	-	-	-	-	-	๑	๒๐	-	-	-	-
ทรงคนอง	๒	๖๐	๑	๑๐	๑	๓๐	๕	๔๗	-	-	-	-
หอมเกร็ด	-	-	-	-	๑	๔๐	๕	๔๘	๑	๙๕	-	-
บางกระทีก	๑	๑๐	-	-	๑	๑๗	๒	๒๑	-	-	-	-
บางเตย	๑	๕๐	-	-	-	-	๒	๑๔	-	-	-	-
สามพราน	๒	๒๗	-	-	๒	๓๐	๒	๒๖	-	-	-	-
บางช้าง	๓	๔๙	๒	๓๓	๒	๓๖	๒	๒๖	๑	๖๑	-	-
ไร่ขิง	๑	๓๘	๑	๑๕	๑	๒๐	๑๐	๓๐๓	-	-	-	-
ท่าตลาด	๑	๑๕	๑	๑๒	๑	๒๐	๑	๗	-	-	-	-
กระทุ่มล้ม	๑	๑๐	๑	๑๓	-	-	๓	๔๘	-	-	-	-
คลองใหม่	๑	๑๐	๑	๑๐	-	-	๕	๖๒	-	-	-	-
ตลาดจินดา	๑	๑๘	๑	๒๐	๑	๓๐	๑	๑๐	-	-	-	-
คลองจินดา	๒	๒๘	-	-	๑	๓๐	๕	๑๑๖	-	-	-	-
ยายชา	-	-	-	-	๑	๒๑	๓	๑๐๕	๑	๑๐๐	-	-
บ้านใหม่	๓	๔๔	-	-	-	-	๒	๑๘	-	-	-	-
อ้อมใหญ่	-	-	๑	๑๐	-	-	๔	๔๑	-	-	-	-
รวม	๑๙	๓๕๙	๙	๑๒๓	๑๒	๒๗๔	๕๓	๙๑๒	๓	๒๕๖	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, พ.ศ. ๒๕๖๘

๓) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

อำเภอสามพราน มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ๑ ศูนย์ และศพก. เครือข่าย ๑๑ ศูนย์ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ๖ ศูนย์ ศูนย์จัดการดินและปุ๋ย ๓ ศูนย์ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ๑๖ ศูนย์ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ๓ ศูนย์ และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน ๕ ศูนย์

ตารางที่ ๒๖ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศคปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศสสัตว์	ปกริป	
ยายชา		๑			๑	๑	๑		๑
สามพราน					๑				
กระทุ่มล้ม		๑	๑	๑	๑				
บางกระทีก					๑				
ไร่จิง	๑	๒	๒	๑	๑				๑
ท่าตลาด		๑			๑				
คลองจินดา		๑	๑		๑				
บางช้าง		๑			๑				๑
บ้านใหม่					๑				
ตลาดจินดา			๑		๑				
ทรงคนอง					๑				
บางเตย		๑			๑				
อ้อมใหญ่		๑			๑				
หอมเกร็ด		๑			๑				๑
คลองใหม่		๑	๑	๑	๑		๑		๑
ท่าข้าม					๑				
รวม	๑	๑๑	๖	๓	๑๖	๑	๒	๐	๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๑) อาสาสมัครเกษตร

อำเภอสามพราน มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๑๕๗ คน โดยมีเกษตรกรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุด จำนวน ๑๓๗ ราย รองลงมาคือหมอดินอาสา ๑๐๖ ราย และอาสาสมัครปศุสัตว์ ๙ ราย ตามลำดับ อย่างไรก็ตามอาสาสมัครบางรายทำหน้าที่อาสาสมัครมากกว่า ๑ หน้าที่

ตารางที่ ๒๗ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	สารวัตร เกษตร อาสา	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิบัติที่ดิน
ท่าข้าม					๑	๖			
ทรงคนอง					๕	๖			
หอมเกร็ด				๑	๗	๖			
บางกระทีก					๖	๘			
บางเตย				๑	๘	๗			
สามพราน				๑	๑๑	๙			
บางช้าง		๑	๒		๑๑	๑๑			
ไร่จึง		๑		๒	๗	๑๔		๑	
ท่าตลาด					๑๐	๑๐			
กระทุ่มล้ม					๖	๙			
คลองใหม่	๒	๑	๒		๖	๗			
ตลาดจินดา			๒	๔	๑๓	๑๑			
คลองจินดา			๑		๘	๑๔			
ยายชา					๒	๖			
บ้านใหม่					๑	๕			
อ้อมใหญ่					๔	๘			
รวม	๒	๓	๗	๙	๑๐๖	๑๓๗	-	๑	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอสามพรานมีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน นอกจากนี้สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน ได้รับการคัดเลือกประชาชนของแผ่นดินสาขาเศรษฐกิจพอเพียงระดับเขต จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี ๒๕๖๓ จำนวน ๑ คน คือ นายนิพนธ์ ชัยวงศ์รุ่งเรือง อาชีพทำสวนกล้วยไม้ตัดดอก สามารถผสมพันธุ์กล้วยไม้สกุลหวายและถ่ายทอดความรู้การผสมพันธุ์กล้วยไม้ให้เกษตรกรผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้นำไปปฏิบัติ

ปี ๒๕๖๔ ได้รับการคัดเลือกประชาชนของแผ่นดิน สาขาประชาชนเกษตรกรผู้ทรงภูมิปัญญาและมีคุณูปการต่อภาคเกษตรไทย นายมนู โป้สมบุรณ์ ระดับเขตและส่งประกวดระดับประเทศ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ซึ่งในอำเภอสามพราน มีประชาชนชาวบ้านจำนวน ๑๑ คน

ตารางที่ ๒๘ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ตำบล	จำนวน (ราย)	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่
สามพราน	๑	นายณรงค์ อิ่มสำราญเจริญสุข	๒๔/๔ ม.๙ ต.สามพราน อ.สามพราน จ.นครปฐม ๗๓๑๑๐
ยายชา	๑	นายฉันทพัฒน์ ธรรมธนจิตต์	๒๖ ม.๖ ต.ยายชา อ.สามพราน จ.นครปฐม ๗๓๑๑๐
ไร่ชิง	๕	๑. นายบุญมา ปักวี ๒. พ.ท.บุญชู ปักวี ๓. นายประกิต สุนประชา ๔. นายอานพพัทธ์ สุดปฐม ๕. นายพนม ศรีสนิท	๑๔ ม. ๓ ต.ไร่ชิง ๓๗/๑ ม. ๓ ต.ไร่ชิง ๓๘/๔๙ ม. ๕ ต.ไร่ชิง ๒๙ ม. ๕ ต.ไร่ชิง ๒๑ ม. ๘ ต.ไร่ชิง
คลองจินดา	๑	นายสุชิน มาลัยทอง	๒๐/๒ ม.๑ ต.คลองจินดา อ.สามพราน จ.นครปฐม
บ้านใหม่	๑	นางนารี ป้อมงาม	๔/๒ ม.๑ ต.บ้านใหม่ อ.สามพราน จ.นครปฐม
สามพราน	๒	นายณรงค์ อิ่มสำราญเจริญสุข นายมนู โป้สมบุรณ์	๒๔/๔ ม.๙ ต.สามพราน อ.สามพราน จ.นครปฐม ๗๓๑๑๐ ๓๔ ม.๓ ต.สามพราน อ.สามพราน จ.นครปฐม ๗๓๑๑๐
บางช้าง	๒	นางประหยัด ปานเจริญ นายนิพนธ์ ชัยวงศ์รุ่งเรือง	๓๗/๑ ม.๕ ต.บางช้าง อ.สามพราน จ.นครปฐม ม.๑๐ ต.บางช้าง อ.สามพราน จ.นครปฐม ๗๓๑๑๐
รวม	๑๓		

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ชื่อ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสามพราน

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นายบุญมา ปักวี

บ้านเลขที่ ๑๔ หมู่ที่ ๓ ตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘-๕๑๓๐-๒๐๙๔

สถานการณ์ของพื้นที่ : เกษตรกรในพื้นที่ตำบลไร่ชิง เป็นพื้นที่ชุมชนและพื้นที่การเกษตรอยู่ร่วมกัน
พืชปลูก ได้แก่ ข้าว ส้มโอ กล้าย และเกษตรเกษตรผสมผสาน ปัญหาด้านการเกษตรที่พบ ได้แก่ ปัจจัยการผลิตราคาสูง
ดินมีความสมบูรณ์ต่ำ การระบาดของโรคและแมลง รายได้ของเกษตรกรไม่เพียงพอก็บรายจ่าย

แนวทางการพัฒนา : การทำการเกษตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปลูกพืชในโรงเรือน การ
เลี้ยงหอยเชอร์รี่สีทอง การเลี้ยงปลาเบญจพรรณ การเลี้ยงชันโรง การผลิตสารชีวภัณฑ์

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : การผลิตสารชีวภัณฑ์ การปลูกพืชในโรงเรือน การทำการเกษตรตามปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง การเพาะเลี้ยงชันโรง

หลักสูตรการเรียนรู้ :

๑. การผลิตสารชีวภัณฑ์
๒. การทำการเกษตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๓. การปลูกพืชในโรงเรือน

หลักสูตรบังคับ :

๑. การผลิตสารชีวภัณฑ์
๒. การปลูกพืชในโรงเรือน
๓. การทำการเกษตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักสูตรเสริม :

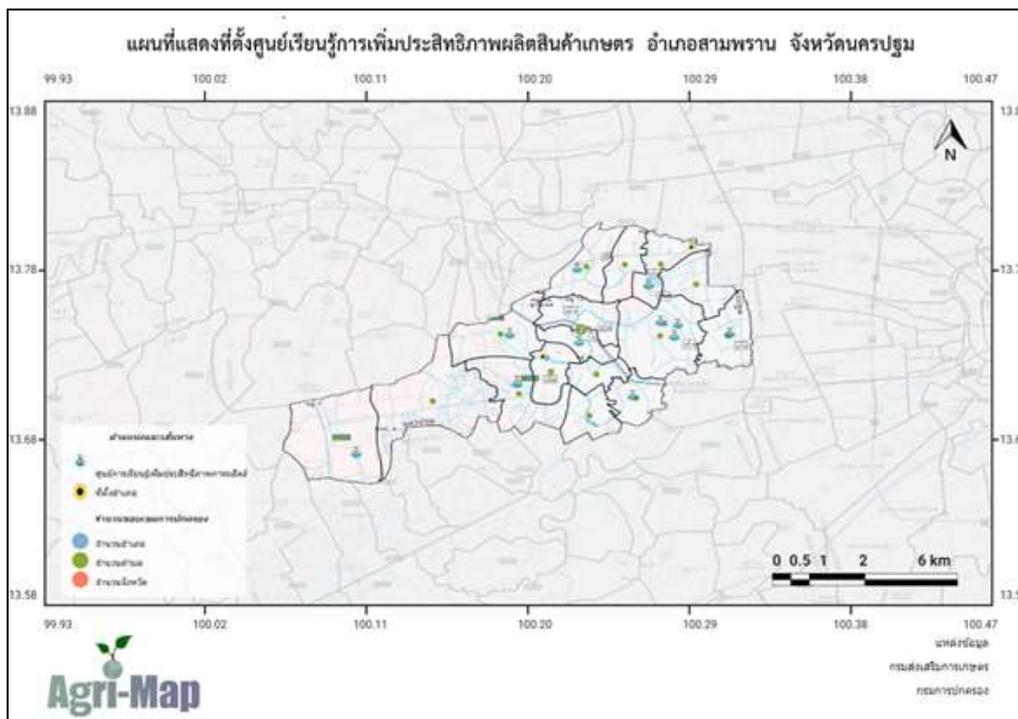
๑. การเพาะเลี้ยงชันโรง
๒. การเพาะเลี้ยงผ้า

ศูนย์เครือข่าย จำนวน .....๑๑..... ศูนย์

ตารางที่ ๒๙ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ตำบลยายชา	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/ เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตร ผสมผสาน	๖	ยายชา	นายธันท์สัพพัตน์ ธรรมธจิตต์	๐๘๑-๗๔๓๑๕๒๐
๒	ตำบลท่าตลาด	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๗	ท่าตลาด	นายยงยุทธ โหลยคำ	๐๘๑-๘๘๖๘๙๒๘
๓	ตำบลไร่ขิง	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล ศูนย์ เรียนรู้ด้านอื่นๆ (การปลูกพืช ตามระบบเกษตรอินทรีย์)	๓	ไร่ขิง	นายประภิต สุนประชา	๐๘๙-๔๔๑๑๔๑๔
๔	ตำบลไร่ขิง	ศูนย์เรียนรู้ด้านแมลง เศรษฐกิจ	๑๑	ไร่ขิง	นายบรรลือศักดิ์ ทองประดิษฐ์	๐๘๗-๐๒๕๑๘๖๐
๕	ตำบลบางเตย	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล /ส้มโอ	๖	บางเตย	นายอุบล การะเวก	๐๙๕-๔๘๙๖๘๒๓
๖	ตำบลคลอง จินดา	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล/การ ผลิตชมพูคุณภาพ	๑๐	คลองจินดา	นายนิคม เชยสงวน	๐๘๙-๐๒๘๗๔๖๖
๗	ตำบลหอมเกร็ด	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/ เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตร ผสมผสาน	๖	หอมเกร็ด	นางสมคิด เม็งเกร็ด	๐๘๔-๖๔๖๒๑๗๗
๘	ตำบลบางช้าง	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล (การ ผลิตพืชระบบเกษตรอินทรีย์)	๕	บางช้าง	นางประหยัด ปานเจริญ	๐๘๑-๓๐๓๘๕๕๖
๙	ตำบลอ้อมใหญ่	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/ เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตร ผสมผสาน	๔	อ้อมใหญ่	นางพรรณศิริ ขุนถนอม	๐๖๒-๔๙๕๖๓๔๑
๑๐	ตำบลกระทุ่มล้ม	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชผัก	๔	กระทุ่มล้ม	นายสนอง เนื่องอาษา	๐๘๗-๗๑๑๙๗๒๘
๑๑	ตำบลคลองใหม่	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/ เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตร ผสมผสาน	๑	คลองใหม่	นางจิราภรณ์ นรินทร์นอก	๐๙๗-๑๔๐๔๒๗๔

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

ภาพที่ ๒๒ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่อำเภอสามพราน

อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๓ กลุ่ม ได้แก่

(๔.๑) แผนการผลิตรายกลุ่มของแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอมตำบลคลองจินดา หมู่ที่ ๑๐

ตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

กิจกรรมผลิตมะพร้าวน้ำหอม

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก ๖,๐๐๐ บาท/ไร่ เป็น ๕,๐๐๐ บาท
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๔,๐๐๐ ผล/ไร่ เป็น ๕,๐๐๐ ผล/ไร่ (๑๐ %)
- เป้าหมายรายได้ ๓๕,๐๐๐ บาทต่อไร่
- ประมาณการรายจ่าย ๕,๐๐๐ บาทต่อไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. คุณภาพมาตรฐานผลผลิต
๒. การตลาด

ตารางที่ ๓๐ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอมตำบลคลองจินดา จังหวัดนครปฐม

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการรายจ่าย	ประมาณการรายได้
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.		
ประชุม/แลกเปลี่ยนเรียนรู้			✓						✓				--	-
ประชุมคณะกรรมการ					✓							✓	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

(๔.๒) แผนการผลิตรายกลุ่มของแปลงใหญ่ข้าวตำบลไร่จึง หมู่ที่ ๕ ตำบลไร่จึง อำเภอสสามพราน
จังหวัดนครปฐม

กิจกรรมผลิตข้าว

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก ๕,๔๐๐ บาท/ต่อไร่ เป็น ๕,๒๐๐ บาท
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๘๕๐ กิโลกรัม/ไร่ เป็น ๑,๐๐๐ กิโลกรัม/ไร่ (๑๕ %)
- เป้าหมายรายได้ ๑๐,๐๐๐ บาทต่อไร่
- เป้าหมายรายจ่าย ๕,๒๐๐ บาทต่อไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. คุณภาพมาตรฐานผลผลิต
๒. การเพิ่มและลดต้นทุนการผลิต

ตารางที่ ๓๑ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ข้าวตำบลไร่จึง จังหวัดนครปฐม

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการ รายจ่าย	ประมาณการ รายได้	
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.			
ประชุม/แลกเปลี่ยน เรียนรู้			✓											--	-
ประชุม คณะกรรมการ												✓		-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสสามพราน, ๒๕๖๘

(๔.๓) แผนการผลิตรายกลุ่มของแปลงใหญ่ฝรั่งตำบลบางช้าง หมู่ที่ ๕ ตำบลบางช้าง
อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม

กิจกรรมผลิตฝรั่ง

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก ๖,๗๐๐ บาท/ต่อไร่ เป็น ๕,๔๐๐ บาท
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๓,๐๐๐ กิโลกรัม/ไร่ เป็น ๓,๓๐๐ กิโลกรัม/ไร่ (๑๐ %)
- เป้าหมายรายได้ ๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อไร่
- เป้าหมายรายจ่าย ๕,๔๐๐ บาทต่อไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. การเพิ่มและลดต้นทุนการผลิต
๒. แผนการตลาด/ขยายช่องทางการตลาด

ตารางที่ ๓๒ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ฝรั่งตำบลบางช้าง จังหวัดนครปฐม

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการ รายจ่าย	ประมาณการ รายได้	
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.			
ประชุม/แลกเปลี่ยน เรียนรู้		✓							✓					--	-
ประชุม คณะกรรมการ	✓						✓							-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสสามพราน, ๒๕๖๘

ตารางที่ ๓๓ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ประธาน	เบอร์โทรศัพท์
๑	คลองจินดา	มะพร้าวน้ำหอมตำบลคลองจินดา	มะพร้าวน้ำหอม	๓๕	๔๐๕	นายจิตศักดิ์ เย็นสบาย	๐๘๑๖๔๖๖๙๕๖
๒	ไร่ขิง	ข้าวตำบลไร่ขิง	ข้าว	๔๐	๔๕๖	นายเสรี สุขถาวร	-
๓	บางช้าง	ฝรั่งตำบลบางช้าง	ฝรั่ง	๓๒	๑๕๒.๗๕	นายอำพร ชมบำรุง	๐๖๓๑๙๗๕๙๓๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

๒.๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

๑) ทรัพยากรดิน

ดินในพื้นที่อำเภอสามพราน รวม ๑๔๓,๓๘๙.๙๔ เป็นดินในพื้นที่ราบลุ่ม จำนวน ๑๔๓,๓๘๗.๙๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๙๙๙๙๙๙ และพื้นที่เบ็ดเตล็ด จำนวน ๑.๙๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๐๐๑

ตารางที่ ๓๔ แสดงทรัพยากรดินอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

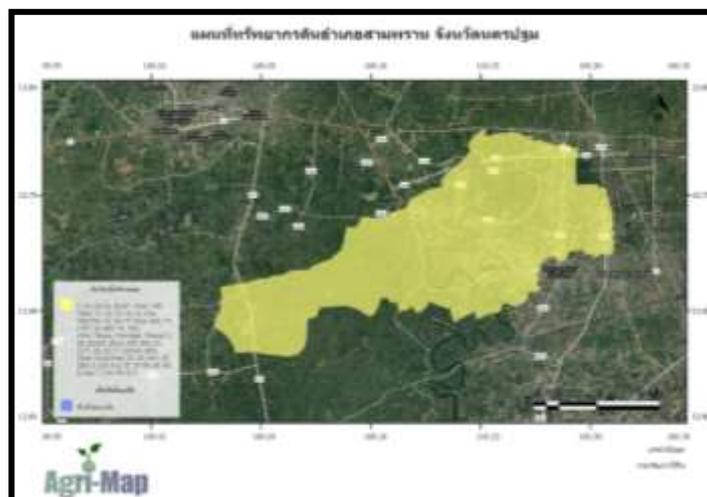
ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๑.๙๘	๐.๐๐๐๐๑
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๑๔๓,๓๘๗.๙๖	๙๙.๙๙๙๙๙๙

ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, ๒๕๖๘

ภาพที่ ๒๓ แผนที่แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, ๒๕๖๘)

ภาพที่ ๒๔ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, ๒๕๖๘)

๒) ทรัพยากรน้ำ

อำเภอสามพราน เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นหลัก ประมาณ ๑๐๐% ของพื้นที่ทั้งหมดนอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำอื่น ๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

- แหล่งน้ำใต้ดิน บ่อบาดาลอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม รวมทั้งสิ้น ๒๓๐ บ่อ แยกรายตำบลดังนี้

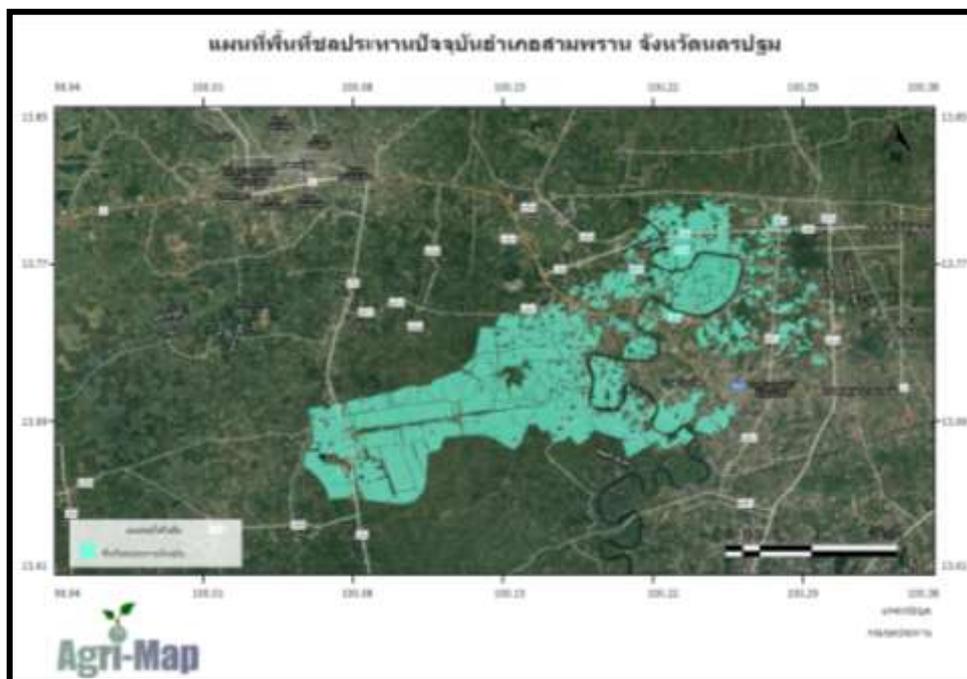
ตำบลท่าข้าม	จำนวน ๕ บ่อ
ตำบลทรงคนอง	จำนวน ๒ บ่อ
ตำบลหอมเกร็ด	จำนวน ๑๖ บ่อ
ตำบลบางกระทึก	จำนวน ๑๒ บ่อ
ตำบลบางเตย	จำนวน ๖ บ่อ
ตำบลสามพราน	จำนวน ๘ บ่อ
ตำบลบางช้าง	จำนวน ๑๘ บ่อ
ตำบลไร่ขิง	จำนวน ๑๖ บ่อ
ตำบลท่าตลาด	จำนวน ๑๔ บ่อ
ตำบลกระทุ่มล้ม	จำนวน ๑๒ บ่อ
ตำบลคลองใหม่	จำนวน ๓๘ บ่อ
ตำบลตลาดจินดา	จำนวน ๕๐ บ่อ
ตำบลคลองจินดา	จำนวน ๑๔ บ่อ
ตำบลยายชา	จำนวน ๑๒ บ่อ
ตำบลบ้านใหม่	จำนวน - บ่อ
ตำบลอ้อมใหญ่	จำนวน ๒ บ่อ

ภาพที่ ๒๕ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, ๒๕๖๘)

- แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในแม่น้ำลำคลอง ทะเลสาบและในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นน้ำจืด ปกติน้ำผิวดินจะได้รับการเติมจากฝน อำเภอสามพราน มีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตร ประกอบด้วย แม่น้ำท่าจีน หรือแม่น้ำนครชัยศรี คลองสายต่าง ๆ ในอำเภอสามพราน

ภาพที่ ๒๖ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, ๒๕๖๘)

๒.๑.๓ สิ้นค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สิ้นค้าGI

๑) ส้มโอ อำเภอสามพรานได้มีการปลูกส้มโอพื้นที่รวมทั้งอำเภอ ๔,๒๗๐ ไร่ พันธุ์ที่นิยมปลูกได้แก่ พันธุ์ทองดี และพันธุ์ขาวน้ำผึ้ง (ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร ปี ๒๕๖๕) ส้มโอที่ปลูกในพื้นที่เกาะลัดอีแทน ได้รับการรับรอง สิ้นค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI ส้มโอนครชัยศรี จำนวน ๖๗ ราย

ส้มโอนครชัยศรี หมายถึง ส้มโอพันธุ์ทองดี และขาวน้ำผึ้ง ที่ปลูกในพื้นที่ ๓ อำเภอ ของจังหวัด นครปฐมได้แก่ พุทธมณฑล สามพราน และนครชัยศรี ซึ่งในอดีตเรียกรวมว่า มณฑลนครชัยศรี พื้นที่ปลูกส้มโอก่อน พ.ศ.๒๕๕๔ ประมาณ ๗,๐๐๐ ไร่ ต่อมาเสียหายจากมหาอุทกภัยน้ำท่วมใหญ่ พ.ศ.๒๕๕๔ เกือบทั้งหมด ปัจจุบัน เกษตรกรสามารถพลิกพื้นที่ปลูกส้มโอขึ้นมาใหม่ราว ๕,๐๐๐ ไร่ และ ส้มโอนครชัยศรี ยังคงเลื่องชื่อติดอันดับส้มโอ อร่อยที่สุดเช่นเดิม

ความเป็นมา ส้มโอนครชัยศรี มีจุดกำเนิดในปีใดไม่แน่ชัด แต่ในปี พ.ศ.๒๔๘๕ เกิดน้ำท่วมใหญ่ หลัง น้ำท่วมลดลงได้มีการนำกิ่งพันธุ์ส้มเขียวหวานมาปลูกที่ตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน และในกิ่งพันธุ์ส้มเขียวหวาน ดังกล่าวมีส้มโอทองดีติดมาด้วย ๑ กิ่ง ต่อมามีการขยายการปลูกมาถึงเขตอำเภอพุทธมณฑล และอำเภอนครชัยศรี ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำนครชัยศรีในมณฑลนครชัยศรีเดิม เมื่อถึงปีน้ำหลากได้พัดพาธาตุอาหารและตะกอนมายังบริเวณที่ ราบลุ่มแห่งนี้ และทับถมเป็นชั้น ๆ ดินด้านบนเป็นดินเหนียวสีน้ำตาล ดินชั้นล่างมีสีน้ำตาลปนเหลือง เมื่อขุดลึกลงไป ประมาณ ๒ เมตร จะพบทราย และเปลือกหอย จำนวนมาก สภาพดินทั่วไปมีสภาพเป็นกรดเล็กน้อยถึงต่าง pH ๖.๕-๘ ความอุดมสมบูรณ์สูง ชาวบ้านเรียกดินลักษณะนี้ว่า “ดินน้ำไหลทรายมูล”

โดยส้มโอพันธุ์ชาวน้ำผึ้งผลกลมมน เปลือกผิวบาง ต่อม้ำมันใหญ่ เนื้อสีขาวคล้ายน้ำผึ้ง เนื้อแน่น เมื่อแก๊จัดเนื้อแห้ง รสหวานอมเปรี้ยว ไม่มีรสขม หรือรสซ่า ส้มโอพันธุ์ทองดีผลกลมแบน ต่อม้ำมันเล็ก เนื้อสีชมพูอมแดง เนื้อแน่นฉ่ำ และนิ่ม รสจัดกลมกล่อม ออกหวานอมเปรี้ยว ไม่มีรสขม หรือรสซ่า

ในขณะที่ส้มโอปลูกในพื้นที่อื่น ๆ เช่น ส้มโอทับทิมสยาม จังหวัดนครศรีธรรมราช ส้มโอขาวใหญ่ จังหวัดสมุทรสงคราม ส้มโอขาวแตงกวา จังหวัดชัยนาท และส้มโอท่าช้อย จังหวัดพิจิตร มีจุดเด่นต่างกันไปในแต่ละพื้นที่

การปลูกส้มโอเป็นอาชีพที่ทำรายได้ให้เกษตรกรเป็นกอบเป็นกำ เพราะมีตลาดรองรับทั้งในและต่างประเทศ ปัจจุบันมีถึง ๗ แห่ง ที่นครปฐม รับผิดชอบและส่งออกส้มโอไปจีน ในขณะที่ส้มโอสามารถให้ผลผลิตยาวนานไปจนกระทั่งอายุต้น ๒๐ ปี โดยเริ่มให้ผลผลิตได้ตั้งแต่ต้นอายุ ๓ ปี ผู้ปลูกส้มโอจะไว้ผลเพียงเล็กน้อย ๒-๓ ผล/ต้น เก็บจำหน่ายเป็นรายได้กลับมาซื้อปุ๋ย-ยาใช้ในสวน ช่วง ๓ ปีแรก เกษตรกรจึงปลูกพืชอื่น เช่น กล้าย ฝรั่ง ฯลฯ ซึ่งสามารถให้ผลผลิตได้ตั้งแต่ต้นอายุ ๗ เดือน แคมในพื้นที่ปลูกส้มโอ เพื่อจำหน่ายเป็นรายได้ก่อนตัดทิ้ง เมื่อส้มโอเริ่มให้ผลผลิต ส้มโอจะให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นเมื่ออายุ ๕ ปี สามารถไว้ผล ๓๐-๕๐ ผล/ต้น ส้มโออายุ ๗ ปี สามารถไว้ผล ๕๐-๑๐๐ ผล/ต้น หรือมากกว่า หากต้นมีความสมบูรณ์เพียงพอ และเก็บเกี่ยวผลผลิตเมื่อผลส้มโออายุ ๖ เดือนครึ่ง-๗ เดือน หลังออกดอก

เมื่อมีตราสัญลักษณ์จีไอการันตี สามารถเพิ่มมูลค่าสูงขึ้นเป็นเท่าตัว จำหน่ายลูกค้าระดับกลางไปจนถึงระดับบน โดย ราคาส้มโอ หน้่าสวน

- พันธุ์ทองดีเบอร์ ๑ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๗ นิ้ว ราคาส้มโอ ๕๐-๖๐ บาท
- พันธุ์ชาวน้ำผึ้งเบอร์ ๑ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๙ นิ้ว ราคาส้มโอ ๑๑๐-๑๒๐ บาท

๒) มะพร้าว้ำหอม ในพื้นที่ราบลุ่มของอำเภอสามพรานและอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ริมฝั่งแม่น้ำนครชัยศรีที่มีดินตะกอนน้ำพัดพาแร่ธาตุมาสะสม ชาวบ้านเรียกขานกันว่า “น้ำไหลทรายมูล” ดินเหนียวสีน้ำตาลที่ทับถมเป็นชั้น ๆ ได้กลายเป็นแหล่งกำเนิดของ “มะพร้าว้ำหอมสามพราน” พันธุ์หมูสี (ต้นเตี้ย) ที่มีเอกลักษณ์ไม่เหมือนใคร มะพร้าว้ำหอมสามพรานมีผลตั้งตรง ทรงสูงคล้ายหัวลิง ก้นสามพู เปลือกสีเขียวปนเหลือง เนื้อขาวนุ่ม และน้ำมะพร้าวที่หวานหอมกลิ่นใบเตยอันเป็นเสน่ห์ที่ดึงดูดใจผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ

ประวัติความเป็นมา การปลูกมะพร้าว้ำหอมสามพราน ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มีประวัติยาวนาน กว่า ๑๐๐ ปี ทำให้มีการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาของเกษตรกรจากรุ่นสู่รุ่น จากคำบอกเล่าของคนท้องถิ่น สันนิษฐานว่าประมาณ พ.ศ. ๒๔๔๗ กังไสม เลี้ยงรักษา เป็นคนแรกที่นำมะพร้าว้ำหอมมาปลูก โดยนำมาปลูกที่บ้านตำบลบางช้าง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีแม่น้ำนครชัยศรีไหลผ่าน เป็นที่ราบลุ่ม ถึงช่วงปีน้ำหลากพบดินตะกอนมาทับถมขึ้นเรื่อยๆ นำพาธาตุอาหารต่างๆ มาสะสมไว้จนชาวบ้านเรียกว่า “น้ำไหลทรายมูล” เมื่อปลูกต้นไม้ เช่น มะพร้าว้ำหอม ทำให้รสชาติมะพร้าว้ำหอมดีกว่าปลูกที่อื่น หลังจากนั้นอีกประมาณ ๑๐ ปี กังไสม ได้นำมะพร้าว้ำหอมไปแบ่งให้ กังเสง เลี้ยงรักษา ผู้เป็นน้องชายนำไปปลูกและขยายพันธุ์ต่อยังบริเวณ วัดไร่ขิง ตำบลไร่ขิง อำเภอสามพรานและได้มีชาวบ้านจากที่อื่นทยอยมาติดต่อขอซื้อมะพร้าว้ำหอมเพื่อนำไป ขยายพันธุ์และเพาะปลูกอย่างกว้างขวางในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ในปัจจุบันมีการปลูกมะพร้าว้ำหอมสามพรานเชิงพาณิชย์เพิ่มขึ้น เป็นพืชเศรษฐกิจที่มีมูลค่าส่งออก และได้รับความนิยมจากผู้บริโภคทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เนื่องจากมีคุณลักษณะเด่น คือ เนื้อสีขาว และนุ่ม น้ำมะพร้าวมีรสชาติหวาน และมีกลิ่นหอมคล้ายใบเตย รวมทั้งเข้าร่วมออกร้านแสดงและจำหน่ายสินค้า ซึ่งจัดโดยหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน งานวันมะพร้าว้ำหอมสามพราน จังหวัดนครปฐม งานสัปดาห์มะพร้าว้ำหอมสามพราน โดยสมาคมมะพร้าว้ำหอมสามพราน

มะพร้าว น้ำหอมสามพรานไม่ได้เป็นเพียงพืชผลทางการเกษตร แต่เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตและภูมิปัญญาของเกษตรกรในพื้นที่ การปลูกมะพร้าว น้ำหอมที่นี่ใช้เทคนิคการรองสวน ด้วยการขุดหลุมและยกร่องให้สูงจากพื้น ระยะห่างระหว่างต้น ๖x๖ เมตร เพื่อป้องกันน้ำท่วมขังและให้ต้นมะพร้าวได้รับแสงแดดอย่างน้อย ๕ ชั่วโมงต่อวัน พร้อมลมพัดโชยอย่างสม่ำเสมอ สภาพภูมิอากาศของนครปฐมที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันตกเฉียงใต้ ปริมาณฝน ๑,๑๐๐-๑,๒๐๐ มิลลิเมตรต่อปี และอุณหภูมิที่เหมาะสม (กลางวัน ๓๒-๓๗°C กลางคืน ๒๕-๒๗°C) ช่วยให้มะพร้าวเจริญเติบโตได้อย่างสมบูรณ์

เกษตรกรคัดเลือกพันธุ์มะพร้าว น้ำหอม โดยสังเกตจากเปลือกผลที่ย่นเป็นริ้ว ๆ และก้านใบสีเขียวที่งอกถึงพันธ์แท้ รวมถึงการขยี้ปลายรากเพื่อดมกลิ่นหอมใบเตยอันเป็นเอกลักษณ์ ความรู้เหล่านี้ถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ทำให้มะพร้าว น้ำหอมสามพรานรักษาคุณภาพและรสชาติที่โดดเด่นไว้ได้อย่างยั่งยืน

วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔ จังหวัดนครปฐมได้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) สำหรับ “มะพร้าว น้ำหอมสามพราน” และได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนอย่างเป็นทางการจากกรมทรัพย์สินทางปัญญาในปี ๒๕๖๗ เป็นสินค้า GI ลำดับที่ ๒ ของจังหวัด ต่อจากส้มโอนครชัยศรี การขึ้นทะเบียนนี้ไม่เพียงยกระดับชื่อเสียงของมะพร้าว น้ำหอมสามพรานสู่ระดับสากล แต่ยังสร้างรายได้ให้เกษตรกรในชุมชนกว่า ๕๗๒ ล้านบาทต่อปี ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากและนโยบาย Soft Power ของประเทศไทย

มะพร้าว น้ำหอมสามพราน หรือที่รู้จักในชื่อสากลว่า *Sampran Aromatic Coconut* มีลักษณะเด่นที่ไม่เพียงสะท้อนถึงแหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ แต่ยังแสดงถึงความใส่ใจในทุกขั้นตอนการปลูก:

ลักษณะผล : ทรงสูง ตรง คล้ายหัวลิง ก้นสามพู เปลือกสีเขียวปนเหลือง

เนื้อและน้ำ : เนื้อขาวนวล น้ำมะพร้าวหวาน ค่าความหวาน ๖-๘ บริกซ์ พร้อมกลิ่นหอมคล้ายใบเตย

แหล่งผลิต : ครอบคลุมพื้นที่อำเภอสามพรานและนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

ด้วยรสชาติที่หวานหอมและคุณภาพที่สม่ำเสมอ มะพร้าว น้ำหอมสามพรานได้รับความนิยมทั้งในท้องถิ่นและต่างประเทศ กลายเป็นสัญลักษณ์แห่งความภาคภูมิใจของเกษตรกรนครปฐม

๓) ฝรั่งสามพราน ผลไม้ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ด้วยดินเหนียวสีน้ำตาลที่อุดมไปด้วยแร่ธาตุและน้ำกร่อยถึงน้ำเค็มเล็กน้อยของพื้นที่ ทำให้ฝรั่งสามพรานมีเนื้อกรอบอ่อน ไม่ติดเมล็ด รสชาติหวานหรือหวานอมเปรี้ยวเล็กน้อย โดยไม่มีความฝาด

ฝรั่งสามพรานเริ่มมีการเพาะปลูกในพื้นที่อำเภอสามพรานตั้งแต่สมัยโบราณ โดยเกษตรกรพบว่าต้นฝรั่งสามารถเจริญเติบโตและให้ผลผลิตที่มีคุณภาพในดินตะกอนน้ำพาของแถบนี้ ความรู้และเทคนิคการปลูกถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น โดยเน้นการคัดเลือกพันธุ์ที่เหมาะสม เช่น พันธุ์กิมจู, สยามี่, แป้นสีทอง, สาลี่ทองไร้เมล็ด, หงเป่าสี, เฟินหงมี และพันธุ์แดงโม ซึ่งแต่ละพันธุ์มีลักษณะผลที่หลากหลาย ตั้งแต่ทรงกลมแป้น กลมรี ไปจนถึงทรงกลมค่อนข้างยาว ผลอ่อนมีผิวสีเขียวถึงเขียวเข้ม และผลแก่เปลี่ยนเป็นสีเขียวอ่อนถึงขาวอมเหลืองหรือเขียวอมชมพู เนื้อสีขาวหรือแดงตามสายพันธุ์

การปลูกฝรั่งสามพรานมักทำในพื้นที่เฉพาะ ๓ ตำบล ได้แก่ ตำบลโคกพระเจดีย์ ตำบลท่ากระชับ และตำบลบางแก้ว ซึ่งมีสภาพดินและน้ำที่เหมาะสม โดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาวที่ผลผลิตจะมีคุณภาพดีเยี่ยม ด้วยรสชาติหวานเข้มข้นและเนื้อที่กรอบเป็นพิเศษ เกษตรกรยังพัฒนาเทคนิคการดูแล เช่น การควบคุมความชื้นและการใส่ปุ๋ยที่เหมาะสม เพื่อรักษาคุณภาพที่เป็นเอกลักษณ์

วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้ประกาศขึ้นทะเบียน “ฝรั่งสามพราน” เป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ลำดับที่ ๓ ของจังหวัดนครปฐม ต่อจากส้มโอนครชัยศรีและมะพร้าว น้ำหอมสามพราน การขึ้นทะเบียนนี้ต่อย้ำถึงคุณภาพและอัตลักษณ์ของฝรั่งสามพรานที่เชื่อมโยงกับแหล่งภูมิศาสตร์ และภูมิปัญญา

ท้องถิ่น สร้างรายได้ให้ชุมชนกว่า ๓๔๐ ล้านบาทต่อปี และยกระดับชื่อเสียงสู่ระดับสากล โดยเป็นฝรั่ง GI ตัวแรกของประเทศไทย

ฝรั่งสามพรานมีลักษณะเด่นที่สะท้อนถึงความพิเศษของแหล่งปลูก

ลักษณะผล : ทรงกลมแป้น กลมรี หรือกลมยาว ผิวเปลือกสีเขียวถึงเขียวเข้มเมื่ออ่อน และเปลี่ยนเป็นเขียวอ่อน ขาวอมเหลือง หรือเขียวอมชมพูเมื่อผลแก่

เนื้อและรสชาติ : เนื้อกรอบอ่อน ไม่ติดเมล็ด รสชาติหวานหรือหวานอมเปรี้ยว ไม่ฝาด โดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาว

แหล่งผลิต : อำเภอสามพรานและนครชัยศรี โดยเฉพาะตำบลโคกพระเจดีย์ ท่ากระชับ และบางแก้ว

พันธุ์ที่ขึ้นทะเบียน : กิมจู, สุธมี, แป้นสีทอง, สาลี่ทองไร้เมล็ด, หงเป่าสี, เพ็ญหมี่, และแดงโม

๒.๑.๔ สีนค้ำเกษตรกรที่สำคัญ

ชนิดสินค้า ฝรั่ง

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอสามพรานมีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกฝรั่ง ทั้งหมด จำนวน ๔,๕๒๕.๐๗ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๔,๕๒๕.๐๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ตารางที่ ๓๕ แสดงพื้นที่ความเหมาะสมสำหรับการปลูกฝรั่งรายตำบล

อ.สามพราน	ฝรั่ง เนื้อที่ความเหมาะสม (ไร่)				
	S๑	S๒	S๓	N	พื้นที่ปลูก
ต.ท่าข้าม	๐.๕๐	-	-	-	๐.๕๐
ต.ทรงคนอง	๑๘.๗๕	-	-	-	๑๘.๗๕
ต.หอมเกร็ด	๖๘.๑๖	-	-	-	๖๘.๑๖
ต.บางกระทีก	๔.๐๐	-	-	-	๔.๐๐
ต.บางเตย	๒๐.๙๖	-	-	-	๒๐.๙๖
ต.สามพราน	๓๕.๙๐	-	-	-	๓๕.๙๐
ต.บางช้าง	๑,๐๓๕.๐๐	-	-	-	๑,๐๓๕.๐๐
ต.ไร่ขิง	๖๘.๗๕	-	-	-	๖๘.๗๕
ต.ท่าตลาด	๕๐.๑๓	-	-	-	๕๐.๑๓
ต.กระทุ่มล้ม	๔.๕๐	-	-	-	๔.๕๐
ต.คลองใหม่	๘๕๖.๖๓	-	-	-	๘๕๖.๖๓
ต.ตลาดจินดา	๔๗๗.๓๑	-	-	-	๔๗๗.๓๑
ต.คลองจินดา	๑,๖๘๔.๗๕	-	-	-	๑,๖๘๔.๗๕
ต.ยายชา	๓๕.๐๐	-	-	-	๓๕.๐๐
ต.บ้านใหม่	๑๓๗.๒๕	-	-	-	๑๓๗.๒๕
ต.อ้อมใหญ่	๒๗.๕๐	-	-	-	๒๗.๕๐
รวม	๔,๕๒๕.๐๗	-	-	-	๔,๕๒๕.๐๗

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

๒) ปริมาณการผลิต

พื้นที่รวมทั้งอำเภอ ๔,๕๒๕.๐๗ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๔,๐๐๐ กก./ไร่ ผลผลิตรวมทั้งอำเภอ ๑๘,๑๐๐.๒๘ ตัน/ปี ฝรั่ง มีการเพาะปลูกส่วนใหญ่ ในพื้นที่ ตำบลบางช้าง ตำบลคลองจินดา ตำบลตลาดจินดา ตำบลคลองใหม่ และตำบลบ้านใหม่

ตารางที่ ๓๖ แสดงการปลูกฝรั่งในพื้นที่อำเภอสามพราน

ที่	ตำบล	จำนวนเกษตรกร (ราย)	พื้นที่ปลูกฝรั่ง (ไร่)
๑	ต.ท่าข้าม	๑	๐.๕๐
๒	ต.ทรงคนอง	๗	๑๘.๗๕
๓	ต.หอมเกร็ด	๑๘	๖๘.๑๖
๔	ต.บางกระทีก	๑	๔.๐๐
๕	ต.บางเตย	๗	๒๐.๙๖
๖	ต.สามพราน	๑๑	๓๕.๙๐
๗	ต.บางช้าง	๒๓๗	๑,๐๓๕.๐๐
๘	ต.ไร่ขิง	๒๒	๖๘.๗๕
๙	ต.ท่าตลาด	๑๔	๕๐.๑๓
๑๐	ต.กระทุ่มล้ม	๒	๔.๕๐
๑๑	ต.คลองใหม่	๑๘๖	๘๕๖.๖๓
๑๒	ต.ตลาดจินดา	๑๑๘	๔๗๗.๓๑
๑๓	ต.คลองจินดา	๓๙๖	๑,๖๘๔.๗๕
๑๔	ต.ยายชา	๑๒	๓๕.๐๐
๑๕	ต.บ้านใหม่	๓๖	๑๓๗.๒๕
๑๖	ต.อ้อมใหญ่	๑๐	๒๗.๕๐
	รวม	๑,๐๕๙	๔,๕๒๕.๐๗

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ที่ดี

ฝรั่ง (ชื่อวิทยาศาสตร์: *Psidium guajava* Linn.) เป็นไม้ต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง ในวงศ์ Myrtaceae ต้นเกลี้ยงมัน กิ่งอ่อนเป็นสีเหลี่ยม ยอดอ่อนมีขนสั้นๆ ใบเดี่ยว ออกตรงข้ามกัน รูปใบรี ปลายใบค่อนข้างมน ดอกเป็นช่อ สีขาว ผลดิบสีเขียว กินได้ เมื่อสุกเป็นสีเหลือง คำว่าฝรั่งในภาษาอังกฤษคือ Guava ซึ่งมาจากภาษาสเปน คำว่า Guayaba และ ภาษาโปรตุเกส คำว่า Goiaba ฝรั่งมีชื่อพื้นเมืองอื่นๆอีกคือ จุ่มโป (สุราษฎร์ธานี) ชมพู (ปัตตานี) มะก้วย (เชียงใหม่,เหนือ) มะก้วยกา (เหนือ) มะกา (กลาง,แม่ฮ่องสอน) มะจัน (ตาก) มะมัน (เหนือ) ยะมูบุดะบันยา (มลายู นราธิวาส) ยะริง (ละว้า เชียงใหม่) ยามู (ใต้) ย่าหมู (ใต้) และ สีดา (นครพนม,นราธิวาส)- ในพื้นที่อำเภอสามพรานเกษตรกรนิยมปลูกฝรั่ง พันธุ์ฝรั่งกิมจู พันธุ์ฝรั่งแป้น

(๒) การเตรียมหลุมปลูก ขนาดของหลุมปลูกควรกว้าง ๐.๕ เมตร ยาว ๐.๕ เมตร และลึก ๐.๕ เมตร ที่จำเป็นต้องขุดหลุมกว้างเพื่อเปลี่ยนสภาพดินในหลุมให้ดีขึ้น ดังนี้

๑. ควรขุดดินโดยแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ดินบนและดินล่าง

- ดินบน เป็นส่วนที่มีอินทรีย์วัตถุมากอยู่แล้ว ให้แยกไว้ส่วนหนึ่ง
- ดินล่าง คือดินที่เมื่อขุดลึกลงไปแล้วพบว่าดินมีสีจางลงเป็นชั้นที่ไม่มีอินทรีย์วัตถุ

๒. ตากดินไว้ ๑๐-๑๕ วัน เพื่อให้แสงแดดส่องฆ่าเชื้อโรคในหลุมปลูกและในดิน

๓. กลบดินบนลงในหลุม

๔. ผสมปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยหมัก ๑ ส่วนต่อดินล่าง ๒ ส่วน และรองก้นหลุมด้วยปุ๋ยร็อค ฟอสเฟต ๐.๕๐ กิโลกรัม แล้วจึงกลบลงไปบนหลุมทับชั้นดินบน จนมีระดับสูงกว่าระดับพื้นดินธรรมชาติประมาณ ๑๐ เซนติเมตร

การที่ต้องกลบดินให้สูงกว่าระดับดินเดิมนั้น เพื่อที่เมื่อเวลาปลูกแล้วดินจะยุบตัวลงเล็กน้อย ซึ่งจะทำให้พอดีกับระดับดินเดิม ถ้าไม่เผื่อไว้จะเป็นแอ่งและมีน้ำขังทำให้รากเน่าตายได้

(๓) การปลูก หลังจากเตรียมหลุมปลูกเรียบร้อยแล้ว ให้นำกิ่งพันธุ์ที่เข้าไปปลูกลงในหลุม กลบดินให้แน่นพอสมควร แล้วใช้ไม้ปักเป็นหลักผูกกันลมโยกและรดน้ำทันที จากนั้นใช้ทางมะพร้าวมาคลุมพรางแสงแดด ให้แก่ต้นฝรั่งจนกว่าต้นฝรั่งจะตั้งตัวได้

(๔) การตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งกิ่งจะตัดกิ่งที่มีอายุมากแล้วออกเพื่อให้กิ่งใหม่ขึ้นแทน เพราะหากใช้กิ่งที่ให้ผลมาแล้วตั้งแต่ ๓ ปี จะทำให้ผลที่ได้มีขนาดเล็กลง สำหรับกิ่งที่ยาวมากทั้งด้านข้างหรือในแนวสูงให้ตัดปลายกิ่งออก เพื่อให้มีลักษณะทรงพุ่มที่พอเหมาะสำหรับการเก็บผล ไม่กว้างหรือไม่สูงเกินไป นอกจากนี้ การตัดแต่งกิ่งยังช่วยในเรื่องการถ่ายเทของลมได้ดี แสงแดดสามารถส่องได้ทั่วถึงในทรงพุ่ม

(๕) การห่อผล เป็นวิธีการที่ใช้ในการป้องกันการกักกินผลของแมลง และสัตว์ต่างๆ รวมถึงเชื้อราหรือสภาพแวดล้อมต่างๆที่อาจทำให้ผลเสียรูปไม่สวยงามได้ มีขั้นตอนการห่อ ดังนี้

– ก่อนการห่อให้ฉีดพ่นผลด้วยยากำจัดเชื้อราก่อน หรือหากต้องการใช้วิธีธรรมชาติให้ฉีดพ่นด้วยน้ำส้มสุมนไพร อาทิ บอระเพ็ด สะเดา เป็นต้น

– วัสดุที่ใช้ควรเป็นกระดาษชนิดเคลือบมัน หากใช้ถุงพลาสติกให้ห่อทับด้วยกระดาษอีกชั้น

– การห่อเริ่มด้วยการม้วนกระดาษเป็นวงกลมตามขนาดของผล และสวมครอบผล พร้อมรัดกระดาษ หรือพลาสติกด้วยสายรัด ณ จุดที่เป็นกึ่งของผลจะดีที่สุด

(๖) การปลิดผล เป็นวิธีการปลิดผลดิบให้เหลือผลเพียง ๒-๓ ผล/กิ่ง เพื่อให้ลูกที่เด่น และสมบูรณ์ที่สุดเจริญเติบโต ซึ่งการปลิดผลดิบจะเริ่มปลิดผลเมื่อผลทั้งหมดติด และโต ขนาดประมาณเท่าลูกมะนาว โดยให้ทำการเลือกปลิดผลที่มีขนาดเล็กสุดออก ให้เหลือผลที่มีขนาดใหญ่ไว้เพียงจำนวนข้างต้น

(๗) การเก็บผลผลิต การเก็บผลควรเก็บผลที่แก่หรือกำลังห้าม ซึ่งโดยทั่วไปจะมีอายุประมาณ ๔-๕ เดือน (ไม่ควรเก็บผลที่ยังไม่ห้ามหรือผลที่ใกล้สุก) ลักษณะผลที่เหมาะสมต่อการเก็บจะสังเกตได้จากสี และผิวของผล ซึ่งจะมีลักษณะสีตามสายพันธุ์ เช่น แป้นสีทองผลที่ได้ระยะเก็บจะมีสีเขียวอ่อนออกเหลือง ผิวมีลักษณะเต่งตึง ขั้วผลเรียวยาวเล็กสีเขียวอ่อน การเก็บจะใช้กรรไกรตัดขั้วผล รวบรวมใส่กระบะพลาสติก พร้อมนำเข้าร่มทำความสะอาด รอส่งจำหน่าย

(๘) การดูแลรักษา

การให้น้ำ หลังจากปลูกฝรั่งแล้วต้องหมั่นคอยรดน้ำในช่วงระยะแรกจนกว่าต้นฝรั่งจะตั้งตัวได้ หลังจากนั้นก็ต้องสังเกตดูความชุ่มชื้นของดิน ถ้าดินแห้งมากต้องรีบให้น้ำ และถ้ามีฝนตกหนักก็ควรระบายน้ำออกบ้าง การให้น้ำจะค่อย ๆ เพิ่มขึ้นตามความต้องการของต้นฝรั่ง ปริมาณความชื้นของดินในระหว่างการออกผลมีความสำคัญ เพราะจะก่อให้เกิดการร่วง การแตก และขนาดของผล

การใส่ปุ๋ย โดยปกติการปลูกพืชทุกชนิดควรมีการใส่ปุ๋ยทั้งปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี สูตรที่แนะนำคือ ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๓-๑๓-๒๑ ฝรั่งเมื่อออกดอกแล้วจำเป็นต้องให้น้ำและปุ๋ยไนโตรเจนเพื่อให้ได้ผลผลิตสูงขึ้นทุก ๆ ปี ควรให้ปุ๋ยประมาณ ๒ กิโลกรัม/ต้น/ปี หรือมากกว่านี้ขึ้นอยู่กับอายุของต้นและปริมาณผลผลิต และหากจะให้ฝรั่งมี

รชวานยังขึ้นให้ใช้ปุ๋ยเกรดสูตร ๕-๓๐-๓๐ ฟันก่อนเก็บผล ๑ เดือน โดยนำปุ๋ยเกรดมาผสมน้ำฉีดพ่น ฉีดอาทิตย์ละครั้ง ประมาณ ๒ ครั้ง จากนั้นประมาณ ๑๕ วัน จึงเก็บผล

การพรวนดิน ไม่ควรพรวนดินลึก เพราะจะทำให้รากของต้นฝรั่งขาดได้

การกำจัดวัชพืช ควรทำอย่างสม่ำเสมอ อาจใช้วิธีการถาง ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชหรือบางส่วน มีการปลูกพืชคลุมดิน

การปักไม้ค้ำกันลม ในระหว่างที่ต้นฝรั่งยังเล็กอยู่ ควรปักไม้ค้ำกันลมเพื่อป้องกันไม่ให้ต้นโยก เพราะอาจกระทบกระเทือน ทำให้ต้นฝรั่งไม่โต การปักไม้ค้ำกันลม ควรใช้ไม้รวกหรือแขนงไม้ไผ่ยาว ๑ เมตร ค้ำกึ่งต้นละ ๑-๒ อัน และใช้เชือกพลาสติกผูกติดกับกิ่งแต่อย่าผูกให้แน่นมากเพราะกิ่งอาจเจริญเติบโตช้า

การพรางผลฝรั่ง ฝรั่งจะเริ่มออกผลเมื่ออายุประมาณ ๖ เดือน ควรใช้ไม้ไผ่ปักไว้เพื่อพรางผลฝรั่ง โดยใช้ปลายหรือแขนงไม้ไผ่ขนาดเล็กยาว ๑ เมตร หรือมากกว่านั้นปักใกล้กับกิ่งที่ออกผลแล้ว โดยผูกยึดกับกิ่งไว้ บางส่วนจะผูกขั้วผลกับกิ่งหรือไม้ปักเพื่อไม่ให้ผลร่วงลง เพราะน้ำหนักผลฝรั่งมาก ถ้ามีลมพัดแรงต้นจะเฉาตายและรากจะขาด

การตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งกิ่งจะช่วยให้ฝรั่งเกิดกิ่งอ่อน และมีช่อดอกออกมาด้วยทำให้ทรงพุ่มโปร่ง ได้สัดส่วน อากาศถ่ายเทได้สะดวก แสงแดดส่อง ได้ทั่วถึง สะดวกในการเก็บผลและการพ่นสารป้องกันกำจัดโรคและแมลง นอกจากนี้ ยังทำให้ได้ผลผลิตที่แน่นอน ผลมีขนาดใหญ่ สำหรับส่วนใหม่ ควรมีการตัดแต่งกิ่งทุกปีเพื่อกระตุ้นการเจริญ และการสร้างตาออก โดยทั่วไป ต้นที่สมบูรณ์จะตัดกิ่งก้านออก ๒๕ - ๓๐% สำหรับต้นที่ไม่แข็งแรงให้ตัดกิ่งก้านออกประมาณ ๒๐ % นอกจากการตัดแต่งกิ่งแล้วการทำให้ใบร่วงจะทำให้ระยะการเก็บเกี่ยวสั้นลง และการปลิดผลทิ้งให้เหลือประมาณ ๒ - ๖ ผล ต่อกิ่ง จะจำเป็นในสวนที่ผลิต เพื่อบริโภคผลสด แต่ถ้าจะให้ได้ผล ที่มีขนาดใหญ่ และมีคุณภาพดี ควรให้เหลือเพียง ๑ ผล เท่านั้น

การห่อผล ประโยชน์ของการห่อผลนอกจากจะช่วยป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูฝรั่งแล้วยังทำให้ผลฝรั่งมีผิวสวยน่ารับประทาน วิธีการห่อผลฝรั่งโดยส่วนใหญ่จะใช้ถุงพลาสติกหรือใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ห่อ ก่อนแล้วจึงสวมถุงพลาสติกที่อีกชั้นหนึ่ง โดยจะเริ่มห่อผลฝรั่งเมื่อมีขนาดเท่าลูกมะนาวหรือหลังดอกบานแล้ว ๑ เดือน ก่อนห่อควรพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อราและแมลงที่ผลฝรั่งเสียก่อน

(๙) โรคที่สำคัญของฝรั่ง

๑. โรคจุดสนิม เกิดจากเชื้อราเข้าทำลายใบ โดยจะเห็นจุดขนาดเล็ก เริ่มจากจุดสีเขียวแล้วค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสีสนิมเหล็กและเป็นชุกคล้ายกำมะหยี่ ถ้าเป็นที่กิ่งจะทำให้เป็นชุกและกิ่งแตกแห้งตาย การป้องกัน ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น มาแนบและซีแนบ หากเป็นที่กิ่งอาจใช้สารเคมีดังกล่าวผสมในปูนแดงขึ้น ๆ ทาบริเวณที่เป็นโรค

๒. โรคแอนแทรคโนส เกิดจากเชื้อราเข้าทำลายผลอ่อน ผลสุกและใบ อาการบนใบจะเห็นเป็นจุดสีน้ำตาลเล็ก ๆ แผลอาจทะลุ ถ้าเป็นที่ผลอ่อนจะทำให้มีสีน้ำตาลและเน่าแห้งไปในที่สุด แต่ถ้าเป็นระยะผลสุกหรือใกล้สุก จะเกิดแผลเน่าสีน้ำตาล อาการจะลุกลาม แผลจะบวมลงเล็กน้อยมีจำสีคล้ำและเมื่อสุกสีแสดงปรากฏให้เห็น

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอสามพราน มีการปลูกฝรั่ง ดังนี้

ตารางที่ ๓๗ แสดงการเพาะปลูกฝรั่งในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ปฏิทินการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น														
ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	หมายเหตุ	
ฝรั่ง	ปลูกใหม่ ○○○○○○○		ปลูกใหม่ ○○○○○○○		ปลูกใหม่ ○○○○○○○		○○○○○○○		○○○○○○○		○○○○○○○		○	○

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ.๒๕๖๘

๕) ต้นทุนการผลิต

ตารางที่ ๓๘ แสดงต้นทุนการผลิตฝรั่ง อำเภอสามพราน

รายการ	ปีที่ ๑ (บาท / ไร่)	ปีที่ ๒ (บาท / ไร่)	ปีที่ ๓ (บาท / ไร่)
๑. ค่ายกเครื่องเตรียมดิน	๑๐,๐๐๐	-	-
๒. ค่าพันธุ์	๔,๕๐๐	-	-
๓. ค่าปุ๋ยคอก	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐
๔. ค่าปุ๋ยเคมี	๖,๐๐๐	๖,๐๐๐	๖,๐๐๐
๕. ค่าสารเคมี	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐
๖. ค่าเก็บเกี่ยว	๓,๕๐๐	๓,๕๐๐	๓,๕๐๐
๗. ค่าแรงงาน	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐
๘. ค่าเบ็ดเตล็ด	๕,๕๐๐	๕,๐๐๐	๘,๕๐๐
๙. ค่าเช่าที่ดิน	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐
รวมค่าใช้จ่าย	๔๓,๕๐๐	๒๘,๕๐๐	๓๒,๐๐๐
ผลผลิตเฉลี่ย กก. / ไร่	๑,๐๐๐	๓,๐๐๐	๔,๐๐๐
ราคาขาย / หน่วย บาท / กก.	๒๕	๒๕	๒๕
รวมรายได้	๒๕,๐๐๐	๗๕,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

ผลผลิตฝรั่งในอำเภอสามพรานส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตโดยส่งออกต่างประเทศ ร้อยละ ๓๐ ผลผลิตที่เหลือขายในตลาดชุมชน ร้อยละ ๗๐ การจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในประเทศเป็นผู้รับซื้อในพื้นที่เพื่อจำหน่ายแก่ผู้บริโภคในพื้นที่และส่งผู้รับซื้อต่างจังหวัด ตลาดต่างประเทศ มีจุดรวบรวมผลผลิตเพื่อส่งต่อไปให้บริษัทส่งออก

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอสามพราน มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านการผลิตส้มโอ จำนวน ๒ ราย

องค์ความรู้ที่ทักษะความชำนาญ

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๙ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตฝรั่ง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๑	นายกำไร ภูพันธ์ชิด	๕	คลองจินดา	สามพราน	๒๕๖๒	ด้านการผลิตฝรั่งคุณภาพ
๒	นางประหยัด ปานเจริญ	๕	บ้ำงช้าง	สามพราน	๒๕๖๒	ด้านการผลิตฝรั่งคุณภาพ

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

ชนิดสินค้าส้มโอ

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอสามพราน มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกส้มโอ จำนวน ๓,๖๙๖.๗๓ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๓,๖๙๖.๗๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ตารางที่ ๔๐ แสดงพื้นที่ความเหมาะสมสำหรับการปลูกส้มโอรายตำบล

อ.สามพราน	ส้มโอ				
	เนื้อที่ความเหมาะสม (ไร่)				
	S๑	S๒	S๓	N	พื้นที่ปลูก
ต.ท่าข้าม	๐.๐๐	-	-	-	๐.๐๐
ต.ทรงคนอง	๑,๖๐๖.๒๖	-	-	-	๑,๖๐๖.๒๖
ต.หอมเกร็ด	๓๗๓.๗๕	-	-	-	๓๗๓.๗๕
ต.บางกระทิก	๓.๒๕	-	-	-	๓.๒๕
ต.บางเตย	๑,๐๕๕.๔๙	-	-	-	๑,๐๕๕.๔๙
ต.สามพราน	๗.๕๐	-	-	-	๗.๕๐
ต.บางช้าง	๔.๐๐	-	-	-	๔.๐๐
ต.ไร่ขิง	๔๒๙.๕๑	-	-	-	๔๒๙.๕๑
ต.ท่าตลาด	๑๘๙.๗๓	-	-	-	๑๘๙.๗๓
ต.กระทุ่มล้ม	๐.๐๐	-	-	-	๐.๐๐
ต.คลองใหม่	๗.๗๕	-	-	-	๗.๗๕
ต.ตลาดจินดา	๐.๐๐	-	-	-	๐.๐๐
ต.คลองจินดา	๘.๕๐	-	-	-	๘.๕๐
ต.ยายชา	๓.๕๐	-	-	-	๓.๕๐
ต.บ้านใหม่	๖.๐๐	-	-	-	๖.๐๐
ต.อ้อมใหญ่	๑.๕๐	-	-	-	๑.๕๐
รวม	๓,๖๙๖.๗๓	-	-	-	๓,๖๙๖.๗๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

๒) ปริมาณการผลิต

พื้นที่รวมทั้งอำเภอพื้นที่ที่อยู่ในเขต Zoning หรือเหมาะสม (S๑ และ S๒) แบ่งตามสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่ตามเขตความเหมาะสม ๓,๖๙๖.๗๓ ไร่ พื้นที่อำเภอสามพราน ไม่มีพื้นที่ที่อยู่นอกเขตเขต Zoning หรือไม่มีเขตไม่เหมาะสม (s๓ และ N)

ตารางที่ ๔๑ แสดงการปลูกส้มโอในพื้นที่อำเภอสามพราน

ที่	ตำบล	จำนวนเกษตรกร (ราย)	พื้นที่ปลูกส้มโอ (ไร่)
๑	ต.ท่าข้าม	๐	๐.๐๐
๒	ต.ทรงคนอง	๒๘๕	๑,๖๐๖.๒๖
๓	ต.หอมเกร็ด	๑๐๖	๓๗๓.๗๕
๔	ต.บางกระทีก	๒	๓.๒๕
๕	ต.บางเตย	๑๖๒	๑,๐๕๕.๔๙
๖	ต.สามพราน	๕	๗.๕๐
๗	ต.บางช้าง	๑	๔.๐๐
๘	ต.ไร่ขิง	๗๓	๔๒๙.๕๑
๙	ต.ท่าตลาด	๔๑	๑๘๙.๗๓
๑๐	ต.กระทู้ล้ม	๐	๐.๐๐
๑๑	ต.คลองใหม่	๒	๗.๗๕
๑๒	ต.ตลาดจินดา	๐	๐.๐๐
๑๓	ต.คลองจินดา	๕	๘.๕๐
๑๔	ต.ยายชา	๓	๓.๕๐
๑๕	ต.บ้านใหม่	๔	๖.๐๐
๑๖	ต.อ้อมใหญ่	๒	๑.๕๐
	รวม	๖๔๗	๓,๖๙๖.๗๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

ส้มโอ พื้นที่รวมทั้งอำเภอ ๓,๖๙๖.๗๓ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๙๐๐ กก./ไร่ ผลผลิตรวมทั้งอำเภอ ๓,๓๒๗.๐๖ ตัน/ปี ส้มโอ มีการเพาะปลูกส่วนใหญ่ ในพื้นที่ ตำบลทรงคนอง ตำบลบางเตย ตำบลไร่ขิง ตำบลท่าตลาด และตำบลหอมเกร็ด ผลผลิตมีมากในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงตุลาคม พันธุ์ส้มโอที่ปลูก ได้แก่ พันธุ์ทองดี พันธุ์ขาวน้ำผึ้ง

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑)วิธีการปลูก

วิธีทำ นิยมยกร่องกว้างขนาด ๖ เมตร และให้มีร่องกว้างขนาด ๑.๕ เมตร

ฤดูปลูก ปลูกทุกฤดูกาล เนื่องจากมีระบบร่องน้ำจึงไม่มีปัญหาเรื่องการขาดน้ำ

พันธุ์ ขาวน้ำผึ้ง ขาวทองดี ขาวพวง ขาวแป้น

การเตรียมแปลงและปลูก

ยกร่องเตรียมดิน ขุดหลุมกว้าง ๑ เมตร ลึก ๕๐ ซม. แยกดินบนและดินล่างกองไว้ปากหลุม แล้วตากดินทิ้งไว้ประมาณ ๑ - ๒ เดือน ใช้ปุ๋ยคอกผสมดินที่ขุดขึ้นมาแล้วกลบลงไปในหลุมจนเต็มปากหลุมแล้วจึงนำกิ่งพันธุ์ที่เตรียมไว้ปลูกลงไปกลางหลุม โดยให้ระดับดินอยู่เหนือตุ้มกาบมะพร้าวเล็กน้อย ถ้าเป็นกิ่งตอนที่ชำแล้วให้ระดับดินพอดีกับกิ่งชำแล้วใช้ไม้ปักใช้เชือกผูกกับลำต้นเพื่อกันลมพัดโยก แล้วรดน้ำให้ชุ่ม ใช้ทางมะพร้าวมาบังแสงไว้

(๒) การปฏิบัติดูแลรักษา เมื่อเริ่มปลูกใหม่ หมั่นให้น้ำอย่างเสมอ เกษตรกรจะรดน้ำเข้าเย็น

(๓) การใส่ปุ๋ย เกษตรกรจะใส่ปุ๋ยสูตร ๔๖ - ๐ - ๐ ในระยะสามตั้งตัวได้ใหม่ๆ และสลับสูตร

๑๖ - ๑๖ - ๑๖ ใส่มากน้อยแล้วแต่ความต้องการของส้ม โดยประมาณ ๑ กำมือ จนกระทั่งส้มโออายุ ๔-๕ ปี จะมีการใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕ - ๑๕ - ๑๕ หรือ สูตร ๑๖ - ๑๖ - ๑๖ คือใส่ก่อนออกดอก หลังจากดอกบานและติดผลประมาณ ๓ - ๖ เดือน เกษตรกรจะเปลี่ยนสูตรปุ๋ยอีกครั้งหนึ่ง และจะใช้สูตร ๑๓ - ๑๓ - ๒๑ เพื่อบำรุงรสชาติหลังจากเกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตหมดแล้ว จะตัดแต่งกิ่งและใส่ปุ๋ยบำรุงต้นอีกครั้ง ซึ่งมีทั้งการใช้ปุ๋ยคอกปุ๋ยหมักและปุ๋ยเคมี

(๔) การให้น้ำ การให้น้ำ นิยมให้น้ำในช่วงเช้าและบ่ายจนถึงเย็น สังเกตความต้องการน้ำเมื่อดินแห้งหรืออากาศร้อนมากมีผลทำให้ส้มคายน้ำมาก ส้มแสดงอาการใบสลด หรือให้น้ำวันเว้นวัน สำหรับการบำรุงต้น และจะเว้นช่วงการให้น้ำเพื่อบังคับการออกดอกในช่วงเดือนธันวาคม - กุมภาพันธ์ โดยจะเว้นระยะการให้น้ำ ๓-๔ วันต่อครั้ง หลังจากส้มออกตาออก จะให้น้ำวันเว้นวันเพื่อบำรุงตาออกให้สมบูรณ์ต่อไป โดย ส้มโอจะเริ่มให้ผลเมื่ออายุ ๔ ปีขึ้นไป

(๕) การเก็บเกี่ยว

การกำจัดวัชพืช ใช้แรงงานคนตัดถอน และใช้สารเคมี ในปัจจุบันนิยมใช้เครื่องตัดเพราะต้องการใช้เศษหญ้าสำหรับคลุมดินควบคุมความชื้นในดิน

การตัดแต่งกิ่ง เกษตรกรส่วนใหญ่จะใช้วิธีเก็บผลและตัดแต่งกิ่งไปด้วย

(๖) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

การเก็บผล ตั้งแต่ออกดอกจนกระทั่งเก็บผลได้ ใช้เวลา ๘ - ๙ เดือน ปกติจะเก็บผลผลิตประมาณเดือนสิงหาคม - ตุลาคม ลักษณะผลผลิตที่เก็บเกี่ยว ได้แก่ ส้มเริ่มเหลือง ผิวมีความเต่งตึง

ตารางที่ ๔๒ แสดงผลผลิตของส้มโอ

อายุต้นส้มโอ	ผลผลิตเฉลี่ยต่อต้น โดยประมาณ (ผล)	ผลผลิตต่อไร่ประมาณ (ผล)
๔ ปี	๑๐ - ๒๐	๘๕๐ - ๕๐๐
๕ ปี	๒๐ - ๓๐	๕๐๐ - ๗๕๐
๖ ปี	๓๐ - ๔๐	๗๕๐ - ๑,๐๐๐
๗ - ๘ ปี	๔๐ - ๕๐	๑,๐๐๐ - ๑,๒๕๐
๘ - ๑๐ ปี	๕๐ - ๖๐	๑,๒๕๐ - ๑,๕๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราณ, พ.ศ. ๒๕๖๓

(๗) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู

แมลง ได้แก่ หนอนชอนใบส้ม เพลี้ยไฟ ไรแดง เพลี้ยอ่อน เพลี้ยหอย แมลงวันทอง มวนเขียว โรค ได้แก่ โรคยางไหล โรคใบแก้ว โรคแคงเกอร์ โรคกรีนนิ่ง โรคซีซเทซ่า โรครากเน่าโคนเน่า การใช้สารเคมี เกษตรกรส่วนใหญ่รู้จักเลือกใช้สารเคมีที่ถูกต้องตรงกับอาการที่เกิด ได้แก่ แมลง ใช้พวก คอนฟิดอร์ แอ็ดไมร์ โอโม อะบาเม็กติน ไตเมธโรเธธ เมธโรมิลโตโคพอล กำมะถันผง เป็นต้น โรค ใช้พวก คูบราวิท คอรัปเปอร์ฮ็อกซีคลอไรด์ อาลีเอท เป็นต้น

(๘) การจำหน่าย

เกษตรกรจะนำส้มโอไปขายให้กับพ่อค้าท้องถิ่นและบางครั้งพ่อค้าก็จะเข้าไปรับซื้อถึงที่สวน ช่วงที่ผลผลิตมากประมาณเดือนสิงหาคม ถึงตุลาคม จะมีพ่อค้าคนกลางรับซื้อผลผลิตเพื่อการส่งออกด้วย โดยจัดเป็นเกรด

ส้มโอ เบอร์ ๑ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางตั้งแต่ ๑๗ นิ้ว ขึ้นไป

ส้มโอ เบอร์ ๒ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางตั้งแต่ ๑๖ - ๑๗ นิ้ว

ส้มโอ เบอร์ ๓ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางตั้งแต่ ๑๕ - ๑๖ นิ้ว

๖) สถานการณ์การตลาด/วิถีการตลาด

ผลผลิตส้มโอในอำเภอสามพรานส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตโดยส่งออกต่างประเทศ ร้อยละ ๗๐ ผลผลิตที่เหลือขายในตลาดชุมชน ร้อยละ ๓๐ การจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในประเทศเป็นผู้รับซื้อในพื้นที่เพื่อจำหน่ายแก่ผู้บริโภคในพื้นที่และส่งผู้รับซื้อต่างจังหวัด ตลาดต่างประเทศ มีจตุรรวบรวมผลผลิตเพื่อส่งต่อไปให้บริษัทส่งออกประเทศที่นำเข้าผลผลิตส้มโอได้แก่ จีน ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา ส้มโอ เดิม ปริมาณความต้องการผลผลิตส้มโอของตลาด มีเพิ่มขึ้นอยู่แล้ว ซึ่งสัมพันธ์กับราคาของผลผลิต คือ ส้มโอพันธุ์ขาวน้ำผึ้ง เบอร์ ๑ ราคาจำหน่ายจากสวนอยู่ที่ ๖๐-๗๐ บาทต่อผล ส้มโอพันธุ์ทองดี เบอร์ ๑ ราคาจำหน่ายจากสวนอยู่ที่ ๓๐-๔๐ บาทต่อผล แต่หลังจากเกิดวิกฤตน้ำท่วม ปี ๒๕๕๔ พื้นที่ส้มโอได้รับความเสียหายทำให้ปริมาณการผลิตลดลงแต่ปริมาณความต้องการยังมีเพิ่มขึ้นอยู่ ทำให้ราคาจำหน่ายสูงขึ้น เกษตรกรสามารถกำหนดราคาจำหน่ายเองได้มากขึ้น ราคาปัจจุบัน ส้มโอขาวน้ำผึ้ง เบอร์ ๑ ราคา ๑๒๐ บาท ต่อผล ส้มโอพันธุ์ทองดี เบอร์ ๑ ราคาจำหน่ายจากสวนอยู่ที่ ๕๐-๘๐ บาทต่อผล

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอสามพราน มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านการผลิตส้มโอ จำนวน ๔ ราย

องค์ความรู้ที่ทักษะความชำนาญ

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๔๖ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตส้มโอ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๑	นายรัชพงศ์ หัสชู	๑	หอมเกร็ด	สามพราน	๒๕๖๑	ผลิตส้มโอ
๒	นายชูเดช เกียรติประชา	๑	หอมเกร็ด	สามพราน	๒๕๖๑	ผลิตส้มโอ
๓	นางสาววาสนา รุ่งนาไร่	๒	หอมเกร็ด	สามพราน	๒๕๖๒	ผลิตส้มโอ
๔	นางปรารถนา โหลยค้ำ	๗	บางช้าง	สามพราน	๒๕๖๒	ผลิตส้มโอ

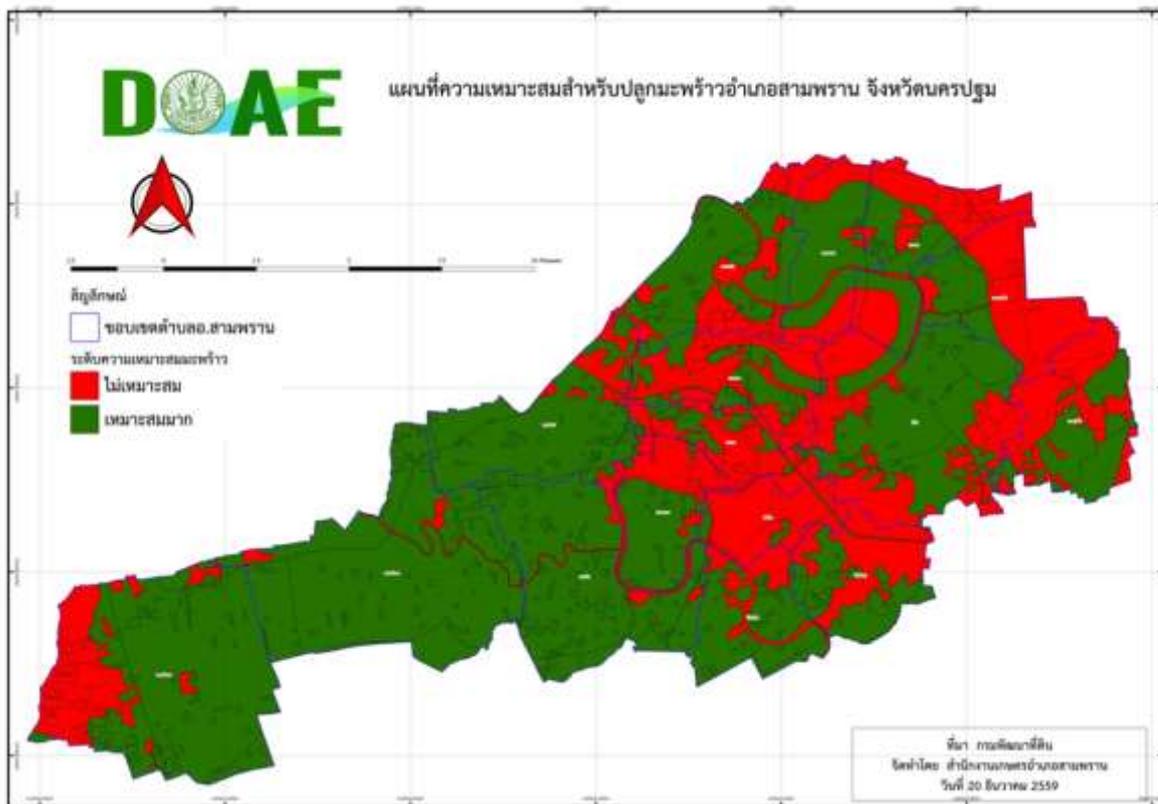
ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

ชนิดสินค้ามะพร้าวน้ำหอม

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

พื้นที่ที่อยู่ในเขต Zoning หรือเหมาะสม (S๑ และ S๒) แบ่งตามสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่ตามเขตความเหมาะสม ๙๓,๙๐๐.๕๗ ไร่ เขตไม่เหมาะสม (S๓ และ N) แบ่งตามสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน เขตไม่เหมาะสม (S๓ และ N) ไม่เหมาะสม จำนวน ๔๗,๓๙๓ ไร่

ภาพที่ ๒๗ แสดงแผนที่แสดงพื้นที่เขตเหมาะสมปลูกมะพร้าว (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๔๗ แสดงพื้นที่ความเหมาะสมสำหรับการปลูกมะพร้าวรายตำบล

ชื่อ ตำบล	จำนวน(ไร่)	เหมาะสมที่สุด(N๑)ไร่
บ้านใหม่(BAN MAI)	๑๓๙๙.๗๔๙๑๕๙	๔๓๒๙.๗๑๒๙๙๙
บางช้าง (BANG CHANG)	๖๑๐.๗๙๔๓๖๑๑	๑๑๔๐๔.๘๒๙๔๗
บางกระทู้ม(BANG KRATHUEK)	๕๕๕๑.๙๑๒๐๙๑	๒๑๓๑.๒๖๓๗๑๖
บางเตย (BANG TOEI)	๔๐๔๔.๑๗๒๙๓๒	๒๙๘๒.๔๙๔๑๔๔
หอมเกร็ด (HOM KRET)	๓๐๗๒.๑๑๔๐๐๓	๖๑๗๔.๙๘๒๑๓๗
คลองจินดา (KHLONG CHINDA)	๔๖๕.๘๗๗๒๒๗๓	๑๗๓๖๖.๔๐๑๘๙
คลองใหม่ (KHLONG MAI)	๑๓๖๔.๘๒๒๐๔๙	๘๐๒๙.๕๘๙๒๐๕
กระทู้มล้อม (KRATHUM LOM)	๔๑๓๓.๒๘๙๖๐๗	๓๖๐๕.๗๑๖๙๔
อ้อมใหญ่ (OM YAI)	๓๑๘๓.๑๕๗๙๘๖	๓๐๕๐.๑๘๗๐๔๒
ไร่ขิง (RAI KHING)	๕๗๔๓.๐๐๑๗๕๖	๙๕๐๑.๒๒๗๓๕๘
สามพราน(SAM PHRAN)	๒๑๔๓.๙๗๓๓๐๕	๓๒๓๖.๔๗๔๖๐๗
ทรงคนอง(SONG KHANONG)	๑๗๕๖.๘๙๓๘๓๘	๓๖๙๔.๐๙๒๕๐๙
ตลาดจินดา(TALAT CHINDA)	๔๔๑๐.๕๓๕๒๐๓	๑๔๒๗๕.๐๗๕๖๕
ท่าข้าม(THA KHAM)	๓๕๕๕.๙๑๖๖๙๙	๒๘๔.๑๓๗๘๒๒๘
ท่าตลาด (THA TALAT)	๓๙๒๘.๒๐๘๕๒๔	๒๖๐๔.๕๑๑๕๓๓
ยายชา(YAI CHA)	๓๐๒๘.๓๐๙๖๓๒	๑๒๒๙.๘๘๐๖๗๔
รวม	๑๔๑๒๙๓.๓๐๖๘	๙๓๙๐๐.๕๗๗๖๙

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน , ๒๕๖๘

ตารางที่ ๔๘ การปลูกมะพร้าวน้ำหอมในพื้นที่อำเภอสามพราน มีพื้นที่ประมาณ ๘,๑๗๐.๙๗ ไร่ เกษตรกรปลูก ๑,๖๐๐ ราย มีพื้นที่ปลูก ดังนี้

ที่	ตำบล	จำนวนเกษตรกร (ราย)	พื้นที่ปลูกมะพร้าว (ไร่)
๑	ต.ท่าข้าม	๒	๑๗.๗๕
๒	ต.ทรงคนอง	๘๗	๑๘๔.๒๑
๓	ต.หอมเกร็ด	๑๔๘	๓๕๒.๗๗
๔	ต.บางกระทีก	๒๑	๓๒.๗๖
๕	ต.บางเตย	๓๓	๗๔.๐๐
๖	ต.สามพราน	๔๘	๑๖๘.๐๒
๗	ต.บางช้าง	๒๔๗	๑,๔๙๖.๓๘
๘	ต.ไร่ขิง	๖๗	๑๖๙.๐๐
๙	ต.ท่าตลาด	๕๗	๒๐๘.๑๘
๑๐	ต.กระทุ่มล้ม	๑๓	๔๙.๒๔
๑๑	ต.คลองใหม่	๑๓๑	๖๖๒.๗๑
๑๒	ต.ตลาดจินดา	๓๐๖	๒,๑๕๑.๖๔
๑๓	ต.คลองจินดา	๒๙๔	๑,๘๔๘.๑๐
๑๔	ต.ยายชา	๔๕	๑๖๙.๔๗
๑๕	ต.บ้านใหม่	๗๘	๓๓๐.๐๐
๑๖	ต.อ้อมใหญ่	๕๒	๒๕๖.๗๖
	รวม	๑,๖๐๐	๘,๑๗๐.๙๗

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน , ๒๕๖๘

๒) ปริมาณการผลิต

มะพร้าว ในพื้นที่อำเภอสามพราน มีพื้นที่ประมาณ ๘,๑๗๐.๙๗ ไร่ เกษตรกรปลูก ๑,๖๐๐ ราย ผลผลิตเฉลี่ยปีละ ๗๐ - ๑๐๐ ผลต่อต้น หรือประมาณ ๓,๐๐๐ - ๔,๐๐๐ ผลต่อไร่ ปลูกมากในตำบล คลองจินดา , ตลาดจินดา , บางช้าง , สามพราน และได้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI มะพร้าวน้ำหอมสามพรานในปี ๒๕๖๗ โดยมีเป้าหมายแปลงใหญ่มะพร้าวน้ำหอม พื้นที่ ๓๕๐ ไร่ เกษตรกร ๓๗ ราย

ภาพที่ ๒๘ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกจริง ตามระดับชั้นความเหมาะสมปลูกมะพร้าว

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, ๒๕๖๘)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี การปลูกมะพร้าวน้ำหอม คัดเลือกลักษณะมะพร้าวน้ำหอมที่ดี ต้องเริ่มจากการคัดเลือกลักษณะที่ดีของต้นพันธุ์ ซึ่งมีหลักในการคัดเลือกดังนี้

ใบ มีทางใบสั้นแผ่กระจายรอบลำต้น เมื่อมองทรงพุ่ม จากภายนอก จะคล้ายรูปวงกลม
 จั่น มีจั่นอยู่ทุกโคนทางและที่จั่นมีผลมะพร้าวทุกขนาดอายุติดอยู่
 ผล มีผลโตสม่ำเสมอทั้งละลาย น้ำหนักผลประมาณ ๙๐๐ กรัมต่อผลผลยาวรีเล็กน้อย และตรงกันเป็นจีบเล็กน้อย น้ำมีรสหวานและกลิ่นหอม เนื้อนุ่มรสชาติกลมกล่อม

ต้น ลำต้นตั้งตรง แข็งแรง อวบน้ำ ปล้องถี่

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม :

น้ำฝน ฝนควรตกกระจายสม่ำเสมอไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ มิลลิเมตรต่อปี ไม่ควรมีฝนตกน้อยกว่า ๕๐ มิลลิเมตร เกิน ๓ เดือน

สภาพภูมิอากาศ อุณหภูมิเฉลี่ย ๒๗ องศาเซลเซียส จะสูงหรือ ต่ำกว่านี้ไม่เกิน ๗-๘ องศาเซลเซียส อุณหภูมิไม่ควรเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหัน

แสงแดด มะพร้าวควรได้รับแสงแดดอย่างน้อย ๕ ชั่วโมงต่อวัน แสงแดดต้องสาดส่องอย่างเสมอตลอดปี มะพร้าวจะเติบโตได้ดี

ลม ควรมีลมพัดอ่อน ๆ แต่พัดอย่างสม่ำเสมอ

ดิน ไม่เปรี้ยวหรือเค็มจัด จะเป็นดินอะไรก็ได้ที่มีความอุดมสมบูรณ์เพียงพอ และความชื้นพอเหมาะ แต่ถ้าเป็นดินน้ำไหลทรายมูลที่เกิดจากน้ำพัดพา มาสะสม เช่น ดินริมแม่น้ำ จะปลูกมะพร้าวได้ดีที่สุด

ระยะปลูกที่เหมาะสม

ระยะปลูกที่เหมาะสมในการปลูกมะพร้าวน้ำหอม คือ ระยะระหว่างต้น x ระยะระหว่างแถว

๖x๖ เมตร

วิธีการคัดเลือกพันธุ์มะพร้าวน้ำหอมพันธุ์แท้

มะพร้าวน้ำหอมพันธุ์แท้ ผลมะพร้าวที่เพาะจนแทงต้นอ่อนออกมาแล้วเปลือก ของผลมะพร้าวจะย่นเป็นริ้ว ๆ ขณะที่มะพร้าวที่กลายพันธุ์เปลือกมะพร้าวจะเรียบไม่ย่น หรือสังเกตที่ต้นอ่อนที่กลายพันธุ์สีของก้านใบจะออกสีแดง แต่ถ้าเป็นหน่อพันธุ์แท้จะเป็นสีเขียว อีกวิธีก็คือขยี้ปลายรากมะพร้าว ดมดูหากมีกลิ่นหอมคล้ายใบเตยเป็นพันธุ์มะพร้าวน้ำหอมแท้

(๒) การเตรียมหลุมปลูก

ควรเตรียมหลุมปลูกในฤดูแล้ง ขุดหลุมขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ เซนติเมตร แยกดินส่วนบนไว้ต่างหาก ตากลมอย่างน้อย ๑ สัปดาห์ถ้ามีปลวกให้เผาเศษไม้ ใบไม้แห้งในหลุม หรืออาจใช้ยากันปลวกโรยกันหลุมก็ได้ ถ้าปลูกมะพร้าวในพื้นที่แห้งแล้งหรือดินที่ปลูกเป็นทรายจัดให้ใช้กากมะพร้าวก้นหลุม โดยวางกากมะพร้าวในด้านที่มีเส้นใยหงายขึ้นข้าง บนวางซ้อนกัน ๒-๓ ชั้น เพื่อช่วยเก็บความชื้นในดิน ถ้าไม่มีกากมะพร้าวจะใช้วัสดุอื่น เช่น ฟางข้าว ใบไม้แห้ง หญ้าแห้ง ฯลฯ แทนก็ได้ ใส่ดินบนที่ผสมปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก ในอัตรา ๑:๗ รองกันหลุมส่วนดินล่างผสมด้วยปุ๋ยฟอสเฟตหลุมละครั้ง กิโลกรัม (ประมาณ ๒กระป๋องนม) เอาดินใส่ลงในหลุมให้เต็ม ทิ้งไว้จนถึงฤดูปลูก

(๓) วิธีการปลูก

- ควรปลูกในฤดูฝน
- ขุดดินบนหลุมปลูกที่เตรียมไว้ให้เป็นหลุมเล็ก ๆ ขนาดเท่าผลมะพร้าว
- เอาหน่อที่คัดเลือกแล้วมาตัดรากที่หักซ้ำออก ใช้ปูนขาวหรือยากันเชื้อราทาตรงรอยตัด วางหน่อลงในหลุม ให้หน่อตั้งตรง หันหน่อไปในทิศทางเดียวกัน
- กลบดินอย่างน้อย ๒/๓ ของผล หรือให้มิดผลมะพร้าวพอดีแต่ระวังอย่า ให้ดินทับโคนหน่อ เพราะจะทำให้หน่อถูกรัด ต้นจะโตช้าแต่เมื่อมะพร้าวโตขึ้นแล้วก็ควรจกลบ ดินให้สูงขึ้นเพื่อป้องกันโคนลอย
- เอาไม้ปักเป็นหลักผูกยึดกับต้นให้แน่น เพื่อป้องกันลมโยกเหยียบดินรอบโคนหน่อให้แน่น
- ควรทำร่มให้ในระยะแรก เพื่อลดอัตราการตายเนื่องจากถูกแดดจัดเกินไป
- ในบริเวณที่ปลูกถ้ามีสัตว์เลี้ยงให้ทำรั้วป้องกันสัตว์มาทำลาย

(๔) ระบบการให้น้ำ

ในการปลูกมะพร้าวน้ำหอมในปีแรก ควรใช้น้ำทุกสัปดาห์เมื่อมะพร้าวโตขึ้นอาจให้น้ำทุก ๒ สัปดาห์

(๕) วิธีการใส่ปุ๋ยมะพร้าวน้ำหอม :แม้ว่ามะพร้าวเป็นพืชที่สามารถปลูกได้ในสภาพดินแทบทุกชนิด แต่ปริมาณผลผลิตนั้นขึ้นอยู่กับปริมาณธาตุอาหาร และสภาพความอุดมสมบูรณ์ของดิน สภาพความเป็นกรดเป็นด่างของดินที่เหมาะสมแก่การ ปลูกมะพร้าวควรอยู่ในช่วงระหว่าง pH ๖-๗ การใส่ปุ๋ยให้พอเหมาะแก่ความต้องการ ของมะพร้าว นั้น ควรนำตัวอย่างดินไปวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการด้วย ซึ่งพบว่าในปีหนึ่ง ๆ มะพร้าวจะดูดธาตุอาหารไปใช้ดังนี้

ไนโตรเจน ๙.๔๔- ๑๕.๖๘ กิโลกรัมต่อไร่

ฟอสฟอรัส ๔.๓๒ - ๗.๓๖ กิโลกรัมต่อไร่

โพแทสเซียม ๑๓.๖๐ - ๒๐.๒๐ กิโลกรัมต่อไร่

แคลเซียม ๑๓.๖๐ กิโลกรัมต่อไร่

แมกนีเซียม ๕.๖ กิโลกรัมต่อไร่

ในบรรดาธาตุดังกล่าว มะพร้าวจะดูดธาตุโพแทสเซียมไปใช้มากที่สุด โดยประมาณ ๖๒ เปอร์เซ็นต์ของโพแทสเซียมจะถูก นำไปใช้ในการเพิ่มจำนวนผลผลิตของมะพร้าว ชนิดปุ๋ยที่ใช้ได้ผลและเพิ่มผลผลิตมะพร้าวได้สูงสุด คือ ปุ๋ยเกรด ๑๓- ๑๓ - ๒๑ ปุ๋ยเกรด ๑๒ - ๑๒ - ๑๗ - ๒, แมกนีเซียมซัลเฟต และปุ๋ยหินปูนโดโลไมท์

ตามลำดับ ในการใช้ปุ๋ยนั้น ให้พิจารณาถึงสภาพความเป็นกรดเป็น ด่างของดินด้วย กล่าวคือ ในสภาพดินที่มีความเป็น ด่างให้ใส่ปุ๋ยแมกนีเซียมซัลเฟต และสภาพดินที่มีความเป็นกรดให้ใช้ปุ๋ยโดโลไมท์ โดยให้ก่อนหรือหลังใส่ปุ๋ยเคมีประมาณ ๑ เดือน เพื่อป้องกันการดูดตรึงธาตุอาหารไว้ในดินทำให้มะพร้าว ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ฤดูที่เหมาะสมที่สุดที่ จะใส่ปุ๋ยให้เหมาะแก่มะพร้าว คือ ในช่วงต้นและปลายฤดูฝน เพราะในช่วงนี้มีความ ชื้นเพียงพอที่จะ ช่วยละลายปุ๋ยและ รากของมะพร้าวกำลังเจริญอย่างเต็มที่ที่สามารถดูดปุ๋ยไปใช้ได้

จากการศึกษาพบว่า รากมะพร้าวที่สามารถใช้ประโยชน์จากปุ๋ยได้ดีจะอยู่บริเวณติดกับลำต้นและอยู่ ห่างจากลำต้นภายในรัศมี ๒ เมตร ดังนั้นการใส่ปุ๋ยตั้งแต่โคนต้นไปจนถึง ๒ เมตรโดยรอบ แต่ถ้าเป็นมะพร้าวที่ยังเล็กอยู่ ควรหว่านปุ๋ยใกล้โคน มะพร้าวเพราะ รากยังน้อย หลังจากหว่านปุ๋ยแล้วควรพิจารณาดินต้น ๆ ลึกประมาณ ๑๐ - ๑๕ เซนติเมตร เพื่อให้ปุ๋ยได้คลุกเคล้ากับดินและป้องกัน การชะล้างการเพิ่มปุ๋ยอินทรีย์ ประเทศที่อยู่ในเขต ร้อน มักมี อินทรีย์วัตถุในดินน้อย และมีการสลายตัวเร็ว เพราะมีฝนตกชุกและอุณหภูมิสูงจุลินทรีย์ในดินจะเจริญเติบโต ได้ดีคอง ย่อยสลายทำลายพวกอินทรีย์วัตถุอย่างรวดเร็ว ทำให้ดินขาดความร่วนซุย การระบายน้ำ ระบายอากาศไม่ดี ดังนั้น จึง ต้องมีการเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่เช่น การใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสดที่ใช้ผลดี เช่น ถั่วเขียว ถั่วพรี แล้วไถกลบหรือใช้ วิธีเลี้ยงสัตว์ในสวนมะพร้าวก็ได้

การกำจัดวัชพืช :

- ใช้แรงงานคน โดยการถางด้วยจอบ หรือดาบด้วยมีด
- ใช้เครื่องทุ่นแรง เช่น รถตัดหญ้า รถไถขนาดเล็ก
- ปลูกพืชคลุมจำพวกหรือตระกูลถั่ว เช่น คาโลโปโกเนียมเพอร์ราเรีย หรือเซ็นโตรซิมา โดย

ปลูกห่างจากโคนต้นประมาณ ๒ เมตร

(๖) การเก็บเกี่ยวมะพร้าว

มะพร้าวน้ำหอมเป็นไม้ผลที่ให้ผลผลิตตลอดปี โดยสามารถเก็บผลมะพร้าวได้ประมาณ ๒๐ วันต่อครั้ง ใน ๑ ปีหากมะพร้าวแทงจันทูครั้งที่ออกทาง ใหม่จะเก็บมะพร้าวได้ทั้งสิ้น ๑๖ ทะลายต่อต้น ซึ่งทะลายใหญ่ ๆ มีผล ประมาณ ๑๐-๑๕ ผล ผลผลิตเฉลี่ยปีละ ๗๐-๑๐๐ ผลต่อต้น หรือประมาณ ๓๐๐๐-๔๐๐๐ ผลต่อไร่ ระยะเวลาที่เหมาะสม สำหรับเก็บมะพร้าวมากที่สุดคือมะพร้าวน้ำหอมสองชั้นมีเนื้อเต็มกะลา เนื้อหนาอ่อนนุ่มซึ่งอายุหลังจากจันทูเปิดประมาณ ๒๐๐ - ๒๑๐ น้ำมีความหนาประมาณ ๖.๖-๗ เปอร์เซ็นต์บริกซ์ (Brix)

ข้อสังเกตก่อนเก็บมะพร้าว สังเกตจากสีผลบริเวณรอยต่อผลกับขั้วผล ถ้าเห็นสีขาวเป็นวงกว้างแสดง ว่ามะพร้าวอ่อนเกินไป แต่เมื่อส่วนสีขาวบริเวณรอยต่อเหลือเพียงเล็กน้อย แสดงว่าได้ระยะเก็บผลผลิต เมื่อปอกเปลือก สีก้านขึ้น เปลือกด้านในจะมีสีนํ้าตาลขึ้นแต่เปลือกในยัง ไม่ถึงกับเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล ซึ่งเป็นมะพร้าวที่แก่เกินไป การเก็บมะพร้าวน้ำหอมเกษตรกรควร ใช้เชือกผูกทะลายแล้วหย่อนลงพื้น ซึ่งจะทำให้มะพร้าวไม่ช้ำหรือแตกเสียหาย สามารถเก็บได้นานขึ้น และเป็นผลดีต่อการจำหน่ายยังตลาดต่อไป ผลผลิต การเจริญเติบโตของต้นมะพร้าว และ ผลผลิตของมะพร้าวขึ้นกับความชุ่มชื้นและความอุดมสมบูรณ์ของดิน ดังนั้นเมื่อมะพร้าวติดผลควรให้ ปุ๋ย ๑๓-๑๓-๒๑ หรือ ๑๒-๑๒-๑๗-๒ (แมกนีเซียม) เพื่อให้ต้นมะพร้าวมีความสมบูรณ์ให้ผลผลิตสูง ซึ่งปกติมะพร้าวจะให้ผลผลิต เต็มที่ประมาณ ๕๐๐-๘๐๐ ผล/ไร่/ปี แต่หากได้รับการดูแลรักษาดี ผลผลิตอาจเพิ่มถึง ๘๐๐-๑,๐๐๐ ผล/ไร่/ปี ขนาด ผลมะพร้าวโดยทั่วไปเมื่อเจริญเติบโตเต็มที่จะมีน้ำหนักราว ๑.๔๔ กิโลกรัมต่อผล

๔) ปฏิทินการปฏิบัติดูแลรักษามะพร้าว
ตารางที่ ๔๙ แสดงปฏิทินการปฏิบัติดูแลรักษามะพร้าว

ปฏิทินการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น

ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	หมายเหตุ
มะพร้าว					ปลูก								มะพร้าวสามารถเก็บเกี่ยวได้ 45-60 วัน โดยเฉลี่ยแล้วมะพร้าวให้ผลผลิตประมาณ 5-8 ผลต่อไร่/ปี (ขึ้นอยู่กับสายพันธุ์) มีอายุ 4 ปี ควรใช้สารเคมีดูแลรักษามะพร้าวอย่างระมัดระวังไม่ให้ได้รับผลกระทบกับคน
ปีที่ 1-3					ใส่ปุ๋ย								
ปีที่ 4-5					ใส่ปุ๋ย		ค่าความเสียหายมะพร้าว						

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , พ.ศ. ๒๕๖๘

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบลหอมเกร็ด มีต้นทุนการผลิต เฉลี่ย ๗,๓๘๖ บาท / ไร่

ตารางที่ ๕๐ แสดงต้นทุนการผลิตมะพร้าว

รายการ	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	ปีที่ ๕	ปีที่ ๖
๑. ค่าเตรียมดิน	๑๐,๐๐๐	-	-	-	-	-
๒. ค่าพันธุ์	๓,๐๐๐	-	-	-	-	-
๓. ค่าปุ๋ยคอก	๘๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๕๐๐	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐
๔. ค่าปุ๋ยเคมี	๘๐๐	๘๐๐	๑,๕๐๐	๒,๕๐๐	๓,๕๐๐	๕,๐๐๐
๕. ค่าลอกเลน	-	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐
๖. ค่าเก็บเกี่ยว	-	-	-	๔,๐๐๐	๔,๐๐๐	๔,๐๐๐
๗. ค่าแรงงาน	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐
๘. ค่าเช่าที่ดิน	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐
๙. อื่นๆ	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐	๒,๕๐๐	๒,๕๐๐
รวมค่าใช้จ่าย	๒๑,๖๐๐	๙,๘๐๐	๑๐,๕๐๐	๑๖,๐๐๐	๑๘,๐๐๐	๑๙,๕๐๐
ผลผลิตเฉลี่ย ผล/ไร่	-	-	-	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐
ราคาขาย บาท/ผล	-	-	-	๑๕	๑๕	๑๕
รายได้เฉลี่ย บาท/ไร่	-	-	-	๔๕,๐๐๐	๔๕,๐๐๐	๔๕,๐๐๐

คำอธิบาย มะพร้าวน้ำหอมเก็บเกี่ยวได้อายุ ๔ ปีขึ้นไป

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ๖ ปี ๑๕,๙๐๐ บาท / ไร่

รายได้เฉลี่ย ๓ ปี ๔๕,๐๐๐ บาท / ไร่

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราณ, พ.ศ. ๒๕๖๘

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

ตลาดมะพร้าวน้ำหอมในประเทศ สำหรับสถานการณ์ราคามะพร้าวน้ำหอมปี ๒๕๕๘ แนวโน้มดี ปัจจัยบวกมาจากการส่งออกขยายตัวอย่างรวดเร็ว และตลาดในประเทศก็เติบโตเช่นกัน ดีมานด์พุ่งสูงในรอบหลายทศวรรษ ราคาเฉลี่ยหน้าสวนอยู่ที่ ๑๗-๑๘ บาท/ลูก ปีนี้ถือว่าเป็นปีทองชาวสวนมะพร้าวน้ำหอม ราคาดี ความต้องการสูง ผลผลิตออกสู่ตลาดมากกว่าทุกปี โรงงานแปรรูปและพ่อค้าคนกลางแย่งกันซื้อ อย่างไรก็ตาม เกษตรกรได้เร่งเพิ่มพื้นที่ปลูกมากขึ้น แต่มีข้อจำกัดด้านการขยายพื้นที่ปลูก เพราะโครงการที่อยู่อาศัย บ้านจัดสรรขยายตัวรุกล้ำพื้นที่เกษตรส่วนหนึ่งก็กลายเป็นโรงงานอุตสาหกรรมไปแล้ว ซึ่งมะพร้าวน้ำหอมจะเจริญเติบโตให้ผลผลิตดีในดินที่มีความเค็มชนิด ๆ หากใช้ซีเมนต์นาเกลือโรยรอบต้นจะทำให้รสนชาติดี ศัตรูพืชสำคัญคือ หนอนหัวดำ ดัวงแรดแมลงดำหนาม ซึ่งต้องปล่อยแตนเบียนไปกำจัดกล้าพันธุ์มะพร้าวขาดตลาด นอกจากนี้ ธุรกิจจำหน่ายกล้าพันธุ์มะพร้าวน้ำหอมที่กำลังขยายตัวตาม

ไปด้วยลูกค้าแห่ซื้อ ทำให้ชาวสวนต่างเร่งเพาะพันธุ์ซึ่งขณะนี้กล้าพันธุ์ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดราคาปรับตัวสูงขึ้นมากถึง ๕๐% จากเดิมราคาอยู่ที่ประมาณ ๓๕-๕๐ บาท/ต้น ปรับขึ้นเป็น ๘๐-๑๐๐ บาท/ต้น บางรายต้องแจกบัตรคิว และติดประกาศให้ลูกค้าจองล่วงหน้าหลายเดือน ตลาดมะพร้าวน้ำหอมแบบผลเป็นตลาดที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากมีอัตราการเติบโต ๕-๑๐% (เฉพาะตลาด Hyper Market /Convenience store / SuperMarket) ในทุกๆ ๒-๓ ปีที่ผ่านมา และยิ่งการเข้ามาของรูปแบบการแปรรูปบรรจุขวดยิ่งทำให้แบบผลได้รับการเติบโตมากขึ้นไปและที่สำคัญ เทรนด์การรักษาสุขภาพ เนื่องจากน้ำมะพร้าวเป็นผลไม้ที่มีสรรพคุณหลายอย่างทำให้เทรนด์การบริโภคน้ำมะพร้าวในเมืองไทยเติบโตขึ้นอย่างมาก และมะพร้าวยังเป็นผลไม้ที่ทานง่ายเหมาะกับทุกช่วงทุกวัยทำให้ตลาดจึงมีการขยายตัวทุกๆปี และด้วยเทรนด์ที่ได้รับความนิยมในไทยส่งผลให้ทางเกษตรกรสวนมะพร้าวขยายผลผลิตได้มากขึ้นเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการ และคาดการณ์ว่าในช่วงอีก ๒-๓ ปีต่อจากนี้ ตลาดยังคงเติบโต ปีละอีก ๕-๑๐% ต่อไป

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอสามพราน มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านการผลิตมะพร้าว จำนวน ๓ ราย

องค์ความรู้ที่ทักษะความชำนาญ

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

การผลิตมะพร้าว

ตารางที่ ๒๙ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตมะพร้าว อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๑	นายชูเดช เกียรติประชา	๑	หอมเกร็ด	สามพราน	๒๕๖๑	ผลิตมะพร้าว
๒	นายพรศักดิ์ อินนาตอน	๖	หอมเกร็ด	สามพราน	๒๕๖๑	ผลิตมะพร้าว
๓	นางสาวจิรนนท์ ผิวขาว	๔	คลองใหม่	สามพราน	๒๕๖๒	ผลิตมะพร้าว

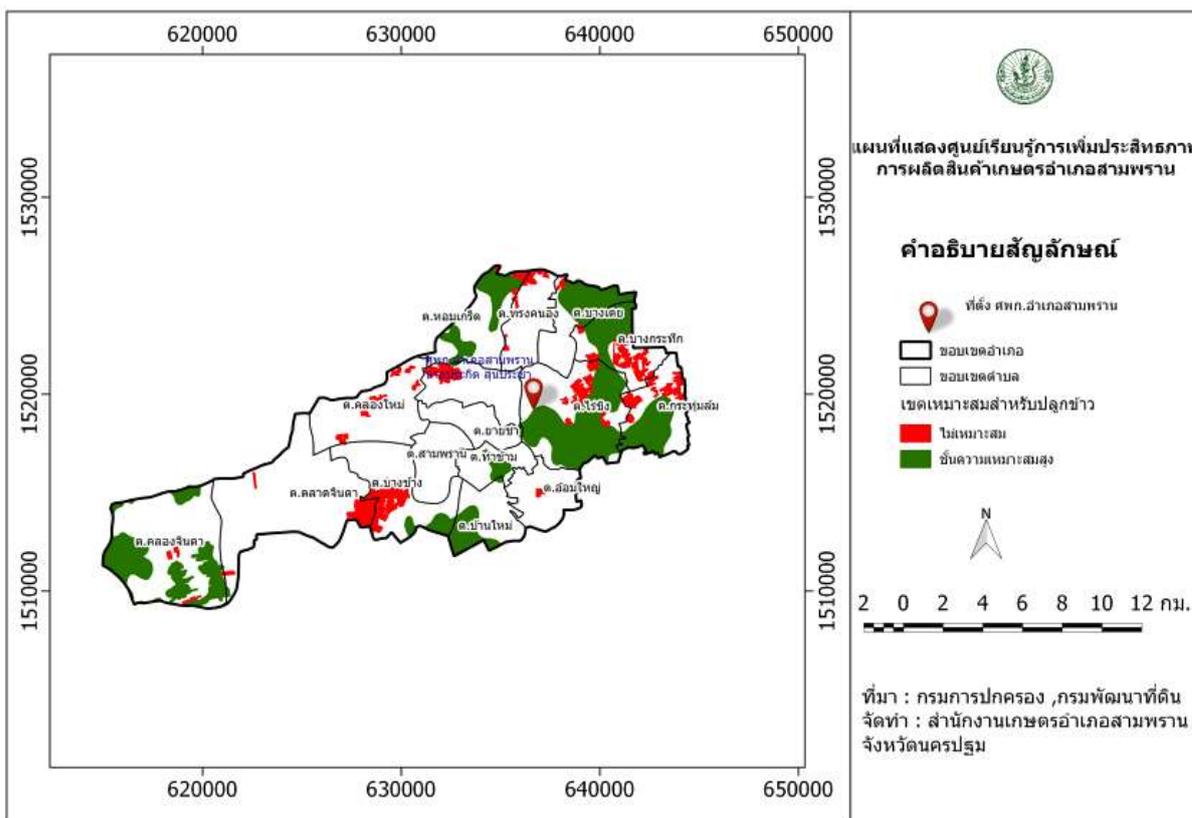
ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

ชนิดสินค้าข้าว

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

พื้นที่อำเภอสามพราน ปลูกข้าวอยู่ในที่อยู่ในเขต Zoning หรือเหมาะสม (S๑ และ S๒) แบ่งตามสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่ตามเขตความเหมาะสม ๔,๗๓๔.๔ ไร่ พื้นที่ที่อยู่ในเขตไม่เหมาะสม (sn และ N) ไม่เหมาะสม ๙๙๘.๕ ไร่

ภาพที่ ๒๙ แสดงเขตความเหมาะสมในการปลูกข้าว อำเภอสามพราน (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, พ.ศ.๒๕๖๘)

ตารางที่ ๕๒ แสดงพื้นที่ความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวรายตำบล

ข้าวนาปี					
อ.สามพราน	เนื้อที่ความเหมาะสม (ไร่)				
	S๑	S๒	S๓	N	พื้นที่ปลูก
ต.ท่าข้าม	-	-	-	-	๐
ต.ทรงคนอง	-	-	-	๔๗๔.๕	๔๗๔.๕
ต.หอมเกร็ด	๘๒๑.๖๐	-	-	-	๘๒๑.๖๐
ต.บางกระทีก	๘๘๑.๙๖	-	-	-	๘๘๑.๙๖
ต.บางเตย	๔๕๒	-	-	-	๔๕๒
ต.สามพราน	-	-	-	-	๐
ต.บางช้าง	-	-	-	๗๖	๗๖
ต.ไร่ขิง	๑,๗๖๘.๗๕	-	-	-	๑,๗๖๘.๗๕
ต.ท่าตลาด	-	-	-	๘๙	๘๙
ต.กระทุ่มล้ม	๕๙๙.๓๕	-	-	-	๕๙๙.๓๕
ต.คลองใหม่	-	-	-	๒๓๕	๒๓๕
ต.ตลาดจินดา	-	-	-	๑๒๔	๑๒๔
ต.คลองจินดา	๑๗๑	-	-	-	๑๗๑
ต.ยายชา	๑๐	-	-	-	๑๐
ต.บ้านใหม่	๓๐	-	-	-	๓๐
ต.อ้อมใหญ่	-	-	-	-	๐
รวม	๔,๗๓๔.๔	-	-	๙๙๘.๕	๕,๗๓๒.๙๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสสามพราน, พ.ศ.๒๕๖๘

พื้นที่ที่อยู่ในเขต Zoning หรือเหมาะสม (S๑ และ S๒) แบ่งตามสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่ตามเขตความเหมาะสม ๔,๗๓๔.๔ ไร่ พื้นที่ที่อยู่เขตไม่เหมาะสม (S๓ และ N) ไม่เหมาะสม ๙๙๘.๕ ไร่

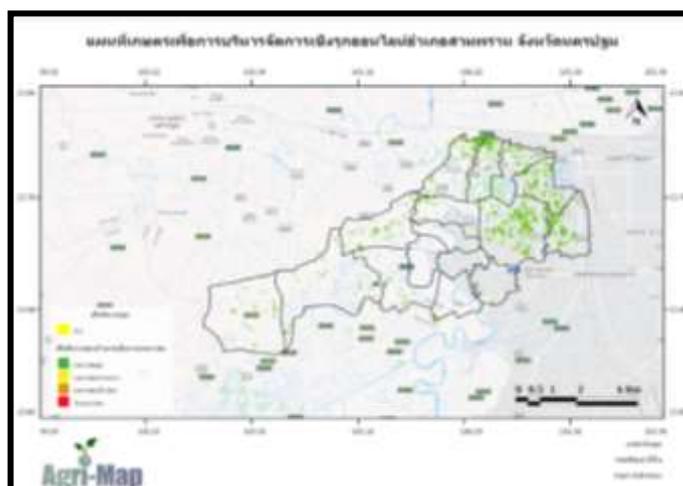
ตารางที่ ๕๓ การผลิตข้าวในพื้นที่อำเภอสามพราน

ที่	ตำบล	จำนวนเกษตรกร (ราย)	พื้นที่ปลูกข้าว (ไร่)
๑	ต.ท่าข้าม	๐.๐	๐.๐
๒	ต.ทรงคนอง	๓๐	๔๖๖.๕๐
๓	ต.หอมเกร็ด	๔๕	๖๙๔.๕๐
๔	ต.บางกระพี้	๖๕	๙๘๔.๕๕
๕	ต.บางเตย	๓๐	๔๔๖.๗๕
๖	ต.สามพราน	๐.๐	๐.๐
๗	ต.บางช้าง	๔	๔๘.๗๕
๘	ต.ไร่ขิง	๘๒	๑,๖๐๘.๗๕
๙	ต.ท่าตลาด	๖	๖๑.๗๕
๑๐	ต.กระทุ่มล้ม	๒๙	๗๐๑.๐๐
๑๑	ต.คลองใหม่	๑๑	๑๕๘.๕๐
๑๒	ต.ตลาดจินดา	๓	๒๙.๗๕
๑๓	ต.คลองจินดา	๘	๗๔.๐๐
๑๔	ต.ยายชา	๐.๐	๐.๐
๑๕	ต.บ้านใหม่	๔	๔๕.๐๐
๑๖	ต.อ้อมใหญ่	๐.๐	๐.๐
	รวม	๓๐๑	๕,๓๑๙.๘๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

๒) พื้นที่ปลูก/ปริมาณการผลิต

ข้าว พื้นที่รวมทั้งอำเภอ ๕,๓๑๙.๘๐ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๗๕๐ กก./ไร่ ผลผลิตรวมทั้งอำเภอ ๓,๙๘๙.๘๕ ตัน/ปี การผลิตเกษตรกรผลิตข้าวโดยใช้เครื่องทุ่นแรง รถไถเตรียมดิน รถเกี่ยวข้าว ส่วนใหญ่จ้างแรงงานในการปลูกและกำจัดโรคแมลงศัตรูพืช

ภาพที่ ๓๐ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกจริง ตามระดับชั้นความเหมาะสมปลูกข้าว

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, ๒๕๖๘)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การปลูก

วิธีทำ หว่านนาตม นาดำ

ฤดูปลูก นาปี พฤษภาคม – กันยายน, นาปรัง ตุลาคม – เมษายน ทำนาปรัง ๒ ครั้ง

พันธุ์ พิษณุโลก ๒ , กข ๔๑ , กข ๔๗

การเตรียมเมล็ดพันธุ์ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการทำแปลงขยายพันธุ์ แต่คัดจากแปลงนาที่เห็นว่าข้าวมีความสมบูรณ์ไว้สำหรับทำพันธุ์ และไม่มีการทดสอบความงอกโดยวิธีทางวิชาการ เช่น ผ่านน้ำเกลือ จะนำข้าวที่เตรียมไว้มาใส่กระสอบปุ๋ยแช่น้ำแล้วนำมาห่มไว้ และสังเกตเมล็ดข้าวว่า ถ้ามีรากงอกมาประมาณ ๑ ซม. ก็จะนำไปหว่านในแปลงที่เตรียมไว้

(๒) การเตรียมดิน ใช้ลูกทุๆ แล้วทิ้งไว้ประมาณ ๑ อาทิตย์ แล้วจึงเริ่มไถตะ ไถแปร ทำเทือก จะหมักเทือกไว้ ๑ – ๓ วัน แล้วลုပ်เทือกทำการซักร่องโดยใช้ไถ และรถไถลากต้นกล้วยเว้นไว้ ๑ วัน แล้วจึงหว่านข้าว

(๓) การดูแลรักษา

วัชพืช ที่พบส่วนใหญ่จำพวก หญ้าข้าวรก หญ้าดอกขาว กก และผักบอด

การใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช ส่วนใหญ่จะใช้ยาฉีดหลังจากหว่านข้าวแล้ว ๑ – ๕ วัน เช่น พวงโซพิต แซทเทอนิส เป็นต้น แต่ก็ยังมีอีกหลายรายที่ใช้แบบชนิดหว่าน เช่น เอวีโรซาน รอนสตาร์ เป็นต้น แต่ชนิดนี้ต้องใช้หลังหว่านข้าวแล้วประมาณ ๑๕ – ๒๐ วัน คือส่วนใหญ่แล้วเกษตรกรจะใช้ตามฉลากที่เขียนกำกับไว้

(๔) การใส่ปุ๋ย

ใช้สูตร ๔๖ - ๐ - ๐ และ ๑๘ - ๔๖ - ๐ ใส่ ๔๖ - ๐ - ๐ หลังจากหว่านข้าวประมาณ ๑๕ - ๒๐ วัน แต่เกษตรกรจะใช้ในอัตราส่วน ๓ - ๔ กก./ไร่ และใช้สูตร ๔๖ - ๐ - ๐ ใส่ตอนข้าวอายุ ๓๐ - ๔๐ วัน ในอัตราส่วน ๒ - ๓ กก./ไร่ และมีเกษตรกรบางราย ใส่ครั้งที่ ๓ ในช่วงอายุ ๕๐ - ๖๐ วัน ในอัตราส่วน ๒ - ๓ กก./ไร่ เพื่อกระตุ้นการออกดอกและสะสมอาหารของเมล็ดในส่วนของการใส่ปุ๋ยอินทรีย์เกษตรกรจะใช้การหมักฟางหลังเก็บเกี่ยว และใส่มูลสัตว์ในการไถตากดิน เพื่อปรับปรุงโครงสร้างดิน

(๕) การป้องกันกำจัดโรคและแมลง

ศัตรูข้าวที่สำคัญ

ก. โรค เช่น โรคใบไหม้ โรคกาบใบแห้ง โรคกาบใบเน่า

ข. แมลง เช่น หนอนห่อใบข้าว เพลี้ยไฟ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล แมลงสิง จิ้งหรีด ตั๊กแตน

การใช้สารเคมีป้องกันกำจัด

ก. ประเภทโรค ได้แก่ อีบาเมกติน

ข. ประเภทแมลง ได้แก่ มาลาโรออน ไตเมโทธเอนท มิพซิน

(๖) การเก็บเกี่ยว

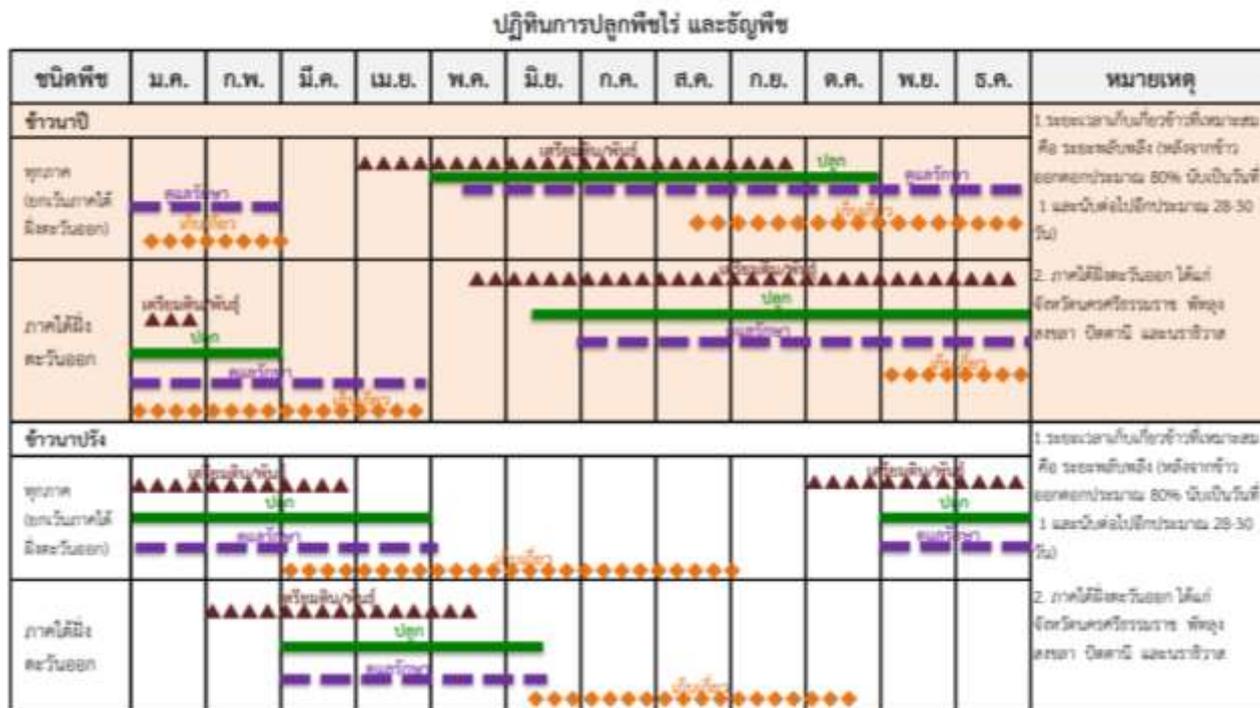
เมื่อข้าวเริ่มจะถึงเวลาเก็บเกี่ยวหรือเรียกว่าระยะพลับพลึง ในช่วงอายุ ๙๕ - ๑๑๐ วัน เกษตรกรจะไปติดต่อบริษัทรับจ้างเกี่ยวข้าวมาจากท้องถิ่นอื่น เกษตรกรที่ไม่ได้ไปติดต่อบริษัทรับจ้างเกี่ยวหรือที่เกษตรกรนิยมเรียกกันว่า แหกเกี่ยวข้าว ก็จะต้องคอยคิวจากเกษตรกรรายอื่น บางครั้งต้องรอจนข้าวสุกอมมาก ซึ่งปัญหาอย่างนี้เกิดขึ้นเป็นประจำในการเก็บเกี่ยว ราคาในการจ้างเกี่ยวข้าวตั้งแต่ไร่ละ ๓๐๐ - ๓๕๐ บาท

ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่

นาปี ผลผลิตเฉลี่ย ๘๕๐ กก./ไร่

นาปรัง ผลผลิตเฉลี่ย ๙๐๐ กก./ไร่

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก
 ตารางที่ ๕๔ แสดงปฏิทินการปฏิบัติดูแลรักษาข้าว อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , พ.ศ. ๒๕๖๘

๕) ต้นทุนการผลิตข้าว

ต้นทุนการผลิต เฉลี่ย ๖,๓๙๐ - ๖,๙๗๐ บาท / ไร่

ตารางที่ ๕๕ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว

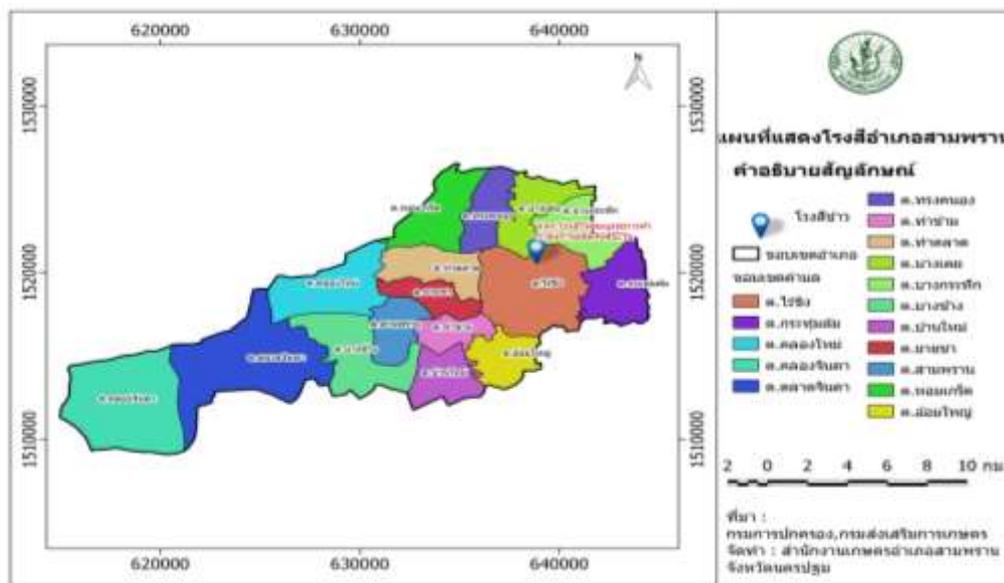
รายการ	ราคา(บาท/ไร่)	นาหวาน(บาท/ไร่)
ต้นทุนเมล็ดพันธุ์ต่อไร่	๓๕๐	๖๐๐
ต้นทุนค่าแรงเตรียมดิน	๑,๒๐๐	๙๐๐
ต้นทุนค่าแรงหว่าน	-	๘๐
ต้นทุนค่าปลูก	๕๐๐	-
ต้นทุนค่าปุ๋ย	๑,๐๐๐	๑,๕๐๐
ต้นทุนค่าแรงใส่ปุ๋ย	๘๐	๘๐
สารกำจัดวัชพืช	๑๐๐	๑๕๐
ค่าแรงกำจัดวัชพืช	๘๐	๘๐
สารกำจัดแมลงศัตรูพืช	๑,๕๐๐	๑,๕๐๐
ค่าแรงพ่นยา	๘๐	๘๐
ต้นทุนเชื้อเพลิง น้ำมัน	๑,๐๐๐	๑,๕๐๐
ต้นทุนรถเกี่ยว	๕๐๐	๕๐๐
รวม	๖,๓๙๐	๖,๙๗๐

หมายเหตุ ๑. ต้นทุนทั้งหมดคือประมาณการขั้นต่ำ ถ้ามีแมลงศัตรูพืชระบาด โรคระบาด ภัยแล้ง และค่าเช่านา ต้นทุนการผลิตจะเพิ่มขึ้นตามเหตุปัจจัย ๒. ค่าแรงงานคำนวณมาจากค่าแรงขั้นต่ำ ๓๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, พ.ศ. ๒๕๖๘

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

การตลาดข้าว เกษตรกรจำหน่ายข้าวเปลือกให้โรงสี ซึ่งในพื้นที่อำเภอ สามพราน มีโรงสี จำนวน ๑ แห่ง

ภาพที่ ๓๑ แสดงแผนที่โรงสีข้าวในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, พ.ศ. ๒๕๖๓)

ข้าว ปริมาณข้าวนาปีและนาปรังที่ผลิตได้ในอำเภอสามพราน ส่วนใหญ่ผลผลิตจะส่งเข้าโรงสีในพื้นที่อำเภอสามพรานและอำเภอใกล้เคียง แต่มีเกษตรกรบางราย ที่มีการจัดการในแปลงที่ดี ผลิตข้าวมีคุณภาพสูง ได้รับการรับรองจากส่วนราชการ สามารถดำเนินการบรรจุถุงและจำหน่ายเอง เป็นการเพิ่มมูลค่าผลผลิต ซึ่งพันธุ์ข้าวที่บรรจุจำหน่ายเอง เช่น พันธุ์ปทุมธานี ๑ พันธุ์ไรซ์เบอร์รี่ พันธุ์หอมมะลิ ๑๐๕ เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาข้าว การซื้อขายข้าวกำหนดราคาโดยโรงสี และขึ้นอยู่กับคุณภาพข้าว ความชื้น

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

ตำบลหอมเกร็ด อำเภอสามพราน มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านการผลิตข้าว จำนวน ๓ ราย

องค์ความรู้ทักษะความชำนาญ

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

การผลิตข้าว

ตารางที่ ๕๖ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๑	นายสิทธิย์ งามสง่า	๑	หอมเกร็ด	สามพราน	๒๕๖๐	ผลิตข้าว
๒	นายอดิศักดิ์ บังศรี	๖	หอมเกร็ด	สามพราน	๒๕๖๑	ผลิตข้าว
๓	นายสมศักดิ์ ทัดเข้ม	๓	ไร่ขิง	สามพราน	๒๕๖๒	ผลิตข้าว

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

๒.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๕๗ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
ด้านพื้นที่และทรัพยากร	๑. น้ำไม่พอในฤดูแล้ง ๒. น้ำท่วมซ้ำซาก ๓. ดินเสื่อมสภาพซึ่งเป็นผลมาจากน้ำท่วม ๔. น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ๕. ภัยธรรมชาติ ๖. พื้นที่การเกษตรลดลง ๗. น้ำทะเลหนุน ปัญหาน้ำเค็มจากบ่อกุ้ง	๑. ทำฝายชะลอน้ำ กักเก็บในบ่อร่องสวน ๒. ขุดบ่อกักเก็บน้ำ วางแผนการผลิตพืช ส่งเสริมการปลูกพืชอายุสั้น ๓. ตรวจสอบวิเคราะห์ดิน ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ๔. ประชุมวางแผนการแก้ไขปัญหาหารือกับ อบท. ๕. ฝักระวังสถานการณ์ภัยธรรมชาติ ๖. - ๗. -	ม.๑, ๙, ๑๐ ต.ตลาดจินดา ทุกตำบลในอำเภอสามพราน ทุกตำบลในอำเภอสามพราน ทุกตำบลในอำเภอสามพราน ทุกตำบลในอำเภอสามพราน ทุกตำบลในอำเภอสามพราน ทุกตำบลในอำเภอสามพราน	๑. ปริมาณน้ำไม่เพียงพอใน ฤดูแล้ง และมีน้ำล้นตลิ่งใน ฤดูฝนและฤดูหนาว ๒. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
ด้านการผลิตสินค้าและ การตลาด (ตามรายชนิดที่ สำคัญ)	๑. ราคาผลผลิตตกต่ำ ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง ๒. โรคแมลงระบาด ๓. ขาดแรงงานด้านการเกษตร ๔. หนี้สินภาคเกษตรกร ๕. การขนส่งผลผลิตการเกษตรไม่สะดวก ๖. ขาดช่องทางการตลาด	๑. ส่งเสริมการทำปฏิทินการเพาะปลูก การทำแผนการผลิตรายบุคคล IFPP ๒. ฝักระวัง ติดตาม ทำแปลงพยากรณ์ ๓. - ๔. ส่งเสริมการทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีต้นทุนอาชีพ ๕. - ๖. เพิ่มจุดจำหน่ายผลผลิต ตลาดชุมชน จัดรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่	ทุกตำบลในอำเภอสามพราน ทุกตำบลในอำเภอสามพราน ทุกตำบลในอำเภอสามพราน ทุกตำบลในอำเภอสามพราน ตลาดจินดา, คลองจินดา ทุกตำบลในอำเภอสามพราน	๑. ราคาผลผลิตตกต่ำ ๒. โรคแมลงระบาด ๓. ขาดแคลนแรงงาน
ด้านเกษตรกรและองค์กร เกษตรกร	๑. เกษตรกรมีอายุมาก ๒. เกษตรกรไม่เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่ม ๓. เกษตรกรไม่เปิดรับเทคโนโลยีใหม่ๆ ๔. ขาดเกษตรกรผู้นำในชุมชน	๑. ถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่น ๒. สร้างการรวมกลุ่มและถ่ายทอดความเข้าใจถึงผลดีในการรวมกลุ่ม ๓. ถ่ายทอดความรู้การใช้ APP ที่น่าสนใจ และการใช้ Line ในการเชื่อมโยง เครือข่าย ๔. ส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรเป็น Smart Farmer ต้นแบบ	ทุกตำบลในอำเภอสามพราน ทุกตำบลในอำเภอสามพราน ทุกตำบลในอำเภอสามพราน ทุกตำบลในอำเภอสามพราน	๑. เกษตรกรมีอายุมาก ๒. ไม่มีเกษตรกรรุ่นใหม่
ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
ด้านการแปรรูปผลผลิตและ ผลิตภัณฑ์	๑. เกษตรกรไม่นิยมแปรรูปผลผลิต ๒. ขาดผู้สืบทอดองค์ความรู้ด้านการแปรรูป ๓. ขาดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์	๑. พาไปศึกษาดูงานตามที่ต่างๆ เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ๒. ส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่เกษตรกร รุ่นหลัง ๓. เพิ่มช่องทางการตลาด พัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์	วิสาหกิจชุมชนและกลุ่ม แม่บ้านเกษตรกร	๑. ขาดผู้สืบทอดองค์ความรู้ ด้านการแปรรูป

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน, ๒๕๖๘

๒.๓ การจัดทำ TOWS Matrix

ตารางที่ ๕๘ การจัดทำ TOWS Matrix

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (S) ๑. เกษตรกรมีองค์ความรู้ ๒. พื้นที่ส่วนใหญ่ผลิตไม้ผลเป็นหลัก ๓. เป็นพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ อยู่ภายใน ชลประทานทั้งหมด มีน้ำเพียงพอ สำหรับการเกษตร ๔. มี ศพก. ครอบคลุมทั้งอำเภอ ๕. มีมาตรฐานการผลิต GAP พี่อินทรีย์	จุดอ่อน (W) ๑. เกษตรกรไม่แบ่งปันความรู้ ๒. เกษตรกรมีอายุมาก ๓. ไม่มีเกษตรกรรุ่นหลังสืบทอด ๔. เกษตรกรไม่เปิดรับเทคโนโลยีใหม่ ๕. เกษตรกรไม่มีการรวมกลุ่ม ๖. ผลผลิตทางการเกษตรล้นตลาด ๗. ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ
โอกาส (O) ๑. มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ๒. พื้นที่อยู่ใกล้ตลาดรับซื้อ การคมนาคมสะดวก ๓. มีตลาดอินทรีย์อยู่ในพื้นที่ ๔. อยู่ใกล้แหล่งเงินทุน ๕. ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน	SO กลยุทธ์เชิงรุก ใช้จุดแข็งเกาะกุมโอกาส (รุก เพิ่มขยาย)	WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข เอาชนะจุดอ่อนโดยอาศัยโอกาส (ปรับปรุงตนเอง)
อุปสรรค (T) ๑. หน่วยงาน อปท. เห็น ความสำคัญของภาคเกษตรน้อย ๒. ขาดแรงงานภาคเกษตร ๓. ปัญหาร้ายธรรมชาติ ๔. พื้นที่เกษตรบางส่วนถูก เปลี่ยนเป็นที่อยู่อาศัยหรือโรงงาน อุตสาหกรรม	ST กลยุทธ์เชิงป้องกัน ใช้จุดแข็งหลีกเลี่ยงภัยคุกคาม (รักษาสถานภาพ)	WT กลยุทธ์เชิงรับ ลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงภัยคุกคาม (เลิก หลีกเสี่ยง หนี)

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราณ, ๒๕๖๘

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑.) กลยุทธ์เชิงรุก

๑. สร้างตลาดในชุมชนจำหน่ายไม้ผลคุณภาพดี

ใช้ชื่อเสียงของมะพร้าวน้ำหอม GI และไม้ผลคุณภาพดี (ฝรั่ง, ส้มโอ) ร่วมกับการเข้าถึงตลาดกรุงเทพฯ เพื่อจำหน่ายสินค้าเกษตรคุณภาพสูงผ่านช่องทางโซเชียลมีเดียและตลาดชุมชน

๒. พัฒนาศพก.สู่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ใช้ศพก. ๑๒ แห่งพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควบคู่กับจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัย

๓. ผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพสูงผ่าน ศพก.
ใช้ความรู้จาก Smart Farmer และ ศพก. ผลิตสินค้าอินทรีย์เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด
- ๒.) กลยุทธ์เชิงแก้ไข
๑. ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร
แก้ไขปัญหาการขาดอำนาจต่อรองโดยส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ให้รวมตัวเพื่อเพิ่มอำนาจในการเจรจาราคากับผู้ซื้อ
  ๒. วางแผนการผลิตร่วมกับหน่วยงาน
ร่วมมือกับหน่วยงานราชการเพื่อวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ลดปัญหาผลผลิตล้น
- ๓.) กลยุทธ์เชิงป้องกัน
๑. ป้องกันศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน
ใช้โครงสร้างพื้นฐานและความรู้จาก ศพก. ในการส่งเสริมวิธีการป้องกันศัตรูพืช เช่น แมลงวันผลไม้, หนอนหัวดำ เพื่อลดความเสียหาย
  ๒. ใช้แหล่งน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ
ใช้ระบบชลประทานและแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น แม่น้ำท่าจีน และคลองจินดา เพื่อจัดการน้ำในฤดูแล้งและป้องกันน้ำเค็มหนุน
- ๔.) กลยุทธ์เชิงรับ
๑. สร้างเกษตรกรรุ่นใหม่
ลดปัญหาการขาดแคลนแรงงานและพื้นที่เกษตรโดยส่งเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) และเกษตรกรในชุมชนเมือง เช่น การปลูกพืชในพื้นที่จำกัด

บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนา

๓.๑ แนวทางการพัฒนา

๓.๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)

๓.๑.๑.๑ ไม้ผล (ฝรั่ง, ส้มโอ, มะพร้าว น้ำหอม)

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- ลดการสูญเสียผลผลิตจากศัตรูพืช เช่น แมลงวันผลไม้, หนอนหัวดำ, ดั้วแรด เพื่อเพิ่มผลผลิตที่มีคุณภาพ
- เพิ่มมูลค่าผลผลิตไม้ผลที่ตกเกรดผ่านการแปรรูป เช่น น้ำฝรั่ง, มะพร้าว น้ำหอมบรรจุขวด

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑: ส่งเสริมการป้องกันศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน

โครงการที่ ๑: โครงการส่งเสริมการป้องกันกำจัดแมลงวันผลไม้ด้วยวิธีผสมผสาน

กลยุทธ์ที่ ๒: พัฒนาการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า

โครงการที่ ๑: โครงการส่งเสริมการแปรรูปน้ำฝรั่งสดเพื่อสร้างรายได้ในชุมชน

โครงการที่ ๒: โครงการพัฒนาการแปรรูปมะพร้าว น้ำหอมเป็นผลิตภัณฑ์บรรจุขวด

กลยุทธ์ที่ ๓: ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม

โครงการที่ ๑: โครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการแปลงไม้ผลด้วยระบบน้ำหยด

กลยุทธ์ที่ ๔: สร้างตราสินค้าและการรับรองคุณภาพ

โครงการที่ ๑: โครงการพัฒนาตราสินค้าและการรับรอง GI สำหรับไม้ผลเพิ่มเติม (เช่น ฝรั่ง, ส้มโอ)

๓.๑.๑.๒ ข้าว

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวในพื้นที่เหมาะสม (S๑, S๒) และลดต้นทุนการผลิต
- ส่งเสริมการผลิตข้าวคุณภาพสูง เช่น ข้าวไรซ์เบอร์รี่, ข้าวหอมมะลิ เพื่อเพิ่มมูลค่า

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑: ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าว

โครงการที่ ๑: โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร (รถไถ, รถเกี่ยวข้าว)

โครงการที่ ๒: โครงการฝึกอบรมการคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ข้าวและการจัดการแปลง

กลยุทธ์ที่ ๒: ปรับปรุงการจัดการน้ำและดิน

โครงการที่ ๑: โครงการพัฒนาระบบชลประทานขนาดเล็กในแปลงข้าว

กลยุทธ์ที่ ๓: พัฒนาการตลาดข้าว

โครงการที่ ๑: โครงการส่งเสริมการจำหน่ายข้าวคุณภาพสูงผ่านช่องทางออนไลน์

กลยุทธ์ที่ ๔: ส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์

โครงการที่ ๑: โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ในพื้นที่เหมาะสม

๓.๑.๑.๓ พืชผักในโรงเรือน

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- ปรับปรุงคุณภาพดินในโรงเรือนเพื่อเพิ่มผลผลิตพืชผักและเมล่อน
- สร้างรายได้จากการจำหน่ายพืชผักปลอดภัยในชุมชนเมือง

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑: ส่งเสริมการทำดินผสมคุณภาพสูง

โครงการที่ ๑: โครงการส่งเสริมการทำดินผสมสำหรับปลูกพืชในโรงเรือนพลาสติก

กลยุทธ์ที่ ๒: พัฒนาทักษะเกษตรกรในโรงเรือน

โครงการที่ ๑: โครงการฝึกอบรมการปลูกพืชผักและเมล่อนในโรงเรือน

โครงการที่ ๒: โครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการควบคุมโรคและแมลงในโรงเรือน

กลยุทธ์ที่ ๓: ส่งเสริมการตลาดพืชผักปลอดภัย

โครงการที่ ๑: โครงการพัฒนาตลาดชุมชนสำหรับพืชผักปลอดภัย

กลยุทธ์ที่ ๔: สร้างเครือข่ายผู้ปลูกพืชในโรงเรือน

โครงการที่ ๑: โครงการสร้างเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกพืชในโรงเรือน

๓.๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๓.๑.๒.๑ Young Smart Farmer (YSF)

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- สร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ (YSF) ที่มีความรู้และทักษะในการทำเกษตรสมัยใหม่
- ส่งเสริมให้เยาวชนรักและสืบทอดอาชีพเกษตรกรรม

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑: สร้างการรับรู้และแรงจูงใจในอาชีพเกษตร

โครงการที่ ๑: โครงการอบรมเยาวชนเพื่อเป็น Young Smart Farmer

กลยุทธ์ที่ ๒: พัฒนาทักษะการเกษตรสมัยใหม่

โครงการที่ ๑: โครงการฝึกปฏิบัติการใช้เทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่ (เช่น IOT, เกษตรแม่นยำ)

กลยุทธ์ที่ ๓: สร้างเครือข่าย YSF

โครงการที่ ๑: โครงการสร้างเครือข่าย YSF ระดับอำเภอ

กลยุทธ์ที่ ๔: สนับสนุนด้านเงินทุนและทรัพยากร

โครงการที่ ๑: โครงการสนับสนุนเงินทุนเริ่มต้นสำหรับ YSF

๓.๑.๒.๒ วิสาหกิจชุมชน

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองในตลาด
- พัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผลผลิตเกษตร เช่น น้ำฝรั่ง, มะพร้าว น้ำหอม

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑: ส่งเสริมการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

โครงการที่ ๑: โครงการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนด้านการจัดการ

กลยุทธ์ที่ ๒: พัฒนาทักษะการแปรรูป

โครงการที่ ๑: โครงการฝึกอบรมการแปรรูปผลผลิตเกษตร

กลยุทธ์ที่ ๓: สร้างช่องทางการตลาด

โครงการที่ ๑: โครงการพัฒนาการตลาดออนไลน์สำหรับวิสาหกิจชุมชน

กลยุทธ์ที่ ๔: สนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์

โครงการที่ ๑: โครงการสนับสนุนเครื่องจักรแปรรูปขนาดเล็ก

๓.๑.๒.๓ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/กลุ่มยุวเกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพ

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- ส่งเสริมให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและยุวเกษตรกรมีส่วนร่วมในการแปรรูปและจำหน่ายผลผลิต
- สร้างรายได้เสริมจากผลิตภัณฑ์เกษตรในชุมชน

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑: พัฒนาทักษะการแปรรูป

โครงการที่ ๑: โครงการฝึกอบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร (เช่น ฝรั่งแช่บ๊วย, น้ำมะพร้าว)

กลยุทธ์ที่ ๒: สร้างเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านและยุวเกษตรกร

โครงการที่ ๑: โครงการสร้างเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านและยุวเกษตรกร

กลยุทธ์ที่ ๓: ส่งเสริมการจำหน่ายในชุมชน

โครงการที่ ๑: โครงการพัฒนาตลาดชุมชนสำหรับกลุ่มแม่บ้านและยุวเกษตรกร

กลยุทธ์ที่ ๔: สนับสนุนด้านการเงินและทรัพยากร

โครงการที่ ๑: โครงการสนับสนุนกองทุนหมุนเวียนสำหรับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

๓.๑.๒.๔ แปลงใหญ่

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในแปลงใหญ่ เช่น มะพร้าว น้ำหอม, ข้าว เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต
- สร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มเกษตรกรในแปลงใหญ่เพื่อเจรจากับผู้ซื้อ

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑: ส่งเสริมการจัดการแปลงใหญ่

โครงการที่ ๑: โครงการพัฒนาการจัดการแปลงใหญ่ด้านมะพร้าว น้ำหอมและข้าว

กลยุทธ์ที่ ๒: ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี

โครงการที่ ๑: โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลในแปลงใหญ่

กลยุทธ์ที่ ๓: พัฒนาการตลาด

โครงการที่ ๑: โครงการพัฒนาการเชื่อมโยงตลาดสำหรับผลผลิตจากแปลงใหญ่

กลยุทธ์ที่ ๔: สร้างความรู้และทักษะ

โครงการที่ ๑: โครงการฝึกอบรมเกษตรกรในแปลงใหญ่ด้านการจัดการศัตรูพืช

๓.๑.๒.๕ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาศพก.ให้เป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- สร้างเกษตรกรต้นแบบ (Smart Farmer) และ Young Smart Farmer

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑: พัฒนาศพก.เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

โครงการที่ ๑: โครงการพัฒนาศพก.เครือข่ายสู่แหล่งท่องเที่ยวและตลาดชุมชน

กลยุทธ์ที่ ๒: ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี

โครงการที่ ๑: โครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ผ่านศพก.

กลยุทธ์ที่ ๓: สร้างเครือข่ายศพก.

โครงการที่ ๑: โครงการสร้างเครือข่ายศพก.ระดับอำเภอ

กลยุทธ์ที่ ๔: สนับสนุนทรัพยากร

โครงการที่ ๑: โครงการสนับสนุนอุปกรณ์และเครื่องมือสำหรับศพก.

๓.๑.๒.๖ เกษตรกรต้นแบบ (Smart Farmer)

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer ที่มีความรู้และทักษะทันสมัย
- สร้างแบบอย่างการเกษตรที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑: พัฒนาทักษะ Smart Farmer

โครงการที่ ๑: โครงการฝึกอบรม Smart Farmer ด้านเทคโนโลยีการเกษตร

กลยุทธ์ที่ ๒: สร้างเครือข่าย Smart Farmer

โครงการที่ ๑: โครงการสร้างเครือข่าย Smart Farmer ระดับอำเภอ

กลยุทธ์ที่ ๓: ส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้

โครงการที่ ๑: โครงการให้ Smart Farmer เป็นวิทยากรประจำศพก.

กลยุทธ์ที่ ๔: สนับสนุนด้านทรัพยากร

โครงการที่ ๑: โครงการสนับสนุนเงินทุนและเครื่องมือสำหรับ Smart Farmer

๓.๑.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๓.๑.๓.๑ ที่ดิน

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- ปรับปรุงคุณภาพดินในพื้นที่เกษตรให้มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสมกับการปลูกพืช
- ลดการสูญเสียพื้นที่เกษตรจากการรุกรานของที่อยู่อาศัยและโรงงาน

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑: ส่งเสริมการปรับปรุงดิน

โครงการที่ ๑: โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และวัสดุปุ๋ยในพื้นที่เกษตร

กลยุทธ์ที่ ๒: ส่งเสริมการยกร่องปลูกพืช

โครงการที่ ๑: โครงการส่งเสริมการยกร่องสำหรับไม้ผลและพืชผัก

กลยุทธ์ที่ ๓: ป้องกันการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน

โครงการที่ ๑: โครงการรณรงค์รักษาพื้นที่เกษตรในเขต Zoning

กลยุทธ์ที่ ๔: พัฒนาการจัดการดินอย่างยั่งยืน

โครงการที่ ๑: โครงการฝึกอบรมการจัดการดินอย่างยั่งยืน

๓.๑.๓.๒ แหล่งน้ำ

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาระบบการจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพเพื่อลดปัญหาน้ำท่วมและน้ำเค็มหนุน
- เพิ่มแหล่งน้ำสำรองสำหรับการเกษตรในฤดูแล้ง

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑: พัฒนาระบบชลประทาน

โครงการที่ ๑: โครงการพัฒนาระบบชลประทานขนาดเล็กในพื้นที่เกษตร

กลยุทธ์ที่ ๒: สร้างแหล่งน้ำสำรอง

โครงการที่ ๑: โครงการขุดบ่อกักเก็บน้ำในพื้นที่เกษตร

กลยุทธ์ที่ ๓: ปกป้องน้ำเค็มหนุน

โครงการที่ ๑: โครงการพัฒนาระบบประตูละบายน้ำคลองจินดา

กลยุทธ์ที่ ๔: ส่งเสริมการใช้ระบบน้ำหยด

โครงการที่ ๑: โครงการส่งเสริมการติดตั้งระบบน้ำหยดในแปลงไม้ผล

๓.๑.๓.๓ การจัดการศัตรูพืช

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- ลดการระบาดของศัตรูพืช เช่น แมลงวันผลไม้, หนอนหัวดำ, ดั้วแรด
- ส่งเสริมการใช้สารชีวภาพและวิธีผสมผสานในการควบคุมศัตรูพืช

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑: ส่งเสริมการใช้สารชีวภาพ

โครงการที่ ๑: โครงการส่งเสริมการใช้แตนเบียนกำจัดหนอนหัวดำในมะพร้าว

กลยุทธ์ที่ ๒: พัฒนาการพยากรณ์ศัตรูพืช

โครงการที่ ๑: โครงการพัฒนาระบบพยากรณ์การระบาดของศัตรูพืช

กลยุทธ์ที่ ๓: ถ่ายทอดความรู้การควบคุมศัตรูพืช

โครงการที่ ๑: โครงการฝึกอบรมการควบคุมศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน

กลยุทธ์ที่ ๔: สร้างเครือข่ายเกษตรกรเพื่อควบคุมศัตรูพืช

โครงการที่ ๑: โครงการสร้างเครือข่ายเกษตรกรเพื่อควบคุมศัตรูพืช

๓.๒ ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ

ประเภท/ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ (ระบุหมู่บ้าน/ ตำบลเป้าหมาย)	วิธีดำเนินงาน	ปริมาณงาน/งบประมาณ										ผู้รับผิดชอบ
						ปี ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐		
						งาน	งบประมาณ (บาท)	งาน	งบประมาณ (บาท)	งาน	งบประมาณ (บาท)	งาน	งบประมาณ (บาท)	งาน	งบประมาณ (บาท)	
พัฒนาการผลิต สินค้า	โครงการ ส่งเสริมการ ป้องกันกำจัด แมลงวันผลไม้ ด้วยวิธี ผสมผสาน	๑. เพื่อลดพื้นที่การ ระบาด ทำลาย ของ แมลงวันผลไม้ใน แปลงปลูกไม้ผล ๒. เพื่อให้เกษตรกร สามารถป้องกันกำจัด แมลงวันผลไม้ใน แปลงปลูกไม้ผลอย่าง ถูกวิธี	เกษตรกร จำนวน ๕๐ ราย (๕๐๐ ไร่)	ตำบลตลาดจินดา ตำบลคลองจินดา ตำบลคลองใหม่ ตำบลบางช้าง ตำบล ยายชา ตำบลสาม พราน ตำบลหอม เกร็ด อำเภอสาม พราน จังหวัด นครปฐม	๑. รับสมัคร เกษตรกรเป้าหมาย จำนวน ๕๐ คน ๒. ประชุมชี้แจง โครงการ เสนอความ ต้องการ ๓. จัดอบรมถ่ายทอด ความรู้ จำนวน ๕๐ คน ๒ ครั้ง ๔. รณรงค์วางกับดัก ครอบคลุมพื้นที่ ๕๐๐ ไร่ ในแปลง ฝรั่ง ชมพู่ มะม่วง	๕๐ ราย	๕๐,๐๐๐	๕๐ ราย	๕๐,๐๐๐	๕๐ ราย	๕๐,๐๐๐	๕๐ ราย	๕๐,๐๐๐	๕๐ ราย	๕๐,๐๐๐	อปท.
พัฒนา เกษตรกร/ กลุ่ม/องค์กร	๑. โครงการ ศูนย์เรียนรู้การ เพิ่ม ประสิทธิภาพ การผลิตสินค้า เกษตร กิจกรรม พัฒนา ศพก. เครือข่าย เชื่อมโยงตลาด ชุมชนและ แหล่งท่องเที่ยว	๑. พัฒนาศูนย์เรียนรู้ แปลงเรียนรู้ให้ สามารถบริการชุมชน ด้านอาชีพการเกษตร ๒. พัฒนาพื้นที่ บริเวณ ศพก. ให้เป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตร ๓. ส่งเสริมการ จำหน่ายสินค้าหลัก ของ ศพก. โดย เชื่อมโยงการตลาด ภายในชุมชน	ศูนย์เรียนรู้ การเพิ่ม ประสิทธิภาพ การผลิตสินค้า เกษตร (เครือข่าย) จำนวน ๔ ศูนย์	ตำบลคลองใหม่ ตำบลอ้อมใหญ่ ตำบลบางเตย ตำบล กระทุ่มล้ม อำเภอ สามพราน จังหวัด นครปฐม	๑. วิเคราะห์ ศักยภาพ และเสนอ ความต้องการ พัฒนา ศพก. เครือข่าย ๒. จัดทำแผนพัฒนา ศพก.เครือข่าย ๓. ดำเนินการพัฒนา ศพก.เครือข่าย ๔. ติดตาม ประเมินผล การ ดำเนินกิจกรรม	๔ ศูนย์	๑๕๐,๐๐๐	๔ ศูนย์	๑๕๐,๐๐๐	๔ ศูนย์	๑๕๐,๐๐๐	๔ ศูนย์	๑๕๐,๐๐ ๐	๔ ศูนย์	๑๕๐,๐๐๐	อปท.

๓.๒ ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ

ประเภท/ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ (ระบุมูลบ้าน/ ตำบลเป้าหมาย)	วิธีดำเนินงาน	ปริมาณงาน/งบประมาณ										ผู้รับผิดชอบ
						ปี ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐		
						งาน	งบประมาณ (บาท)	งาน	งบประมาณ (บาท)	งาน	งบประมาณ (บาท)	งาน	งบประมาณ (บาท)	งาน	งบประมาณ (บาท)	
การแปรรูป ผลผลิตและ พัฒนา ผลิตภัณฑ์	โครงการ ส่งเสริมการ แปรรูปน้ำฝรั่ง สด เพื่อสร้าง รายได้ใน ชุมชน	๑. เพื่อสร้างมูลค่า จากผลผลิตฝรั่งสด ที่ตกเกรด โดยแปร รูปเป็นน้ำฝรั่งสด ๒. เพื่อสร้างรายได้ - สร้างอาชีพให้แก่ ชุมชน	เกษตรกร จำนวน ๕๐ ราย	ตำบลบางช้าง ตำบลบ้านใหม่ ตำบลคลองใหม่ ตำบลคลองจินดา ตำบลยายชา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม	๑. รับสมัคร เกษตรกร ผู้สนใจ เข้าร่วมโครงการ ๒. จัดกระบวนการ ถ่ายทอดความรู้ และฝึกปฏิบัติ ๓. วางแผนการ ผลิต - ทดสอบ คุณภาพสินค้า ๔. วางแผน การตลาด ผ่าน ระบบโซเชียล ๕. ติดตาม - สรุปผล	๕๐ ราย	๑๕๐,๐๐๐	๕๐ ราย	๑๕๐,๐๐๐	๕๐ ราย	๑๕๐,๐๐๐	๕๐ ราย	๑๕๐,๐๐ ๐	๕๐ ราย	๑๕๐,๐๐๐	อปท.

บรรณานุกรม

สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน. ๒๕๖๓-๒๕๖๔. ข้อมูลทางการเกษตรระดับอำเภอ.

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ๒๕๖๔. แผนที่การเกษตรเพื่อบริหารจัดการเชิงรุก.

สืบค้นจาก <http://agri-map-online.moae.go.th/>

ปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอสามพราน. ๒๕๖๔. ข้อมูลพื้นฐานอำเภอสามพราน.

กรมพัฒนาที่ดิน. ๒๕๖๘. ข้อมูลชุดดิน-กลุ่มชุดดิน.

สืบค้นจาก <http://ldd.go.th>

กรมอุตุนิยมวิทยา. ๒๕๖๘. สภาพภูมิอากาศ. สืบค้นจาก <https://www.tmd.go.th/>

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๘. ข้อมูลขึ้นทะเบียนเกษตรกร. สืบค้นจาก <http://www.farmer.doae.go.th/>

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๘. ข้อมูลการเกษตร. สืบค้นจาก <http://aiu.doae.go.th/>

สำนักงานพัฒนาชุมชน. ๒๕๖๘. ข้อมูลพื้นฐานอำเภอสามพราน.

สำนักงานสถิติจังหวัดนครปฐม. ๒๕๖๑. ข้อมูลสถิติการเกษตร. สืบค้นจาก <http://nkpathom.nso.go.th/>

_____ ๒๕๖๗. รายงานสถิติจังหวัดนครปฐม พ.ศ. ๒๕๖๗.

สืบค้นจาก <http://nkpathom.nso.go.th/>

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครปฐม. ๒๕๖๘. ข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์อำเภอสามพราน

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๘. เอกสารการเพาะปลูกพืช. สืบค้นจาก <http://ssnet.doae.go.th/>

ภาคผนวก

โครงการส่งเสริมการป้องกันกำจัดแมลงวันผลไม้ด้วยวิธีผสมผสาน

๑. หลักการและเหตุผล

อำเภอสามพราน มีพื้นที่ปลูกไม้ผล ได้แก่ ฝรั่ง ชมพู่ มะม่วง ซึ่งประสบปัญหาศัตรูพืชระบาด โดยแมลงวันผลไม้เจาะทำลายผล เกษตรกรมีการฉีดพ่นสารเคมีและห่อผล ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาการระบาดทำลายของแมลงวันผลไม้ได้สำเร็จ จึงควรป้องกันการกำจัดแมลงวันผลไม้ ด้วยวิธีผสมผสานและรณรงค์ให้เกษตรกรป้องกันกำจัดแมลงวันผลไม้อย่างถูกวิธี

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อลดพื้นที่การระบาดของ ทำลาย ของแมลงวันผลไม้ในแปลงปลูกไม้ผล
๒. เพื่อให้เกษตรกรสามารถป้องกันกำจัดแมลงวันผลไม้ในแปลงปลูกไม้ผลอย่างถูกวิธี

๓. เป้าหมาย

เกษตรกร จำนวน ๕๐ ราย พื้นที่ปลูกไม้ผล (ฝรั่ง ชมพู่ มะม่วง) จำนวน ๕๐๐ ไร่

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

มกราคม - กันยายน ๒๕๖๖

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ตำบลตลาดจินดา ตำบลคลองจินดา ตำบลคลองใหม่ ตำบลบางช้าง ตำบลยายชา ตำบลสามพราน ตำบลหอมเกร็ด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

๖. กิจกรรม

๑. สนับสนุนการควบคุมแมลงวันผลไม้ด้วยวิธีผสมผสาน ด้วยสารล่อเมทธิลยูจินอล
๒. จัดถ่ายทอดความรู้ และรณรงค์วางกับดักแมลงวันผลไม้

๗. วิธีการดำเนินงาน

๑. รับสมัครเกษตรกร เป้าหมาย จำนวน ๕๐ คน
๒. ประชุมชี้แจงโครงการ เสนอความต้องการ
๓. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ จำนวน ๕๐ คน ๒ ครั้ง
๔. รณรงค์วางกับดัก ครอบคลุมพื้นที่ ๕๐๐ ไร่ ในแปลงฝรั่ง ชมพู่ มะม่วง

๘. งบประมาณ

งบประมาณ จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. ลดพื้นที่ระบาดของทำลายของแมลงวันผลไม้ในแปลงฝรั่ง ชมพู่ มะม่วง
๒. เกษตรกรสามารถพยากรณ์ การระบาดของทำลายของแมลงวันผลไม้
๓. เกษตรกรมีความรู้ความสามารถในการป้องกันกำจัดแมลงวันผลไม้ด้วยวิธีผสมผสาน

**โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
กิจกรรม พัฒนา ศพก. เครือข่าย เชื่อมโยงตลาดชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว**

๑. หลักการและเหตุผล

อำเภอสามพราน มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรเครือข่าย รวม ๑๒ แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ให้บริการทางการเกษตร เป็นแหล่งเรียนรู้และมีเกษตรกรต้นแบบทำหน้าที่วิทยากรประจำฐานเรียนรู้ของ ศพก. เป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมุ่งหวังที่จะพัฒนาเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer และสร้างทายาทเกษตรกรพัฒนาเป็น Yong Smart Farmer ต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๑. พัฒนาฐานเรียนรู้ แพลงเรียนรู้ ให้สามารถบริการชุมชนด้านอาชีพการเกษตร
๒. พัฒนาพื้นที่บริเวณ ศพก. ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
๓. ส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าหลักของ ศพก. โดยเชื่อมโยงการตลาดภายในชุมชน

๓. เป้าหมาย

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (เครือข่าย) จำนวน ๔ ศูนย์

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

มกราคม - กันยายน ๒๕๖๖

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ตำบลคลองใหม่ ตำบลอ้อมใหญ่ ตำบลบางเตย ตำบลกระทู้มลิ้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

๖. กิจกรรม

๑. จัดเวทีชุมชน วิเคราะห์ศักยภาพ ศพก. เครือข่าย
๒. พัฒนา ศพก. เครือข่าย สู่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและตลาดชุมชน

๗. วิธีการดำเนินงาน

๑. วิเคราะห์ศักยภาพ และเสนอความต้องการ พัฒนา ศพก.เครือข่าย
๒. จัดทำแผนพัฒนา ศพก.เครือข่าย
๓. ดำเนินการพัฒนา ศพก.เครือข่าย
๔. ติดตาม ประเมินผล การดำเนินกิจกรรม

๘. งบประมาณ

งบประมาณ จำนวน ๑๕๐,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. ศพก.เครือข่าย ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ
๒. ศพก.เครือข่าย เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
๓. ศพก.เครือข่าย เป็นจุดจำหน่ายสินค้าหลัก และตลาดชุมชน
๔. สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร และคนในชุมชน

โครงการส่งเสริมการทำดินผสม สำหรับปลูกพืชในโรงเรือนพลาสติก

๑. หลักการและเหตุผล

อำเภอสามพราน ได้รับสนับสนุนโรงเรือนปลูกพืช ขนาด ๖ x ๒๕ เมตร จำนวน ๕๐ โรง ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ (เพิ่มเติม) จากกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง/โครงการเพิ่มศักยภาพสินค้าเกษตร และอาหารปลอดภัย ๔.๐ เกษตรกรมีการปลูกพืชผักและไม้ผล ได้แก่ พืชผักตระกูลกะหล่ำ มะเขือเทศ ถั่วฝักยาว และเมล่อน เป็นต้น ปัจจุบันดินภายในโรงเรือนที่มีการปลูกผักต่อเนื่อง ประสบปัญหาโรคแมลง ขาดความอุดมสมบูรณ์ จำเป็นต้องพัฒนา ปรับปรุงบำรุงดินให้มีคุณภาพ จึงควรถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรผลิตดินผสม สำหรับปลูกพืชชนิดต่างๆ ตามความเหมาะสม เพื่อใช้ปรับปรุงบำรุงดินภายในโรงเรือนและสามารถจำหน่ายสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อปรับปรุง บำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์สำหรับการปลูกพืชชนิดต่าง ๆ ภายในโรงเรือน จำนวน ๕๐ โรง
๒. สร้างรายได้จากการจำหน่ายดินผสมสำหรับปลูกพืชชนิดต่างๆ ให้แก่ชุมชน

๓. เป้าหมาย

เกษตรกร จำนวน ๕๐ คน

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

มกราคม - กันยายน ๒๕๖๖

๕. พื้นที่ดำเนินการ

โรงเรือนปลูกพืช จำนวน ๕๐ โรง ในพื้นที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

๖. กิจกรรม

๑. วิเคราะห์ดินภายในโรงเรือนปลูกพืช ๕๐ โรง
๒. ถ่ายทอดความรู้
๓. สาธิตและฝึกปฏิบัติ การทำดินผสมสำหรับปลูกพืชสูตรต่าง ๆ

๗. วิธีการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงโครงการ
๒. จัดกระบวนการเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติ
๓. วางแผนการผลิตดินผสม สำหรับปลูกพืช สำหรับปลูกพืชสูตรต่าง ๆ
๔. ติดตาม ประเมินผล

๘. งบประมาณ

งบประมาณ จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. สามารถปลูกพืชชนิดต่าง ๆ ได้ต่อเนื่อง ลดปัญหา โรคแมลงภายในโรงเรือน
๒. ผลผลิตมีคุณภาพดี สร้างมูลค่าเพิ่ม
๓. สร้างงาน สร้างรายได้ สร้างอาชีพให้แก่ชุมชน

โครงการส่งเสริมการผลิตเกษตรในชุมชนเมืองตำบลอ้อมใหญ่

๑. หลักการและเหตุผล

ตำบลอ้อมใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตรเพียง ๗๑๐ ไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ชุมชนที่อยู่อาศัย ชุมชนมีความต้องการแหล่งอาหารปลอดภัยในการบริโภค ด้วยตำบลอ้อมใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตรอย่างจำกัดส่งผลให้ชุมชนต้องการทำการเกษตรในพื้นที่ที่จำกัด เพื่อบริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายเป็นอาชีพเสริมในครัวเรือน โดยชุมชนมีความต้องการความรู้ในการปลูกพืชแบบคอนโด แบบสวนครัวรั้วกินได้ แบบผักประดับ แบบบนดาดฟ้า เป็นต้น เพื่อเป็นแหล่งอาหารปลอดภัยไว้บริโภคและจำหน่ายในชุมชนต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมระบบการเกษตรแบบพื้นที่จำกัดให้เป็นอาชีพเสริมในชุมชน
๒. เพื่อชุมชนสามารถผลิตเกษตรปลอดภัยไว้รับประทานในครัวเรือน และจำหน่ายในชุมชน
๓. เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน

๓. เป้าหมาย

เกษตรกร จำนวน ๕๐ ราย ผลิตผักปลอดภัย (ศพก.เครือข่าย)

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

๖. กิจกรรม

จัดอบรมเพื่อสร้างการรับรู้ในการทำการเกษตรแบบชุมชนเมือง ในเขตตำบลอ้อมใหญ่ เพื่อให้ชุมชนสามารถผลิตพืชผักบริโภคและจำหน่ายในชุมชน

๗. วิธีการดำเนินงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน												
	ปี ๒๕๖๕			ปี ๒๕๖๖									
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
๑. จัดอบรมเกษตรกร ส่งเสริมการรับรู้การทำเกษตรแบบชุมชนเมือง													
๒. ศึกษาเรียนรู้กับเกษตรกรผู้รู้และฝึกปฏิบัติ													

๘. งบประมาณ

งบประมาณ จำนวน ๗๐๐ บาท ต่อราย จำนวน ๕๐ ราย รวมทั้งหมด ๓๕,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. ชุมชนตำบลอ้อมใหญ่ และตำบลข้างเคียงได้รับประทานพืชผักปลอดภัย
๒. ชุมชนสามารถผลิตพืชผลทางการเกษตรและพัฒนาเป็นเกษตรกร

โครงการส่งเสริมการแปรรูปน้ำฝรั่งสด เพื่อสร้างรายได้ในชุมชน

๑. หลักการและเหตุผล

อำเภอสามพราน พื้นที่ปลูกฝรั่งกว่า ๕๐๐ ไร่ เกษตรกรผลิตฝรั่งผลสดจำหน่ายตามคุณภาพมีการคัดเกรด สำหรับผลผลิตตกเกรดบางส่วน ควรนำไปแปรรูป เช่น ฝรั่งแช่บ๊วย, ทำน้ำฝรั่งสด เพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน เนื่องจากมีกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่สามารถส่งเสริมให้แปรรูปผลผลิตเหล่านี้ เป็นน้ำฝรั่งสด จำหน่ายในชุมชน ส่วนผลผลิตฝรั่งที่สูงงอม ควรนำไปทำอาหารเลี้ยงปลา, ทำปุ๋ยน้ำชีวภาพสูตรต่าง ๆ ต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างมูลค่าจากผลผลิตฝรั่งสดที่ตกเกรด โดยแปรรูปเป็นน้ำฝรั่งสด
๒. เพื่อสร้างรายได้ – สร้างอาชีพให้แก่ชุมชน

๓. เป้าหมาย

เกษตรกร จำนวน ๕๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

มกราคม - กันยายน ๒๕๖๖

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ตำบลบางช้าง ตำบลบ้านใหม่ ตำบลคลองใหม่ ตำบลคลองจินดา ตำบลยายชา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

๖. กิจกรรม

๑. จัดเวทีชุมชน วิเคราะห์ปัญหาการผลิตฝรั่งผลสด
๒. จัดถ่ายทอดความรู้ ด้านการเพิ่มมูลค่า ฝรั่งผลสด
๓. ฝึกปฏิบัติ การแปรรูป น้ำฝรั่งสด

๗. วิธีการดำเนินงาน

๑. รับสมัครเกษตรกร ผู้สนใจเข้าร่วมโครงการ
๒. จัดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ และฝึกปฏิบัติ
๓. วางแผนการผลิต – ทดสอบคุณภาพสินค้า
๔. วางแผนการตลาด ผ่านระบบโซเชียล
๕. ติดตาม – สรุปผล

๘. งบประมาณ

งบประมาณ จำนวน ๑๕๐,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. ผลผลิตฝรั่งสด นำไปใช้ประโยชน์ได้มากกว่า ๙๐% ลดการสูญเสียจากไร่นา
๒. เกษตรกร และผู้สนใจ มีความรู้ความสามารถในการผลิตน้ำฝรั่งสด
๓. สร้างมูลค่า และสร้างรายได้จากการแปรรูปผลผลิตฝรั่งสด ให้แก่ ชุมชน